

Avrupa Birliği Hukuku

Ders için önerilen kaynaklar:

- Mehmet Hanifi Bayram, Avrupa Birliği Hukuku Dersleri, Seçkin Yayıncılık
- Kamuran Rençber, Avrupa Birliği Hukuku ve Temel Metinleri, Dora Yayıncılık
- Ahmet M. Güneş, Avrupa Birliği Hukukuna Giriş, XII Levha Yayıncılık

Avrupa Birliği Dışındaki Uluslararası Örgütler

- Evrensel veya bölgesel düzeyde faaliyet yürütmeye çalışan birçok hükümetlerarası u.a. Örgüt bulunmaktadır, bunlara örnek olarak:
 - Afrika Birliği Örgütü
 - Amerika Devletleri Örgütü,
 - Latin Amerika Ekonomik İşbirliği,
 - Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği,
 - Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO),
 - İslam İşbirliği Örgütü,
 - Arap Birliği... gibi.
- İş bu u.a. örgütlerin kuruluş amacı siyasi, ekonomik, askeri, kültürel veya dini amaçlar taşıyabilmektedir.

Güvenlik ve Savunma Amaçlı Örgütler (Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü- NATO, Batı Avrupa Birliği-BAB, Avrupa Güvenlik ve Savunma Teşkilatı- AGİT)

1- Kuzey Atlantik Savunma Örgütü (NATO):

- «Batı ittifakı» olarak da adlandırılmaktadır. 1949 Washington Anlaşması ile Sovyetler Birliğine karşı kurulmuştur. Günümüzde ise faaliyet alanını NATO üyesi devletlerin karşılaştığı tehditlere yöneltmiştir. Natoya üye devletler listesi:

- 1949 – Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, İngiltere, A.B.D.
- 1952 – Yunanistan, Türkiye
- 1955 – Almanya
- 1982 – İspanya
- 1999 – Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya
- 2004 – Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya, Slovenya
- 2009 – Arnavutluk, Hırvatistan

NATO'nun Yapısı

- NATO'nun en üst organı **Kuzey Atlantik Konseyi**'dir. Tüm üye devletler birer oyla temsil edilir ve kararlar oy birliğiyle alınır.
- 1966'da Fransa'nın askeri kanattan çekilmesi üzerine Konsey'in yapısı yeniden düzenlenmiştir. Askeri konular için **Savunma Planlama Komitesi** kurulmuştur.
- NATO Genel Sekreteri en üst düzeydeki sivil yetkilidir. Hem Konsey'e hem Komite'ye başkanlık eder.

Batı Avrupa Birliği (BAB)

- NATO'nun kuruluşundan önce 1948 yılında Birleşik Krallık, Fransa, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg devletlerinin Avrupa Kıtası'nın güvenliği için oluşturduğu Batı Birliği örgütüne dayanmaktadır. NATO'nun kurulması ile birlikte işlevsizleşmiştir.
- Maastricht antlaşması ile AB kurumsal yapısı ile bütünleştirilmiş ve Lizbon Antlaşması ile kurumsal yapısı son bulmuştur

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı- (AGIT)

- 1970’li yıllarda siyasi nitelikli bir konferans neticesinde Helsinki Nihai Senedi imza altına alınmıştır. Siyasi niteliği olan Avrupa ve Güvenlik İşbirliği Konferansı (AGİK) doğu ile batı arasında Soğuk Savaş gerginliğini yumuşatma çabası içerisinde olmaya çalışmıştır
- 1989 yılında Berlin Duvarının yıkılmasından sonra Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGIT) ismini almıştır.
- Sınırların dokunulmazlığı, tehdide ve kuvvet kullanmaya başvurma yasağı, içişlere karışmama, devletlerin ülke bütünlüğü gibi temel 10 ilkeye vurgu yapmıştır.

İnsan Hakları Temelli Uluslararası Örgütler: Avrupa Konseyi

- Avrupa çapında insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasiyi savunmak amacıyla kurulmuştur.
- Avrupa Birliği örgütü ile herhangi bir bağı bulunmamaktadır
- Türkiye’de Avrupa Konseyi’ne üyedir.
- AB’nin organlarından olan AB Konseyi ve AB Bakanlar Konseyi ile karıştırmamak gerekir.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bu örgüt bünyesinde imzaya açılmış ve 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe girmiştir

NOT: Birbiriyle karıştırılan kurumlara dikkat edelim.

THE CONCIL OF EUROPE → AVRUPA KONSEYİ
THE EUROPEAN COUNCIL →
COUNCIL OF MINISTERS → AB BAKANLARAB
KONSEYİ-ZİRVE KONSEYİ

Avrupa Konseyinin Yapısı

- Bakanlar Komitesi: Esas karar alma organıdır, tüm üye devletlerin bakanlarından oluşur.
- Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi(AKPM): Danışma niteliğinde bir organdır. Üye devlet parlamentolarından seçilerek gönderilir
- Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi: yerel ve Bölgesel yönetimleri temsil eden danışma nitelikli bir organdır

3- EKONOMİK AMAÇLI ULUSLARARASI ÖRGÜTLER

1- Avrupa Serbest Ticaret Birliği (European Free Trade Association- EFTA)

- Avrupa Ekonomik Topluluğu'na alternatif olarak Birleşik Krallık öncülüğünde kurulmuştur, üyelerinin birçoğu Avrupa Ekonomik Topluluğuna katıldığı için zaman içerisinde zayıflamıştır

2- Avrupa Ekonomik Alanı (European Economic Area- EEA)

- Avrupa Topluluğu ile EFTA arasındaki ilişkinin derinleşmesi ve kurumsallaşması için kurulmuştur
- EFTA üyesi devletlerin Birliğe katılmasına gerek kalmadan Avrupa Tek Pazarına katılmasına ve serbest ticaret yapmalarına olanak tanımaktadır
- AB ve EFTA toplamı olan Avrupa Ekonomik alanı günümüzün en büyük serbest ticaret alanı olarak değerlendirilmektedir.

3- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-Operation and Development- OECD)

- 2. Dünya Savaşı sonrasında çökmüş durumda olan Batı Avrupa ekonomilerinin desteklenmesi ve Avrupa'nın genel olarak onarımı amacı ile Marshall Planı çerçevesinde 1948 yılında kurulmuştur
- Marshall Planı ABD'nin Sovyetlere karşı 16 devletin güçlendirilmesi için yaklaşık 15 milyar doların dağıtılması esasına dayanmaktadır
- Türkiye kurucu üyeleri arasında yer almaktadır
- Bağımsız uzmanların yer aldığı OECD günümüzde yayınladığı ekonomik analiz ve istatistiklerle ciddi bir referans kaynağı haline dönüşmüştür

Avrupa Bütünleşmesi Fikrinin Kökenleri

- 14. yy'a kadar uzanır. Dande, Rousseau, Kant, Victor Hugo gibi düşünürler bütünleşme fikrini savunmuşlardır.
- 15. yy'da Bohemya Kralı Podiebrad Avrupa Federasyonu Planını hazırlamıştır. Ortak ordu, bütçe, yargı ve bayrağa sahip bir Avrupa önerisinde bulunmuştur.
- Rousseau kendi döneminde Avrupa'da bulunan 19 devletin birleşmesi gerektiğini ve hatta bunun bir devrim sonucunda olabileceğini ileri sürmüştür

- Kant, Ebedi Barış Üzerine isimli çalışması ile Avrupa için barışın Avrupa Birleşik Devletleri ile mümkün olacağını savunmuştur
- Victor Hugo da benzer şekilde Avrupa Birleşik Devletlerinin kurulması gerekliliğinden bahsetmektedir.
- Avrupa bütünleşmesi için ilk u.a. Örgüt modeli Milletler Cemiyeti olmuştur.
- 1924 yılında Pan Avrupa Cemiyeti çalışmalarına başlamış, 1929 yılında Milletler Cemiyetine Avrupa Federasyonu konusunda bir plan sunulmuştur (daha çok konfederal işbirliğine dayalı bir federasyon önerisidir)
- 1929-30 ekonomik buhranı ve Avrupa'da yükselen milliyetçi akım neticesinde 2. Dünya Savaşı sonrasına kadar bu çalışmalar askıya alınmıştır.

MONNET- SCHUMAN DEKLARASYONU

- Fransız Dışışleri Bakanı Robert SCHUMAN (1886-1963)
- Fransız parlamenter Jean MONNET (1888-1979)
- SCHUMAN, **9 Mayıs** 1950 tarihinde ki bir konuşmasında birleşik Avrupa fikrini savunuyor.
- Amaç Avrupa'da savaş oluşmasını engellemek.

Schuman Bildirgesi'nden Avrupa Birliğine...

(9 Mayıs 1950)

*Fransız hükûmetinin önerisi, diğer Avrupa ülkelerinin de katılımına açık bir kuruluş çerçevesinde, **Fransız-Alman kömür ve çelik üretiminin bir bütün olarak ortak bir yüksek merci altında bir araya getirilmesidir.***

Kömür ve çelik üretiminin bu şekilde bir araya getirilmesi, ekonomik gelişme için gerekli ortak temellerin derhâl atılmasını sağlayacak, böylece uzun süredir savaş mühimmatı üretimi yapan ve bundan hep zarar gören bölgelerin kaderini değiştirecektir.

*Bu şekilde sağlanacak üretim dayanışması, **Fransa ile Almanya arasında savaş çıkması ihtimalini düşüncelerden sileceği gibi madden de imkânsız kılacaktır.** Katılmaya istekli bütün ülkelere açık olacak ve nihai olarak tüm üye ülkelere sınıai üretimin temel unsurlarını aynı şartlarla sağlayacak olan bu güçlü ve üretken birim, ülkelerin iktisadi birleşmesinin gerçek temelini atacaktır.*

9 MAY
EUROPE DAY

Paris Antlaşması:

Avrupa Kömür Çelik Topluluğu

- 9 Mayıs 1950 tarihli Schuman Deklarasyonu'nun bir sonucu olarak, 1951 yılında, Belçika, Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda'dan (ALTILAR) oluşan 6 üye ile **Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)** kuruldu.
- Savaşın ham maddeleri olan **kömür ve çelik**, barışın araçları olmuş; dünya tarihinde ilk defa devletler kendi iradeleri ile egemenliklerinin bir kısmını ulus-üstü bir kuruma devretmiştir

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu

- Avrupa'da bütünleşme yönünde ilk adım olmuştur
- Kuruluş: 23 Temmuz 1952 yılında yürürlüğe giren Paris Antlaşması ile **50 yılığına kurulmuştur**
- Sona Erme: 50 yıllık süre dolduğı için 23 Temmuz 2002 tarihinde özel hukuki statüsü son bulmuştur.
- **Nice Antlaşmasına yapılan ek bir protokol ile AKÇT.nin ortadan kalkması ve Avrupa Topluluğına devri sağlanmıştır**

AKÇT. Yapısı

- **Yüksek Otorite:** Üye devletlerden gelen bağımsız kişilerden oluşmaktadır
- **Parlamenteiler Asamblesi:** Yüksek Otoriteyi siyasal açıdan denetleyen organdır
- **Adalet Divanı:** Hukuki denetim
- **Bakanlar Konseyi:** Üye devletler ve topluluk arasındaki koordinasyon

Başarısız Girişim: Avrupa Savunma Topluluğu

- Avrupa'da Federalist düşüncede olanlar AKÇT'yi aşan bir siyasal birlik sağlama arayışı içerisindeydi.
- Soğuk Savaş döneminin ilk fiili çatışması olan Kore savaşı başlayınca Avrupa kendi savunma topluluğunu kurmalı fikri filizlendi. 1952 yılında Jean Monet tarafından hazırlanan Avrupa Savunma Topluluğu antlaşma metni imzalanmış ancak Fransa ulusal meclisi 1954 yılında bu antlaşmayı onaylanmayınca yaşam bulamamıştır.
- Akabinde 1953-1954 yıllarında Avrupa Siyasi Topluluğu çalışmaları AKÇT Parlamenterler Asamblesi öncülüğünde yürütülmüş ancak Fransa ulusla meclisinin vetosu sonucu bu çalışma askıya alınmıştır

EKONOMİK BİRLİĞE DOĞRU

- Altı üye devlet, 1957'de, işgücü ile mal ve hizmetlerin serbest dolaşımına dayanan bir ekonomik topluluk kurmaya karar verdiler.

Böylece, kömür ve çeliğin yanı sıra diğer sektörlerde de ekonomik birliği kurmak amacıyla, 1957'de Roma Antlaşması imzalanarak **Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET)** kuruldu.

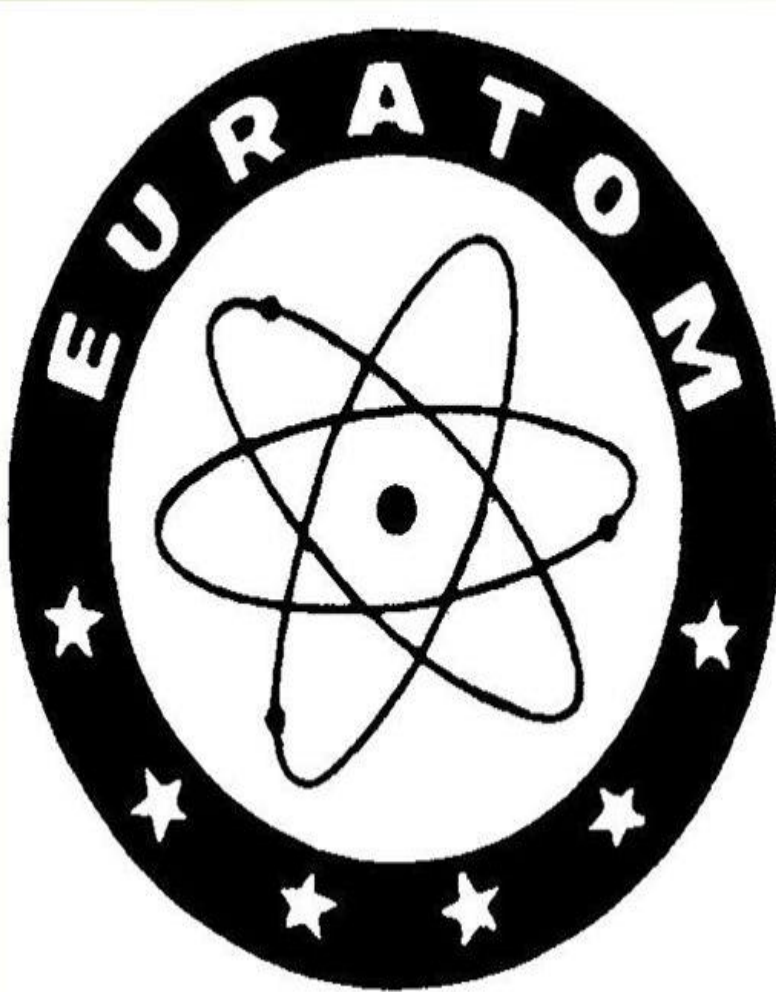
Roma Antlaşmaları sonucunda kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu

- 1 Ocak 1958 yılında yürürlüğe giren Roma Antlaşmaları ile kurulmuştur
- Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşmanın adı, 1993 tarihli Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma olmuştur. 2009'da yürürlüğe giren Lizbon antlaşması ile Avrupa Birliğinin İşleyişine dair antlaşma ismini almıştır

Avrupa Ekonomik Topluluğunun Amacı

- Avrupa Bütünleşmesi için üye devletler arasında malların, hizmetlerin, sermayenin ve emeğin serbestçe dolaştığı bir **ortak Pazar ve gümrük birliği kurulmasını ön görmüştür.**
- AET'nin kuruluşundan hemen sonra tarife engellerinin kaldırılması yönünde hızlı ve önemli adımlar atılmışsa da, ithalât ve ihracat üzerindeki milli etkiler, kişilerin serbest dolaşımını engelleyen kurallar, üye ülkeler arasındaki sermaye akışı üzerindeki kontroller ve şirket kurulmasına ilişkin kısıtlamalar başta olmak üzere, bir kısım engellerin ortadan kaldırılmasının aynı hızla gerçekleştirilmemiştir.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM)

- Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) da 1 Ocak 1957 tarihinde yürürlüğe giren Roma Antlaşması ile kuruldu. Topluluğun amacı, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla ve güvenli biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla üye devletlerin araştırma programlarını koordine etmek olarak belirlendi.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunun amacı

- Nükleer araştırmayı teşvik etmek ve teknik bilginin yayılmasını sağlamak;
- Bütünleşik bir güvenlik standardı kurmak ve uygulanmasını sağlamak;
- Yatırımı kolaylaştırmak ve AB'deki nükleer enerjinin gelişimi için gerekli temel donanımın kurulmasını sağlamak;
- AB'deki tüm kullanıcıların maden ve nükleer yakıt kaynaklarından eşit ve düzenli olarak faydalanmalarını sağlamak;
- Nükleer maddelerin farklı amaçlarla (özellikle askeri) dönüştürülmesini önlemek;
- Diğer ülkelerle ve uluslararası örgütlerle birlikte çalışarak nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanılması yönünde kaydedilen gelişmeleri güçlendirmek;
- Ortak girişimler kurmaktır.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu AB den ayrı bir şekilde varlığını devam ettirmektedir!

- Lizbon antlaşması ile Avrupa Topluluklarının birleştirilmesi ön görülmüştür. Ancak yapılan ek bir protokol ile AAET. bu birleşmenin dışında bırakılmıştır. Günümüzde birlikten ayrı bir tüzel kişiliğe sahip topluluk olarak varlığını devam ettirmektedir.

Toplulukların Organlarının Bütünleşmesi

- 1 Ocak 1958 tarihli Avrupa Topluluklarının Ortaklaşa Bazı Kurumlarına ilişkin Sözleşme ile ortak bir Parlamento ve Adalet Divanı yapısı sağlanmıştır
- **1 Temmuz 1967 tarihinde yürürlüğe giren Füzyon(Birleşme) Antlaşması ile Konseyler, Yüksek Otorite ve Komisyonlar birleştirilmiştir**

Füzyon (Brüksel) Antlaşması

1968-Avrupa Toplulukları

AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİ

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (1951)
- 2. Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (1957)
- 3. Avrupa Ekonomik Topluluğu (1957)

**Avrupa
Topluluğu
(1965)**
Füzyon Anlaşması

Daha sonra Maastricht Anlaşması (1993) ile Topluluk

AVRUPA BİRLİĞİ

adını almıştır.

Avrupa Birliği'nin Kurulması

- Toplulukların kurulması sonrasında 1961 yılında siyasal bütünleşmenin arayışları içine girilmiştir
- Bonn zirvesinde siyasal birliğin kurulması konusunda çalışma yapacak bir komisyon kurulması kararlaştırılmıştır. Fransız hukukçu-siyasetçi Christian Fouchet bu komisyonun başkanıdır.

1961 Tarihli I. Fouchet Planı

- Temel vurgu Topluluğa üye devletlerin ve halkların farklılıklarına saygı, yani hükümetlerarası bir yapı olması gerektiğine işaret edilmiştir.
- Plana göre Topluluğun bir hukuki kişiliği vardır.
- Ancak siyasi birliğin amaçları arasında;
 - ortak dışişleri ve savunma politikasının belirlenmesi;
 - bilim ve kültür alanında işbirliğinin sağlanması; insan hakları,
 - temel haklar ve demokrasinin savunulması gerektiği sıralanmıştır.
 - Bu plan üye devletlerden tepki çektiği için çalışmalar devam etmiştir.

1962 Tarihli II. Fouchet Planı

- Ortak dışışleri ve savunma politikaları ile kültür ve bilim alanlarında işbirliğini güçlendiren hükümetlerarası yöntemin daha etkin olduğu bir –devletler birliği- önerisi sunulmuştur
- Bu plan da üye devletler tarafından kabul görmemiştir

1969 Tarihli Lahey Zirvesi

- Topluluğa üye devletlerin devlet veya hükümet başkanları siyasi işbirliğinin sağlanması için çalışma yapmak üzere Belçikalı Büyükelçi Etienne Davignon'un başkanlığında yeni bir Komiteye görev vermiştir
- Bu Komite siyasi işbirliğinden önce üye devletler arasında öncelikle ortak bir dış işleri politikasının hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır
- Yani Fouchet Planlarından farklı olarak Davignon raporu; savunma ve kültür alanlarını siyasi işbirliğinin dışında tutmuştur.

1972 Tarihli Paris Zirvesi

- Topluluğa üye devletler bir hedef olarak 1980 yılından önce tüm ilişkilerini «Avrupa Birliği»ne dönüştürme hedeflerini ortaya koymuşlardır
- «Avrupa Birliği» terimi ilk kez bu zirvede kullanılmıştır
- Bu hedeflerin belirlenmesi için dönemin Belçika Dışişleri Bakanı Leo Tindemans görevlendirilmiştir
- 1975'te tamamlanan Tindemans raporuna göre; Ortak bir dışişleri politikası, ortak bölgesel ve sosyal politikaların uygulanması, ekonomik ve parasal birliğin kurulması, Topluluk kurumlarında reforma gidilmesi, 1980 yılına kadar Birlik sürecinin tamamlanması... gibi iddialı öneriler getirmiştir
- Üye devletler tarafından bu rapor da reddedilmiştir

1987 tarihli Avrupa Tek Senedine giden süreçte hazırlanan öteki rapor ve girişimler

- 1981 tarihli Genschender-Colombo raporu
- 1983 tarihli Avrupa Konseyi Stuttgart Deklarasyonu
- 1884 tarihli Avrupa Parlamentosunda İtalyan bir parlamenter tarafından hazırlanan «AB Kuruluşlarına ilişkin Antlaşma Taslağı»
- 1984 tarihli İrlandalı senatör James Dooge'nin başkanlığında oluşturulan Dooge Komitesinin raporu
- **1985 tarihli Avrupa Toplulukları Komisyonunun hazırladığı «Beyaz Kitap»**

1987 Tarihli Avrupa Tek Senedi

- Haziran 1985’de üye devletlerin liderlerinin bir araya geldiği Milano’daki zirvede hükümetler arası bir konferans yapılması kararlaştırılmıştır.
- Bu konferansta;
 - 1- Dış politika alanında üye devletler arası işbirliğine,
 - 2- Avrupa Toplulukları Antlaşmalarında değişikliğe ilişkin iki antlaşma yapmak amaçlanmıştır.

- Sonuç olarak Temmuz 1987 yılında yürürlüğe giren Avrupa Tek Senedi çatısı altında bu iki konu düzenlenmiştir.
- Toplulukların kurucu antlaşmalarında değişiklik yapan ilk önemli belgedir
- **Topluluk yasama sürecinde onay usulü getirilmiş ve katılım antlaşmaları ile bazı ortaklık antlaşmalarının onaylanması için İLK KEZ parlamentonun onayının alınması düzenlenmiştir**

Avrupa Tek Senedi Devam..

- Ortak Pazar anlayışından iç pazar anlayışına geçilmiştir
- 13. madde iç pazarı; malların, sermayenin, kişilerin ve hizmetlerin serbestçe dolaştığı; **iç sınırların olmadığı** alan olarak tarif etmiştir.
- Ortak Pazar üyesi devletler çeşitli milli politikalar sergileyerek iç pazarında yer alan üreticiyi ve milli ekonomiyi koruma arayışına girişmiştir.
- **Örneğin 70’li yıllarda Almanya devleti Biranın Saflığı Kanunu çıkararak vatandaşlarını koruma bahanesi ile başta Danimarkadan olmak üzere bira ithalatını kısma yoluna girmiştir**

Avrupa Tek Senedi devam..

- Avrupa Topluluklarına üye devletlerin bir iç Pazar haline gelmesi için toplamda 279 hedef belirlenir ve 31 Aralık 1992 yılına kadar bunların hepsinin gerçekleşmesi amaçlanır
- Konsey tarafından hazırlanan Direktiflerle Tek Avrupa Pazarı hedefine ulaşılmaya çalışılmıştır

Avrupa Tek Senedi Devam..

- Avrupa Adalet Divanının iş yükünün azaltılması amacıyla **İlk Derece Mahkemesi Kurulmuştur**
- AB Konseyinin **nitelikli çoğunlukla karar alabilmesinin önü açılmıştır**
- **Çevre Politikalarına ilişkin olarak katmanlı yetki ilkesinin uygulanması benimsenmiştir**
- Ayrıca siyasi işbirliği aracılığıyla dış politika konusunda da iş birliğine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir (siyasi işbirliğinin organları da tarif edilmiştir).

AB'nin Kurulması: Maastricht Antlaşması

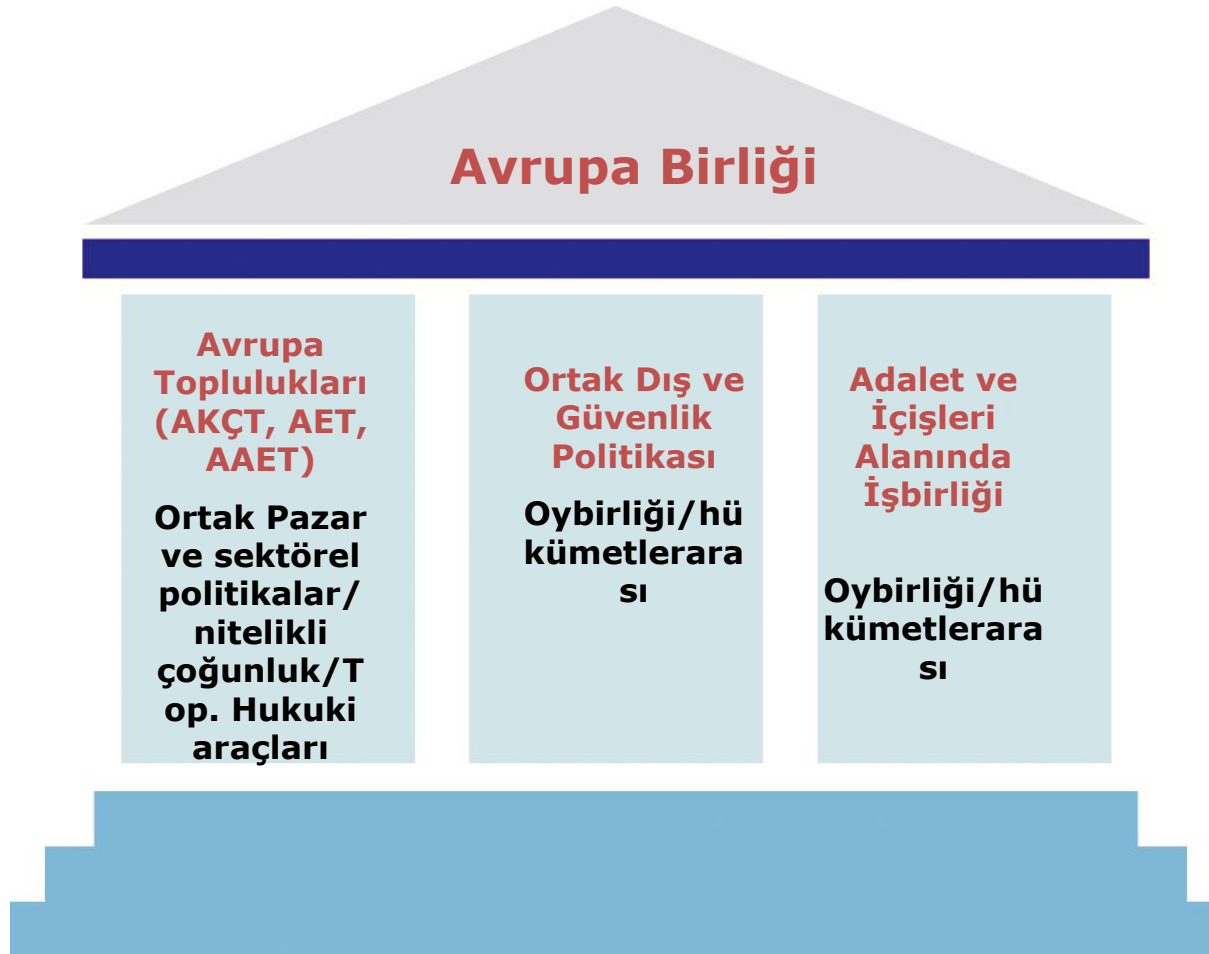
- Berlin duvarının yıkılması ve Komünist Rejimlerin çöküşünün yarattığı atmosfer (Siyasal iklimin değişmesi ve ekonomik bütünleşme ihtiyacının artması)
- Maastricht Antlaşması olarak da bilinen Avrupa Birliği Antlaşması 1 Kasım 1993'de yürürlüğe girmiştir
- Ekonomik, Parasal ve Siyasal Birliğe ilişkin önemli düzenlemelere gidilmiştir

Maastricht Antlaşmasının getirdiği düzenlemeler

- Avrupa Topluluklarına ek olarak;
 - 1- Ortak Dışışleri ve Güvenlik politikası
 - 2- Adalet ve İçişlerinde İşbirliği Politikasıdüzenlenmiştir.

Böylece AB'nin üç sütunlu bir yapıya kavuşması sağlanmıştır.

Üç sütunlu yapı

Maastricht Antlaşmasının getirdiği düzenlemeler devam...

- AB vatandaşlığı kavramı kullanılmıştır
- Katmanlı Yetki ilkesi birliğin münhasır yetkisi dışındaki diğer alanlara da genişletilmiştir
- Avrupa Parlamentosunun yetkileri arttırılmış, karar alma süreçlerine etkin katılımı sağlanmıştır
- Sayıştay AB kurumları arasına dahil edilmiştir
- Adalet Divanının yetkileri arttırılmıştır(Antlaşmalara aykırılık halinde üye devletlere para cezası verme yetkisi tanınmıştır)
- Bölgeler Komitesi Kurulmuştur

Katmanlı Yetki İlkesi Nedir?

- Subsidiarite yetkisi Maastricht Antlaşmasının 5.(3) maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır;

(Katmanlı yetki ilkesi gereğince, Birlik, münhasır yetkisine girmeyen alanlarda, sadece, öngörülen eylemin amaçlarının üye devletler tarafından merkezi düzeyde veya bölgesel ve yerel düzeyde yeterli biçimde gerçekleştirilemeyeceği ve fakat söz konusu eylemin boyutu ya da etkileri itibarıyla Birlik düzeyinde daha iyi gerçekleştirilebileceği durumlarda harekete geçer.)

Amsterdam Antlaşması (1997-1999)

- AB bütünleştirmesini derinleştirmeyi hedefler
- Ortak temel ilkeler **İLK KEZ** ABA.'da tanımlanmıştır (hürriyet, demokrasi, insan hakları ve temel özgürlüklere saygı, hukukun üstünlüğü)
- **Avrupa Toplulukları Adalet Divanına Birlik kurumlarının yürüttükleri faaliyetlerin veya eylemlerin «temel haklara» uygunluk denetimi yapma yetkisi sunmaktadır.**
- **Bu ortak ilkelerin ciddi ve devamlı olarak ihlali durumunda üyelik askıya alınabilecektir**
- Aday devletlere de bu ilkeleri uygulama şartı getirilmiştir

Birinci Sütunda Yapılan Değişiklikler

- VİZE, SIĞINMA, GÖÇ VE KİŞİLERİN SERBEST DOLAŞIMI İLE İLGİLİ BAZI 3. SÜTUN KONULARININ 1. SÜTUNA DAHİL EDİLMESİ
- SOSYAL POLİTİKA: Kadın ve erkekler için eşit işe eşit ücret ilkesi; Komisyon ve üye ülkelerin her yıl Konsey'e istihdam raporu sunmaları; İstihdam konusundaki eşgüdümü sağlamak için İstihdam Komitesi'nin kurulması. (Konseyin yetkileri arttırılmıştır)

İkinci Sütunda Yapılan Değişiklikler

- Ortak Dış İşleri ve Güvenlik Yüksek Temsilciliği makamı kurulmuştur (planlama ve erken uyarı birimi)
- Batı Avrupa Birliği ile iyi ilişkiler ve bütünleşme hedefi derinleşmiştir
- **Konseyn karar alma yönteminde yapıcı çekimserlik uygulaması başlamıştır(çekimser kalmak kendisi açısından hüküm ifade etmese de karar alınmasını da engellemeyecektir-ODGP. Yönünden)**

Üçüncü Sütunda Yapılan Değişiklikler

- ADALET VE İÇİŞLERİ ALANINDAKİ GELİŞMELER: Özellikle ırkçılık, yabancı düşmanlığı, örgütlü suçlar, özellikle terörizm, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı, çocuklarla ilgili suçlar, silah kaçakçılığı, yolsuzluk ve dolandırıcılık gibi suçlarda yakın işbirliğinin geliştirilmesi; Gümrük, polis ve adalet kurumlarının ortak operasyonlar düzenlemesi; Bu kurumlar arasında bilgi değişimi; Sınır kontrollerinin kaldırılması amacıyla **“Schengen Anlaşması”nın Topluluk hukukunun bir parçası haline getirilmesi (İngiltere ve İrlanda hariç)**

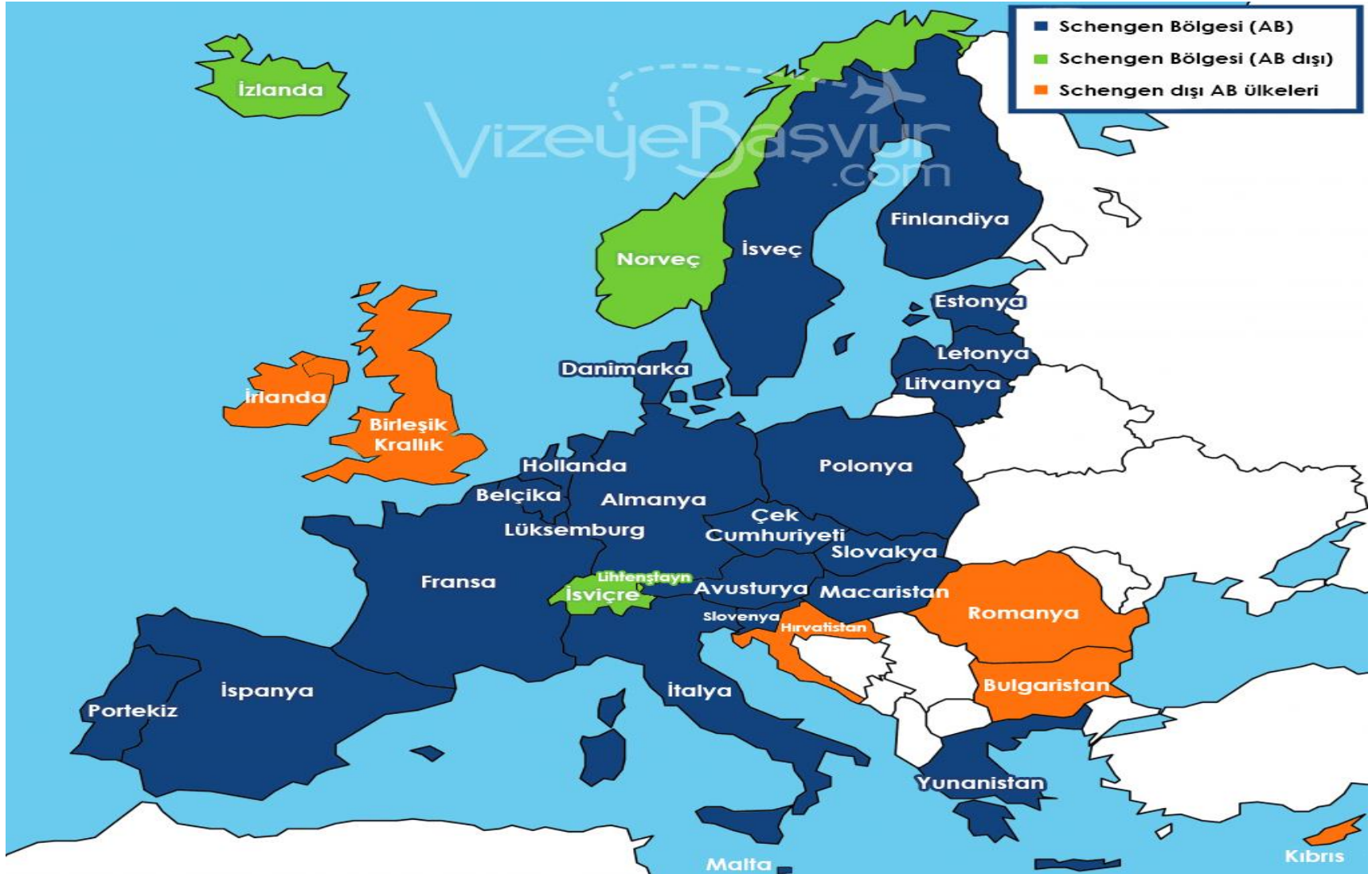
Shengen Bölgesi

- 1985'te Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında oluşturulmuştur
- Mevcut sınırların kaldırılması, serbest dolaşım için alan yaratılması ilkesine dayanır
- Shengen Fransa, Almanya ve Belçikaya sınırı olan bir Lüksemburg kasabasıdır. Tam anlamıyla 1990 yılında yürürlüğe girebilmiştir
- İsveç ve Danimarka 4 Ocak 2016'dan itibaren Shengen Antlaşmasını askıya almıştır (Ortadoğu'dan gelen göçü engellemek için sınır kontrollerini arttırmıştır)
- Çeşitli Zirvelerde kısa süreli olmak üzere Shengen vizesi askıya alınabilmektedir

....

- Hukuki bir statü değişikliği ile Schengen anlaşması 1999 yılında Amsterdam Antlaşması ile, AB sözleşmesinin bir parçası haline getirilmiş ve **iltica politikası hususunda ortak mücadele kararı alınmıştır.** Böylece Schengen Anlaşması AB hukuk normlarının arasına girmiş ve anlaşmaya taraf olan ülkelerin, tek tek ya da grup halinde anlaşmayı askıya almalarının veya değiştirmelerinin önüne geçilmiştir.

Schengen Bölgesi

Üçüncü Sütunda Konseyin yetkileri

- Herhangi bir üye devletin veya komisyonun önerisi üzerine: Topluluğun belli bir konuda **ortak tutumunu** benimseme, üye devletlerin kanun ve düzenlemelerini yakınlaştırmada **çerçeve kararlar alma** yetkisi verilmiştir.
- Bu kararlar bağlayıcı olmakla beraber doğrudan etkiye
- Adalet Divanına bu kararların geçerliliğini tespit ve yorumlama yetkisi de amsterdam antlaşması ile getirilmiştir. Ancak üye devletlerin bu hususta açık kabul beyanlarının varlığı aranmıştır.

Amsterdam Antlaşması (1997-1999)

- Kurumsal Yapıdaki Değişiklikler:
 - a) NİTELİKLİ OY ÇOKLUĞU VE ORTAK KARAR USULÜ İLE KARARA BAĞLANAN ALANLARIN ARTTIRILMASI. AVRUPA PARLAMENTOSUNUN YETKİLERİNİN DAHA DA ARTIRILMASI.

Ortak Karar Alma Usulü

- **Bu usulde Parlamento ve Konsey yasama yetkisini paylaşırlar. Komisyon yasa teklifini iki kuruma da gönderir.**
- Bu iki kurum da teklifi sırasıyla iki kez okur ve tartışırlar. Eğer üzerinde mutabakata varılamazsa teklif, Konsey ve Parlamento'dan eşit sayıda temsilciden oluşan “uzlaştırma komitesi”ne gider. Bu komitenin toplantılarına Komisyon temsilcileri de katılır ve tartışmalara katkıda bulunurlar. Komite teklif üzerinde anlaştığında, metin yasa olarak kabul edilmek üzere üçüncü bir okuma için Konsey'e ve Parlamento'ya gönderilir.

(Amsterdam) Politika Alanındaki Değişiklikler (DEVAM)

ORTAK DIŞ VE GÜVENLİK POLİTİKASI ALANINDA
GELİŞMELER:Konsey Genel Sekreteri'nin, Konsey Dönem Başkanı'na, "Yüksek Temsilci" sıfatıyla yardım etmesi. Genel Sekretere bağlı yeni, "siyaset planlama ve erken uyarı" biriminin kurulması.

Savunma ve Güvenlik politikalarına, insani amaçlı barış faaliyetleri, kriz yönetimi, dış sınırların korunması gibi yeni unsurların eklenmesi. Ortak Dış ve Güvenlik Politikasında kararlarının alınmasında, çekimser oylar kararın alınmasını engellemeyecektir. Bununla birlikte çekimser oyların ağırlığının üçte birden fazla olması halinde karar geçersiz olacaktır.

2-(Amsterdam) Politika Alanındaki Değişiklikler (DEVAM)

- ADALET VE İÇİŞLERİ ALANINDAKİ GELİŞMELER:
Özellikle ırkçılık, yabancı düşmanlığı, örgütlü suçlar, özellikle terörizm, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı, çocuklarla ilgili suçlar, silah kaçakçılığı, yolsuzluk ve dolandırıcılık gibi suçlarda yakın işbirliğinin geliştirilmesi;
Gümrük, polis ve adalet kurumlarının ortak operasyonlar düzenlemesi; Bu kurumlar arasında bilgi değişimi

(Amsterdam) Politika Alanındaki Değişiklikler (DEVAM)

- AVRUPA VATANDAŞLIĞI: Avrupa vatandaşlığı tamamlayıcı mahiyettedir ve ulusal vatandaşlığa hâle getirmeyecektir; AB vatandaşları Topluluğun 12 resmi dilinden birinde Topluluk kurum ve organlarıyla yazışabilme ve cevap alma hakkına sahiptir.
- **Avrupa Birliği resmi dil sayısı 24 iken 25. dil olarak Türkçe AB parlamentosu tarafından kabul edilmiştir**

Önemli!

- Roma Antlaşması'ndaki; “Her Avrupa devleti Birliğe üyelik için başvurabilir” şeklindeki hüküm yeniden düzenlendi. Birliğin temellerini oluşturduğu ifade edilen, özgürlük, demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygı ilkelerine bağlı her Avrupa devletinin üyelik için başvurabileceği hükmü getirilmiştir.

Nice Antlaşması (10 Aralık 2000)

- 15 üye devlet ve 12 aday devletin bulunduğu bir dönemde mevcut genişleme dalgasına karşı birlik kurumlarını hazırlama amacı taşır
- Parlamantonun maksimum üye sayısı 732 olarak belirlenmiştir **(günümüzde 750+1 şeklindedir)**
- Üye devlet sayısının artmasından dolayı her üye devletin 1 vatandaşının Komisyonda temsil edilmesi, eğer üye devlet sayısı 27'ye ulaşır ise Komisyon üye sayısının bu sayıyı geçmemesi ve Komisyona üyeliğin eşit haklarla dönüşümlü sağlanması

Nice Antlaşması Devam

- Konsey kararı ile Uzmanlaşmış Yargı Daireleri kurmanın önü açılmıştır
- **İlk derece mahkemesine ön karar başvurularına bakma yetkisi verilmiştir**
- AB temel haklar şartı hazırlanıp AB kurumları olan Komisyon Konsey ve Parlamento tarafından imzalanarak ilan edilmiştir
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile AB temel haklar şartı arasındaki farklar

Nice Antlaşması Devam...

- Nice Antlaşması ile; üye devletlerden 1/3'ünün;
- ya da Avrupa Parlamentosu veya komisyonunun teklifi üzerine, parlamentonun uygun görüşü alındıktan sonra konsey 3/5 çoğunluk ile karar vererek bir üye devlette, AB Antlaşması'nın 6. maddesinin 1. paragrafında belirtilen ilkelerin ciddi ihlaline ilişkin bir riskin bulunduğunu saptayabilir.
- 7. madde uyarınca kendisine karşı yaptırım uygulanan üye devlete karşı Adalet Divanı'na gitme yolunun açılmıştır.
- Üye devlet, ihlal tespitinin yapıldığı tarihten itibaren bir ay içerisinde divan önünde dava açabilecektir.

AB anayasasından Lizbon Antlaşmasına

- **Devlet ve Hükümet Başkanları Nice Zirvesinde Birliğin geleceği üzerine daha geniş ve daha derin bir tartışmanın başlatılması ve kurucu antlaşmaların daha ciddi biçimde revize edilmesi konusunda görüş birliğine vardılar**
- **Nice Antlaşmasına ekli 23 numaralı deklarasyonda bu süreç tanımlanmıştır**

Deklerasyondan Lizbon'a

Aralık 2001 tarihli Laeken Zirvesi'nde AB'nin geleceğine ilişkin Deklarasyon kabul edildi.

Bu deklarasyonla Birliğin daha demokratik, saydam ve etkin olması ve Avrupa yurttaşları için bir Anayasa hazırlanması yönünde karar alınmıştır. Anayasanın hazırlanması için de bir Kurultayın toplanmasına karar verilmiştir.

AB anayasasının olumsuz sonuçlanması

- 8 Şubat 2002'de toplanan Kurultay 15 aylık bir çalışmanın ardından 13 Haziran 2003'te çalışmalarını tamamladı.
- Bu çerçevede oluşturulan Avrupa Kovansiyonu'nun hazırladığı Avrupa Anayasa'sı 29 Ekim 2004 günü Roma'da imzalandı ve daha sonra üye devletlerin onayına sunuldu.
- AB Anayasası, önce 29 Mayıs 2005 tarihinde Fransa'da daha sonra 1 Haziran 2005 tarihinde Hollanda'da yapılan referandumlar sonunda büyük bir darbe yedi

21 - 22 Haziran 2007 AB Liderler Zirvesi

- 2005 yılında Hollanda ve Fransa'da düzenlenen referandumlarla reddedilmesinin ardından iki yıldır devam eden belirsizlik sonrasında Avrupalı liderler, AB Anayasası'nın yerini alacak bir Reform Anlaşması üzerinde uzlaştılar
- Buna göre artık, 'AB Anayasası' ifadesinin kullanılmasından vazgeçilerek yerine “Reform Anlaşması” tabiri kullanılacaktı.

Lizbon Antlaşması devam..

- Avrupa için bir Anayasa oluşturan Taslak Antlaşma'dan temel farkı; **sembol, marş vb. anayasal bileşenleri açık şekilde listelememesi ve Avrupa Tüzüğü, Avrupa Kararı gibi ifadeler içermemesidir.** (Söz konusu Taslak Antlaşma daha önce Fransa ve Hollanda'da halk oylaması ile reddilmiştir.) Bu keskin ifadeler dışında Lizbon antlaşmasının AB anayasa taslağı ile büyük oranda benzerlik içerdiği ifade edilebilir.
- Antlaşma İrlanda'da iki kez referanduma sunulmuş, ikinci referandumda kabul edilmiştir. Çek Cumhuriyeti'nde parlamentoda onaylanmış ve AB karşıtlığı ile tanınan Cumhurbaşkanı Vaclav Klaus tarafından imzalanıp imzalanmayacağı uzun süre gerilim unsuru olmuştur. Klaus Antlaşmayı 3 Kasım 2009 tarihinde imzalamıştır. Diğer ülkelerin ise parlamentolarında doğrudan kabul edilmiştir.

Lizbon Antlaşması ile yapılan önemli değişiklikler:

- Maastricht antlaşması ile kurulan üç sütunlu yapı basitleştirilerek tek çatı altında birleştirilmiştir (ODGP alanında heterojen alanlar kısmen bırakılmıştır)
- Topluluk kelimesinin yerine birlik kelimesi kullanılmıştır
- **Avrupa Birliğine tek bir tüzel kişilik kazandırılmıştır**
- Avrupa topluluğunu kuran antlaşmanın adı Avrupa Birliği İşleyişine ilişkin antlaşma olarak anılmaya başlanmıştır
- Avrupa Birliği Antlaşması korunarak her iki antlaşma da yeniden numaralandırılmıştır

Lizbon Antlaşması devam...

- AB Konseyine ve Avrupa Merkez Bankasına AB Kurumu statüsü verilmiştir (AB Konseyi bu zamana kadar büyük çaplı toplantı yapan bir organizasyon niteliğinde idi)
- AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve Avrupa Dış Eylemler Servisi kurulması ön görülmüştür
- Ortak karar alma usulü olağan yasama usulü adını almış ve Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası alanı dışında tüm alanlara uygulanması kararlaştırılmıştır

Lizbon Antlaşması devam...

- AB Konseyinde nitelikli çoğunluk esas oylama yöntemi haline getirilmiştir
- Lizbon antlaşması ile AB Temel Haklar Şartının bağlayıcılığı kabul edilmiştir
- AB'nin AİHS'ne taraf olması ön görülmüştür
- Üye devletlerin AB üyeliğinden ayrılabilceği de ilk kez Antlaşmalar içinde düzenlenmiştir

Lizbon Antlaşması devam...

- Vatandaşlar bizzat mevzuat geliştirilmesi sürecine katılabilecektir. Bunun için, en az bir milyon AB vatandaşının bir araya gelerek, Komisyon'dan belirli bir konuda mevzuat geliştirmesini talep etmesine imkân verilmektedir.
- Konsey'de karar alma sürecinde uygulanan nitelikli çoğunluk usulü, yeni politika alanlarına genişletilmekte ve yeniden düzenlenmektedir. Buna göre, 2014 yılından itibaren kararlar AB nüfusunun yüzde 65'inin ve üye ülkelerin yüzde 55'inin desteğiyle alınabilecektir.

Kopenhag Kriterleri

- **Siyasi Kriterler:** Ülkede demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlık haklarını güvenceye alan kurumların varlığı
- **Ekonomik Kriterler:** İşleyen bir pazar ekonomisinin varlığı ve Birlik içi Pazar rekabetine karşı koyma ve uyum sağlama kapasitesi
- **Topluluk Müktesabatının Benimsenmesi:** Siyasi, ekonomik ve parasal birliğin hedeflerine bağlı kalmak üzere üyelikten kaynaklanan yükümlülükleri üstlenebilme yetisi

AB'ye Üyelik Koşulları ve Üyelik

- 1993 yılında yapılan Kopenhag zirvesi ile siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi üzerine üç temel grupta toplanmıştır(Lizbon Antlaşması yoluyla Konsey kriterlerinin dikkate alınacağı ifade edilmektedir, Yani Lizbon Antlaşması bu kriterlerin uygulanmasına yasal zemin oluşturulmuştur.)
- Üyelik başvurusu AB Konseyine yapılmaktadır
- Lizbon Antlaşması ile beraber ulusal parlamentoların da üyelik başvurusu konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir
- Konsey, Komisyona danışır ve AB Parlamentosunun mutlak çoğunluğunun onayını alarak, oybirliği sağladıktan sonra müzakerelere başlar.
- AB'ye katılma antlaşmalarının üye devletler ve aday devletler tarafından usulünce iç hukuklarına aktarmaları gerekmektedir

- **Kurucu altı devlet:** Belçika, Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda
- **1973 yılında** Birleşik Krallık, Danimarka ve İrlanda (Norveç referandum ile reddediyor)
- **1981 yılında** Yunanistan
- **1986 yılında** İspanya ve Portekiz
- **1995 yılında** Avusturya, Finlandiya ve İsveç (Norveç ikinci kez referandum ile reddediyor)
- **2004 yılında** Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Slovenya, Estonya, Letonya, Litvanya ve Malta ve Kıbrıs Rum kesimi
- **2007 yılında** Bulgaristan ve Romanya
- **2013 yılında** Hırvatistan

Günümüzde AB üyesi devlet sayısı 28'dir.

- Türkiye, Karadağ ve Sırbistan **katılım müzakereleri yürütmektedir**
- Makedonya ve Arnavutluk **aday ülke statüsündedir**
- Bosna-Hersek ve Kosova **potansiyel aday ülkeler olarak görülmektedir**

Türkiye-AB İlişkileri Tarihçesi

- 31 Temmuz 1959 yılında AET'na başvuru yapıldı ve AET o dönem ortaklık başvurusu yapan Türkiye ve Yunanistan'ın başvurularını kabul etti
- 1960'ta Yunanistan ile ortaklık müzakereleri başlatılınca Türkiye AET üyesi devletlere Türkiye'nin geri bırakılamayacağı bildiriminde bulundu
- 1960 darbesi akabinde Topluluk ile Türkiye ilişkileri donduruldu

- Darbe sonrasında kurulan hükümet Topluluktan Yunanistan ile yapılan ortaklık antlaşmasının benzerinin Türkiye ile de yapılmasını istemiştir
- 1961 yılında AET Bakanlar Konseyi ikili bir teklifte bulunmuştur.
- İlki 5 yıllık bir ticaret antlaşması yaparak Türkiye ekonomisinin güçlendirilmesi ve sonrasında bir Gümrük Birliği Antlaşması imzalanması iken,
- İkincisi ise bir ekonomik yardım antlaşması imzalanması idi.

- 1961 yılında Türkiye AET üye devletlere bir memorandum göndermiş ve Yunanistan ile bir anlaşma yapılmasına rağmen Türkiye ile yapılmamasını protesto etmiş ve Gümrük Birliği dışında bir seçeneği kabul etmeyeceğini bildirmiştir.
- 12 Eylül 1963 Ankara Antlaşması ile AET ve Türkiye arasında Gümrük Birliğine giden sürecin başlatılması için resmi görüşmelerin yapılması karara bağlanmıştır. Nitelik olarak Türkiye ile AB arasında gümrük birliği esasına dayanan ve ileride tam üyelik öngören bir antlaşmadır.
- 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokol ile beraber geçiş hükümleri ve tarafların yükümlülükleri belirlenmiş ayrıca bu Protokolün üye devletlerce onaylanması tamamlanana kadar bir ara antlaşma ile ticari hükümleri uygulama sağlanmıştır.

1971 Tarihli Ara Antlaşma

- Topluluk, Türkiye çıkışlı sanayi mallarına uyguladığı gümrük vergilerini sıfırlar,
- Türkiye de 12 ve 22 yıllık sürelerle Topluluk çıkışlı sanayi mallarında gümrük vergileri ile eşdeğer vergileri kaldırmayı taahhüt eder.

Katma Protokol

- Katma Protokol ile bir Ortaklık Konseyi kurulmuştur
- 22 yıllık bir dönem içerisinde tarım ürünlerinin serbest dolaşımı için gerekli ortak tarım politikasına uyumun sağlanabilmesi için Türkiye taahhütte bulunmuştur
- 22 yıllık dönemin sonunda Ortaklık Konseyi tarım politikası bakımından gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığını denetleyerek, Türkiye ile Topluluk arasında tarım ürünlerinin serbest dolaşımının gerçekleşmesi için gereken hükümleri tespit eder. Katma Protokolden 22 yıl sonra 31.12.1995 yılında Gümrük Birliği tamamlanmış oldu
- Katma protokolde tüm yükümlülüklerin askıya alınabileceğine ilişkin 60. madde hükmü Türkiye tarafından 1977 ve 1978 yılında uygulanmıştır. Yani Katma Protokolle gelen yükümlülükler askıya alınmıştır.

- 1980 yılında Türkiye tam adaylık için başvuru yapacağını açıklamıştır. Aynı yıl darbe olmuş ordu yönetime el koymuştur.
- 1982 yılında AT Türkiye ile olan ilişkilerini dondurmıştır.
- **1987 yılında tam üyelik için başvuru yapılmıştır**
- **1995 yılının sonlarında Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği şartları tamamlanarak yürürlüğe girmiştir**

- 1999 Helsinki Zirvesi ile Türkiye aday ülke statüsüne kavuşmuştur.
- 2004 yılında AB Konsey ve Komisyonu Türkiye'nin Koppenag siyasi kriterlerini taşıması durumunda müzakerelerin gecikmeksizin başlatılacağı kararını almıştır. 2005 yılında müzakereler başlamıştır.
- Aynı yıl Komisyon Türkiye'nin Koppenag kriterlerini sağladığı ve müzakerelerin başlayabileceğini not etmesine rağmen; üyeliğin mali etkilerinin karşılanabilmesi için 2014 yılı sonrası işaret edilmiştir. Yani müzakereler başlasa bile 2014 yılından önce bir üyelik söz konusu olamayacaktır.

Yürütülen Müzakerenin Yöntemi

- Toplam 35 fasıl üzerinden müzakereler yürütülmektedir
- **Müzakereye Açılan 16 Fasıl:**
- 25) Bilim ve Araştırma (müzakerelere geçici olarak kapanmıştır)
- 20) İşletme ve Sanayi Politikası
- 18) İstatistik
- 32) Mali Kontrol
- 21) Trans-Avrupa Ağları
- 28) Tüketicinin ve Sağlığın Korunması
- 6) Şirketler Hukuku
- 7) Fikri Mülkiyet Hukuku
- 4) Sermayenin Serbest Dolaşımı
- 10) Bilgi Toplumu ve Medya
- 16) Vergilendirme
- 27) Çevre
- 12) Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı
- 22) Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
- 17) Ekonomik ve Parasal Politika
- 33) Mali ve Bütçesel Hükümler

11 Aralık 2006 tarihli Genel İşler ve

Dış İlişkiler Konseyi Kararı

Çerçevesinde Askıya Alınan Fasıllar:

- 1) Malların Serbest Dolaşımı
- 3) İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi
- 9) Mali Hizmetler
- 11) Tarım ve Kırsal kalkınma
- 13) Balıkçılık
- 14) Taşımacılık Politikası
- 29) Gümrük Birliği
- 30) Dış İlişkiler

GKRY'nin Tek Taraflı Bloke Ettiği

Fasıllar:

- 2) İşçilerin Serbest Dolaşımı
- 15) Enerji
- 23) Yargı ve Temel Haklar
- 24) Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
- 26) Eğitim ve Kültür
- 31) Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası

AB'den Ayrılma

- AB hukukunda kurucu antlaşmaların niteliği
- Çok taraflı antlaşmalardan çekilme hakkı devletlerin egemenliği ile doğrudan ilişkili görülmektedir
- Lizbon Antlaşmasına kadar kurucu antlaşmalarda üyelikten ayrılmaya ilişkin hükümler yok

AB'den Çekilme hakkı

- AB Antlaşmasının 50'inci maddesinde düzenlenmiştir:

Madde 50:

1. Her üye devlet, kendi anayasal kurallarına uygun olarak Birlik'ten çekilmeye karar verebilir.
2. Çekilme kararı alan üye devlet, niyetini **Avrupa Birliği Zirvesi'ne** bildirir. Birlik, söz konusu devletle, Avrupa Birliği Zirvesi tarafından belirlenen yönlendirici ilkeler ışığında, **bu devletin Birlik ile gelecekteki ilişkisinin çerçevesini dikkate alarak**, çekilmeye ilişkin kuralları belirleyen bir anlaşmayı müzakere eder ve akdeder. Bu anlaşma, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 218. maddesinin 3. paragrafına uygun olarak müzakere edilir. **Anlaşma, Birlik adına, Avrupa Parlamentosu'nun muvafakatini aldıktan sonra, nitelikli çoğunlukla hareket eden Konsey tarafından akdedilir.**
3. Antlaşmalar'ın ilgili üye devlete uygulanması, çekilme anlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihte, bunun gerçekleşmemesi halinde, Avrupa Birliği Zirvesi oybirliğiyle ve ilgili üye devletle mutabık kalarak süreyi uzatmadığı takdirde, 2. paragrafta belirtilen bildirimden iki yıl sonra sona erer.
4. 2 ve 3. paragrafların amaçları doğrultusunda, **çekilen üye devletin Avrupa Birliği Zirvesi'ndeki veya Konsey'deki temsilcisi, Avrupa Birliği Zirvesi veya Konsey'de kendisini ilgilendiren görüşmelere ve kararlara katılamaz.** Nitelikli çoğunluk, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 238. maddesinin 3. paragrafının (b) bendine göre belirlenir.
5. Birlik'ten çekilen bir devlet Birliğe yeniden katılmak isterse, talebi 49. maddede belirtilen usule tabi olur.

- ABA madde 50 usule ilişkin hükümler içermektedir ancak AB ile ayrılmak isteyen devlet arasında yapılacak ayrılma anlaşmasının içeriğine ilişkin hükümler bulundurmaz
- Yani müzakere içerik ve koşulları tamamen müzakerenin taraflarının inisiyatifine bırakılmıştır
- Ayrıca madde 50 ile bir çekilme antlaşması bir de AB ile ayrılacak olan devlet arasındaki ilişkileri düzenlemeye yönelik anlaşma şeklinde ikili bir ayrıma gidilmiştir

- Çekilme Antlaşmasını Birlik ile üye devletlerden biri imzalar ve bu iki tarafça yürürlüğe konulur
- Ancak gelecek ilişkileri düzenleyen antlaşmanın tüm AB üyesi devletlerce ayrı ayrı kabul ve onaylaması gereklidir.
- Ayrıca bu Antlaşmanın yapılabilmesi için öncelikle çekilme antlaşmasının tamamlanması ve üye devletin ayrılma işlemini tamamlamış olması gerekir.

BREXiT

BİRLEŞİK KRALLIK BAYRAĞI

İngiltere

İskoçya

+

(1606)

+

(1801)

İrlanda

BREXIT

- 2016 tarihli AB Zirvesinde Birleşik Krallık Başbakanının talebi doğrultusunda AB üyesi diğer devletlerden farklı bir ilişki yani «özel statünün» arttırılması talepleri iletilmiştir
- Birleşik Krallığın AB'den ayrılış serüveni David Cameron ile başlamış referandumda %52 ayrılık kararı çıkmıştır. Sonrasında enteresan şekilde istifa etmiştir. Arkasından Theresa May göreve gelmiştir. Theresa May de istifa etmiş yeni başbakan Boris Johnson ise ayrılık sürecini tamamlanabilmiştir

- Birleşik Krallık referandum sonucunun bir gereği olarak ayrılma talebini AB Zirvesine iletmiştir
- 2017 yılında müzakereler başlamıştır
- İlk aşama olarak Komisyonun önerisi ile vatandaş hakları, mali yükümlülöklere ilişkin anlaşma ve Birleşik Krallığın İrlandaya sınır komşuluğu gibi konularda ön anlaşma sağlanabilmesi hedeflenmiştir.
- Tüm bunlar ikinci aşamaya geçilebilmesinin bir ön koşulu olarak ileri sürölmüştür

- AB Zirvesi 2017 sonunda ön aşama üzerinde bir mütabakat sağlandığını açıklamış ve ikinci aşamaya geçilmiştir
- Çekilme antlaşmasının asıl detayları bu aşamada müzakere edilmeye başlanmıştır: yürürlükteki ticaret antlaşmaları, ABAD önündeki yargılamalar, hava taşımacılığı, AB program ve fonlarına katılım, adli ve güvenlik alanlarında iş birliği gibi.

- Nihai çekilme antlaşması Avrupa Parlamentosunun da onayından geçerek **31 Ocak 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yani bu tarihte Birleşik Krallık resmen AB'den ayrılmıştır**
- Bu tarihle beraber AB ile Birleşik Krallık ilişkilerinin nasıl devam edeceğine dair bir geçiş sürecine girmiştir. Ticari konulardaki geçiş süreci hedefi 11 ay olarak ön görülmüş ve 01.01.2021'e kadar tamamlanması hedeflenmiştir.
- İngiltere AB hukukunun bir parçası olmaya, gümrük birliğinin ve tek pazarın bir parçası olmaya devam edecektir.
- Ancak AB'nin siyasi organlarının ve kurumsal yapısının bir parçası değildir.

Brexit Antlaşması Sonrası

- AB parlamentosunda Birleşik Krallık üyeleri kalmadı (751 koltuk sayısı 705'e düşürüldü, 46 koltuk boş bırakılırken 14 koltuk üye devletler arasında paylaştırılacaktır.)
- AB Zirvelerine katılamayacak
- Ticari ilişkilerin geleceği sallantıda

Brexit Sonrası Devam Edecek Başlıklar

- Uçaklar, tekneler ve trenler her zamanki gibi çalışmaya devam edecek. Pasaport kontrole gelindiğinde geçiş dönemi boyunca İngiliz vatandaşları, AB vatandaşları için ayrılan bölümlerde sıraya girmeye devam edecek.
- Ehliyet ve evcil hayvan pasaportları geçerli olduğu müddetçe kabul görecek
- Avrupa Sağlık Sigortası kartı İngiliz vatandaşlarına, bir kaza sonucu meydana gelebilecek hastalıklarda resmi kuruluşlarda tedavi imkanı sağlıyor. Herhangi bir AB ülkesinde kullanılabilirler ve geçiş döneminde de geçerli olacaklar.
- Geçiş döneminde hareket serbestisi devam edecek, böylece İngiltere vatandaşları şu an olduğu gibi bu süreçte de AB'de yaşayıp, çalışmaya devam edebilecek. İngiltere'de yaşamak ya da çalışmak isteyen AB vatandaşları için de aynı koşullar geçerli.

- AB'de yaşayan İngilizler devletten emeklilik maaşlarını ve yıllık zammı almaya devam edecekler.
- İngiltere geçiş döneminde AB bütçesine para ödemeye devam edecek. Bu, AB tarafından fonlanan projelerin devam etmesi anlamına gelecek.
- İngiltere-AB ticareti ek ücretler ya da denetimler gerekmeden devam edecek.

AB'nin Dayandığı Değerlerin Korunması

- Amsterdam Antlaşması ile ilk kez AB'nin ortak temel ilkeleri kurucu antlaşmalara dahil edilmişti, Lizbon Antlaşması ise bu değerlerin kapsamını genişleterek bir koruma mekanizması düzeni getirmişti(insanlık onuruna saygı, eşitlik, özgürlük, demokrasi, hukukun üstünlüğü, azınlık hakları ve insan haklarına saygı gibi)
- AB Antlaşması madde 7 ile bu değerlerin korunmasına yönelik bir hukuksal prosedür düzenlenmiştir

Değerlerin Sürekli ve Ciddi Biçimde İhlal Edilmesi Durumunda

- Konsey, üye devletlerin 1/3 veya Komisyonun önerisi üzerine Parlamentonun muvafakati alındıktan sonra –ilgili üye devletin ihlal iddialarıyla ilgili gözlemlerini de aldıktan sonra;
- Konsey, ihlalde bulunduğu iddiası bulunan üye devletin katılmadığı bir oylamada OYBİRLİĞİ ile ihlali tespit eder.
- Bu tespit sonrasında Konsey nitelikli çoğunluk ile ilgili devlet hakkında yaptırım kararı verebilir (AB fonlarının durdurulması ya da Konsey’de oy hakkının askıya alınması şeklinde olabilir)
- İlgili devlet hakkında verilecek yaptırım kararlarının gerçek ve tüzel kişiler üzerinde doğuracağı etkilerin göz önünde tutulması gerekmektedir
- Yaptırım kararlarının ABAD tarafından denetlenmesi sadece usule uygunluk üzerinden yapılmaktadır.
- Konsey ihlal durumunda bir değişiklik olması durumunda alınan yaptırım kararlarını yine nitelikli çoğunlukla değiştirebilir veya kaldırabilir

Değerlerin Ciddi Bir Biçimde İhlal Edilmesine Yönelik Açık Bir Risk Olması Hali

- İhlale yönelik açık bir riskin varlığını Konsey 4/5 çoğunluk ile tespit edebilir ve ilgili devlete tavsiyelerde bulunabilir
- Bu prosedürü üye devletlerin 1/3, Parlamento veya Komisyonun gerekçeli önerisi ve Parlamentonun muvafakati alınarak başlanabilmektedir. Ek olarak AB vatandaşlarının girişimi ile de bu prosedür başlatılabilmektedir

Hukuk Devleti İlkesinin Korunmasına Yönelik Yeni Bir Mekanizma

- Bu prosedürün en önemli aktörü Komisyondur
- Komisyon topladığı bilgiler ışığında hukuk devleti ilkesinin sistematik şekilde ihlal edildiği kanaatine varır ise öncelikle ilgili üye devlete GÖRÜŞÜNÜ bildirir
- Sorun devam ederse TAVSİYEDE bulunur
- Komisyon tavsiye kararının takibatını yapar. Eğer bu tavsiyeden de sonuç alınamaz ise değerlerin ihlaline ilişkin prosedürler işletilecektir

AB'nin Özgüllüğü

AB'yi Meydana Getiren Unsurlar

1- Devlet Unsuru:

- AB'yi meydana getiren temel unsur, kurucu antlaşmalara taraf olan «Yüksek Akit Taraflar»dır. Kurucu Antlaşmalara taraf olan devletler artık bir organizasyonun bileşeni olmakta ve «üye devlet» olarak anılmaktadır
- AB hukukunda devlet, klasik u.a. hukuk kişisi olan devletlerin taviz vermiş halidir. Yani egemenlik, eşitlik ve içişlere karışmama gibi temel prensipler AB düzeninde daha soft durumdadır.

- Kurucu antlaşmalarda üye devletlerin egemenliğine ilişkin özel bir vurgu bulunmamaktadır.
- Eşitlik ilkesi ise ilk kuruluş evresinde oybirliği esası ile işleyen birliğin yapısının ağırlıklı temsil yönelimi ve nitelikli çoğunluk ile karar çıkabilmesi ile aşınmıştır.
- İçişlerine karışmama ilkesi ise AB Kurumsal yapısının otonomisi arttırılarak aşılmıştır. Yani Kurucu Antlaşmalar yoluyla Birlik hukukunun üye devletlerin ulusal yapılarında doğru bir şekilde uygulanabilmesi ve etki gösterebilmesi için bu ilkenin de AB düzeninde aşıldığını ifade edebiliriz.
- AB düzeni dürüst işbirliği ve yükümlülöklere uygun davranma prensibi üzerinden hareket etmektedir.

Lizbon Antlaşması ile Birliğin Üye Devlet'e bakış açısı şöyle tarif edilmiştir:

- ABA mad.4: « Antlaşmada Birliğe verilmemiş yetkiler, 5'inci madde uyarınca, üye devletlere aittir. Birlik, ülke bütünlüğünün teminat altına alınması, kamu düzeninin muhafaza edilmesi ve ulusal güvenliğin korunması da dahil, devletin temel işlevlerine saygı gösterir. Özellikle ulusal güvenlik, her üye devletin kendi sorumluluğunda kalmaya devam eder.»
- ABA mad.5 « yetkilendirme ilkesi gereğince Birlik, Antlaşmalarda belirlenen hedeflere ulaşmak için, ancak üye devletler tarafından Antlaşmalarda kendisine verilen yetkilerin sınırları dahilinde hareket eder. Antlaşmalarda Birliğe verilmemiş yetkiler üye devletlere aittir.»

2-İnsan Unsuru

1- Kişiler Yönünden:

- Klasik uluslararası hukuk kural olarak bireylerle ilgilenmezken AB düzeni zaman içerisinde AB vatandaşlığı ve AB Parlamentosunun işlevselliğini arttırarak bireyi doğrudan AB sisteminin bir bileşeni haline getirmiştir.
- ABAD Van Gend en Loos kararında Topluluğun üye devletlerin egemenliklerini sınırlandıran yeni bir hukuk düzeni oluşturduğunu sağlanan hakların sadece üye devletler tarafından değil vatandaşları tarafından da kullanılabileceğini tespit etmiştir.

Van Gend en Loos kararına konu olay:

- Hollandalı bir firma olan Van Gend en Loos firması ülkeye Almanya'dan ithal ettiği bir malın gümrük vergisinin ödenmesinde 1 Ocak 1958'de yürürlüğe giren Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Antlaşmanın ilgili maddesi uyarınca geçerli olan gümrük vergisi oranını ödemek istemekte, buna karşılık Hollanda Gümrük İdaresi sonraki tarihli ulusal kanunla getirilen ve AB kuralına aykırı olan daha yüksek vergi oranını talep etmektedir.
- Verginin ödenmesine ilişkin açılan bu dava ulusal mahkemede görülmekte, ancak ön karar prosedürü çerçevesinde Hollanda mahkemesi uyuşmazlıkla ilgili kararını verebilmek için uygulayacağı AB kuralının yorumunu ABAD'dan talep etmektedir. Divanın söz konusu kararı uyarınca Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşmanın 12. Maddesi doğrudan etki oluşturmakta ve Ulusal Mahkemelerin Koruması gereken bireysel hakları yaratmaktadır.

Bireyin Temel Haklarının AB nezdinde Korunmasına İlişkin Adımlar

- Maastricht Antlaşması ile AB kurumsal seviyede AİHS'in tarafı haline gelmiş ve Kurucu Antlaşmalara «temel insan haklarına saygı» vurgusu yapılmıştır
- AB Temel Haklar Şartı Birlik seviyesinde hazırlanmış ve kabul edilmiştir. Lizbon Anlaşması ile de iş bu metin Kurucu Antlaşmalarla aynı hukuki değerde olduğu düzenlenmiştir.
- Yani bireylerle ilgili temel hakların Birlik hukukunun bir parçası haline getirilmesi söz konusudur

2- Halklar Yönünden

- AB Parlamentosunun doğrudan AB'ye üye devletlerin halkları tarafından seçilmesi ve Konseyde nitelikli çoğunluk hesabında oy ağırlığı sisteminin benimsenmesi AB halklarının AB mekanizmasına dahil edilmesinin güzel örneklerindendir
- Maastricht Antlaşması ile AB vatandaşlığı kavramı Kurucu Antlaşmalara dahil edilmiştir. Yani AB Parlamentosu sadece AB halklarını değil AB Vatandaşlarını temsil eder hale getirilmiştir.
- Lizbon Antlaşması ile AB Parlamentosunun oluşumunun temsili demokrasi ilkesine dayandığı ve üyelerinin doğrudan AB vatandaşlarınca seçildiği vurgulanmıştır
- Önceki kurucu antlaşmalarda AB üyesi devletlerin halkları vurgusu zaman içerisinde «Avrupa Halkı» vurgusuna yerini bırakmıştır

AB'nin Hukuki Niteliği

- Avrupa Birliğini Devletten ayıran özellikler:
- Ülke unsuru açısından AB'nin bir ülkesi yoktur. Birliğin yetki alanı AB'ye üye olan devletlerin ülkesi olmakla beraber Kurucu Antlaşmalarla kendisine verilen yetki sınırı bulunmaktadır.
- İnsan unsuru yönünden AB vatandaşlığı kavramı bulunmaktadır. Ancak Birlik vatandaşlığı ulusal vatandaşlığı tamamlayıcı niteliktedir. Yani ulusal vatandaşlığa hâlel getirmez. Yani klasik devlet uyruklüğünden farklıdır.

AB'yi Federalist yapıdan ayıran özellikler

- Birlik hukukunun doğrudan etkili ve uygulanır olması ile zorunlu bir yargı merciinin bulunması federatif bir sistem olduğu yönünde çağrışımlar yapsa da Birlik Kurucu antlaşmalarda kendisini tek bir federal devlet olarak tanımlamamaktadır.
- Ayrıca federal bir anayasa ile bu yapıya dahil olan devletlerin yetkilerinin açıkça ayrıştırıldığı bir durum da söz konusu değildir
- Özellikle dış politika ve savunma alanları üye devletler tarafından üst bir organa devredilmemiştir
- Üye devletlerin oybirliği ile hareket ettiği alanların varlığı halen Birliğin hükümetlerarası bir örgüt olarak hareket ettiği konuların olduğunu göstermektedir.
- Tüm bu sebeplerle AB kendine özgü bir ulus-üstü örgüt olarak değerlendirilmektedir

AB'nin Yetkileri

- Yetkilerin AB'ye Devrinde İzlenen İlkeler:
1- Sınırlı Yetki İlkesi: Birliğin yetkileri üye devletlerin Kurucu Antlaşmalar ile devrettiği alanlarla sınırlıdır. Yani Kurucu Antlaşmalarla Birliğe verilmeyen tüm yetkiler yine üye devletlerin kendilerine ait olacaktır. Aynı sınır AB kurumları için de geçerlidir.

2-Zımnı Yetkiler

- ABAD yararlı etki ve amaçsal yorum yoluyla Kurucu Antlaşmaların Birliğe zımnı yetkiler verdiğini tespit etmektedir.
- ABAD'a göre Kurucu Antlaşmalar Birliğe somut görevler yüklemiş veya belirli bir faaliyette bulunmasını hükme bağlamış ve ancak açık bir yetki hükmü bulundurmamışsa da Birliği yetkili kabul etmek gerekmektedir

3-Tamamlayıcı (İkincil) Yetkiler

- ABİA.mad.352: «Antlaşmalarda belirlenen amaçlardan birinin gerçekleştirilmesi için, Antlaşmalarda tanımlanan politikalar çerçevesinde, Birliğin bir eylemde bulunması gerekirse ve Antlaşmalarda bu eylem için gerekli yetkiler öngörülmemiş ise **Konsey Komisyonun önerisi üzerine ve AP'nin muvafakatini alarak oybirliği ile hareket ederek uygun tedbirleri alır»**

Birlik Yetkilerinin Sınıflandırılması

1- Münhasır Yetkiler: Kurucu antlaşmalar ile doğrudan Birlik alanına bırakılan yetkilerdir. Birlik hukuksal tasarruflarda bulunabilir.  ye devletler sadece Birliğin yetki vermesi dahili ve sınırında hukuksal tasarruf yaratabilir.

- Gümrük Birliği
- İç pazarın işleyişi için gerekli olan rekabet kurallarının oluşturulması
- Para birimi euro olan devletler açısından para politikası
- Ortak balıkçılık politikası çerçevesinde biyolojik deniz kaynaklarının koruma altına alınması
- Ortak ticaret politikası
- Birlik adına u.a. Antlaşma akdetme yetkisi de münhasıran Birlik yetki alanındadır

2-Paylaşılan Yetkiler

- Esas olan Birlik yetkilerinin üye devletlere paylaşılmasıdır. Birliğin münhasır yetki sahibi olduğu alanlar sınırlı ve istisnaidir.
- Birliğin üye devletlere göre üstünlüğü söz konusu olup üye devletler Birliğin yetkisini kullanmadığı ölçüde yetki sahibidirler.
- Yani aynı konuya ilişkin hem Birliğin hem de üye devletlerin hukuken bağlayıcı tasarrufta bulunması söz konusu değildir.

Paylaşılan Yetki Alanları:

- İç Pazar
- Kurucu Antlaşmalarda düzenlendiği çerçevede sosyal politika
- Ekonomik, sosyal ve yersel uyum
- Biyolojik deniz kaynaklarının koruma altına alınması hariç, tarım ve balıkçılık
- Çevre
- Tüketicinin Korunması
- Taşımacılık
- Trans-Avrupa Ağları
- Enerji
- Özgürlük, güvenlik ve adalet alanı
- Kurucu Antlaşmalar çerçevesinde halk sağlığını ilgilendiren ortak güvenlik meseleleri
- Bu liste yapıldıktan sonra Birliğin araştırma, teknoloji, uzay, kalkınma için işbirliği ve insani yardım gibi paylaşılan yetki alanlarında tedbir alma yetkisine sahip olduğu; ancak bu yetkinin kullanılmasının üye devletlerin kendi yetkilerini kullanmalarına engel teşkil etmeyeceğini düzenlemektedir

Üye Devletlerin Eylemlerini Desteklemek, Koordine Etmek veya Tamamlamak Üzerine Kullanılan Yetkiler

- Bu alanda olan başlıklarda yetki kural olarak üye devletlere ait olup Birlik sadece bu eylemleri desteklemek, koordine etmek veya tamamlamakla sınırlı bir etkinlik alanına sahiptir.

- İnsan sağlığının korunması
- Sanayi
- Kültür
- Turizm
- Eğitim, mesleki eğitim, gençlik ve spor
- Sivil savunma
- İdari işbirliği

AB Düzeninde Yetkilerin Uygulanmasında İzlenen İlkeler

1- Katmanlı Yetki İlkesi

- İlk kez Avrupa Tek Senedi ile çevre politikalarına ilişkin olarak kurucu antlaşmalara dahil edilmiştir
- Maastricht Antlaşması ile Birliğin münhasır yetkileri dışındaki diğer tüm alanlarına genişletilmiştir
- Amsterdam Antlaşmasına eklenen bir protokol ile bu yetkinin çerçevesi detaylı şekilde düzenlenmiş
- Lizbon Antlaşması da ek bir protokol ile ulusal parlamentolara bu ilkenin uygulanmasını denetleme imkanı verilmiştir

Katmanlı Yetki İlkesi Nedir?

- ABA.m.5/III: «Birlik münhasır yetkisine girmeyen alanlarda, sadece, öngörülen eylemin amaçlarının üye devletler tarafından merkezi düzeyde veya bölgesel ve yerel düzeyde yeterli biçimde gerçekleştirilemeyeceği,
- Fakat söz konusu eylemin boyutu ya da etkileri itibariyle Birlik düzeyinde daha iyi gerçekleştirilebileceği durumlarda harekete geçer.»
- Katmanlı bir yönetim modelinde kararların vatandaşa en yakın seviyede alınması gerektiği fikrine dayanmaktadır

- **Münhasıran yetkinin Birlikte olduğu alanlarda Subsidiarite ilkesinin uygulanmasından bahsedilemez,** daha çok diğer yetki alanlarından paylaşılan yetkilerle ilişkili kullanılmaktadır
- Bir eylem üye devlet veya devletler tarafından daha iyi bir şekilde gerçekleştirildiğinde Birliğin bu ilkeyi uygulaması söz konusu olamaz
- Birlik sadece eylemin boyutu ya da etkileri itibarıyla Birlik düzeyinde daha iyi gerçekleştirilebileceği durumlarda harekete geçebilecektir.
- Ayrıca Birliğe yeni bir yetki verilmesinin dayanağı olarak bu ilkeye başvurulamaz, ancak mevcut yetkilerin kullanılmasına ışık tutabilir.
- Birlik organları bu yetki ile hareket ettiklerinde gerekçelerini de ilgili tasarrufa eklemek durumundadır

Katmanlı Yetki İlkesinin Denetimi

1- A Priori Denetim (Önleyici Denetim)

- Lizbon Antlaşması ile getirilen bir erken uyarı sistemidir
- Birlik tasarrufu tasarı halinde iken ulusal parlamentoların şikayetlerini dile getirebildiği bir önleyici mekanizma oluşturulmuştur
- Birlik hukuksal tasarrufları üye devletlerin ulusal parlamentolarına gönderilir.
- Ulusal parlamentoların gönderim tarihinden itibaren 8 hafta içinde AP, Konsey ve Komisyon Başkanına söz konusu teklifin Katmanlı Yetki İlkesi ile uyumsuzluğuna dair görüş bildirme hakları bulunmaktadır
- Üye devletlerin ulusal parlamentolarının 1/3 ü Birlik hukuksal tasarrufunun katmanlı yetki ilkesi ile uyumsuzluğu hakkında görüş bildirmesi halinde, Komisyon veya söz konusu proje sahibi birim metnini gözden geçirir ve önerisini sürdürmesi halinde kararının gerekçelerini bildirir.

- Birlik tasarrufuna ilişkin Konsey ve Avrupa Parlamentosunun ilk görüşmesinde ulusal parlamentoların yarısı tarafından katmanlı yetki ilkesine bir itiraz var ise bu konuda bir karar vermek durumunda kalmaktadırlar
- Bu yöntem ile ulusal parlamentolar Birlik hukuksal tasarruflarının hazırlık evresine demokratik bir şekilde katılabilmektedir

2- A Posteriori Denetim (Sonradan Yapılan Düzeltici Denetim)

- Lizbon Antlaşması ile getirilen bir denetim yoludur
- Ulusal parlamentolar bir yasama işlemi nedeniyle Katmanlı Yetki İlkesinin ihlal edildiği gerekçesi ile ABAD önünde dava açabilmektedir

2- Orantılılık İlkesi

- ABAD içtihatları ile açığa çıkmış bir ilkedir
- Maastricht Antlaşması ile ABA m.5/IV'de yani ilk kez bir kurucu antlaşmada düzenlenmiştir
- Bu ilkeye göre, Birlik eyleminin içeriği ve şekli, Antlaşmaların amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olanı aşamaz
- Yani bu ilke ile Birlik tasarruflarının seviyesi belirlenmektedir
- Katmanlı Yetki İlkesinden farklı olarak münhasıran Birlik alanına bırakılan yetkilerde de orantılılık ilkesi uygulanmaktadır
- Ayrıca subsidiarite ilkesinde Birliğin yetki kullanıp kullanmaması gerekliliği irdelenirken orantılılık ilkesinde ise yetkinin ölçülü şekilde kullanılıp kullanılmadığı araştırılmaktadır

Orantılılık İlkesinin Unsurları

- Elverişlilik: Başvurulan aracın arzu edilen amacı gerçekleştirmeye uygun olması anlamına gelir
- Gereklilik: Amaca aynı derecede elverişli birçok araç arasında en hafif olanıyla erişmeyi ifade etmektedir. Yani daha hafif bir tedbir varken daha ağır bir tedbire başvurulması gereklik ilkesine aykırı olacaktır
- Ölçülülük: Araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında ölçülü bir oranın olmasını ifade eder

3- Birlik Yetkilerinin Uygulanmasında

Esneklik İlkesi: Yakın İşbirliği

- İlk kez Amsterdam Antlaşması Topluluk üye devletlerinin Cezai Konularda ve Adli İşbirliği alanlarında kendi aralarında yakın işbirliği kurabilmelerinin önünü açmıştır
- Nice Antlaşması ile Ortak dışişleri ve Güvenlik Politikasının askeri ve savunma konuları dışında kalan alanlarda üye devletlerin yakın işbirliği kurabilmelerinin önünü açmıştır
- Lizbon Antlaşması ise yakın işbirliği uygulamasını daha da derinleştirmiştir

Lizbon Antlaşmasına göre yakın işbirliği kurulabilmesinin koşulları

- İstenilen hedeflere Birlik tarafından makul bir süre içinde topluca ulaşılamayacağı durumlarda son çare olarak başvurulabilecektir
- AB çerçevesinde Birlik müktesebatına uygun olarak kurulması gerekir
- Münhasıran Birliğe ait olan yetki alanlarında üye devletler arasında yakın işbirliği kurulamaz
- İç Pazar ve Ekonomik ve Sosyal uyuma hâle getirmemesi gerekir
- En az 9 üye devletin katılımı gerekir
- Tümöyle üye devletlerin katılımına açık olması gerekmektedir

Yakın İşbirliği Prosedürü

- Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası dışındaki alanlarda: Yakın işbirliği kurmak isteyen devletler, Komisyona, bir talepte bulunurlar
- Komisyonun önerisi üzerine Avrupa Parlamentosunun muvafakati alındıktan sonra Konsey tarafından izin verilir

- Ortak Dışışleri ve Güvenlik Politikası alanında ise doğrudan Konseye talepte bulunulur. Konsey bu talebi Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisine ve Komisyona iletir. Ayrıca durumu bilgilendirme mahiyetinde Avrupa Parlamentosuna da talep iletilir
- Yakın işbirliğine katılan devletlerin Konseydeki oybirliği ile nihai karar verilir. Yakın işbirliğine katılmayan devletler bu görüşmelere katılabilir ancak oy kullanamazlar
- Ayrıca Konsey oybirliği sağlayarak alacağı bir karar ile yakın işbirliğine ilişkin prosedür için nitelikli çoğunluk ile karar alma prensibini benimseyebilir

AB KURUMLARI

- AKÇT den günümüze Birliğin kurumsal yapısı ve yetki dağılımı değişikliğe uğramıştır
- ABAD ilk kuruluş döneminden günümüze «kurumsal denge» ilkesini sürekli olarak vurgulamıştır
- Kurumsal denge ilkesi: Birlik organlarının sadece kurucu antlaşmalarla kendisine verilen yetkileri kullanması ve öteki organların yetkilerine saygı göstermesine dayanan bir prensiptir

Temel Organlar

- Konsey: AB Bakanlar Konseyi olarak da anılır, görüşme ve karar alma merciidir
- AB Parlamentosu: AB vatandaşları tarafından doğrudan seçilir, görüşme ve karar alma merciidir
- Komisyon: AB bekçisi olarak anılır, yürütme merciidir

Kurucu Antlaşmalarda yapılan değişikliklerle AB kurumu haline getirilen organlar

- Maastricht Antlaşması sonrası üç sütunlu yapı karmaşık bir Topluluk düzeni ortaya koymıştır
- Lizbon antlaşması AB ye tüzel kişilik kazandırarak bu karmaşık düzeni basitleştirmiştir
- Lizbon Antlaşması AB'nin asli organlarını 7 kurum olarak sıralamıştır:

AB'nin Asli Organları

- AB Parlamentosu
- Avrupa Zirvesi
- Konsey
- Avrupa Komisyonu
- ABAD
- Avrupa Merkez Bankası
- Sayıştay

- Avrupa Merkez Bankası ve AB Zirvesi Lizbon Antlaşması ile Birliğin asli organları arasına dahil edilmiştir
- AB Sayıştay'ı ise Maastricht Antlaşması ile AB'nin asli organları arasında yer bulmuştur

AB Konseyi (AB Bakanlar Konseyi,
Konsey)

Yapısı

- Her üye devletin bir bakanından oluşur
- AB'ye üye devletlerin vatandaşlarının temsiliyetini AP sağlarken üye devletlerin temsiliyetini ise Konsey sağlar
- Yani hem üye devletlerin çıkarlarının korunduğu hem de Birliğin üye devletlerdeki meşruiyetinin sağlandığı bir yapıdır
- 1965 Birleşme Antlaşması ile üç topluluğun Konseyi birleştirilmiş ve o tarihten bu yana Birliğin yasama ve karar organı olarak faaliyet yürütmüştür
- Üye devletleri taahhüt altına koyabilecek ve oylamalara katılabilecek bakanlardan oluşur. Üst düzey bürokratlar da Bakan yerine toplantılara katılabilmektedir. Ancak Bakan adına oy kullanamazlar.
- Belirlenen gündeme göre konuyla ilgili bakanlar toplanmaktadır

Genel işler ve Dışişlerine ilişkin iki özel Konsey oluşumu

- ABA mad.16/4'de düzenlenmiştir:
- Genel İşler Konseyi (istisnalar hariç olmak üzere Dışişleri bakanlarından oluşur) farklı konsey oluşumlarının çalışmaları arasında tutarlılığı sağlar. Ayrıca AB Zirvesi başkanı ve Komisyon arasındaki irtibatı kurar, Zirve toplantılarını hazırlar ve takip eder
- Dışişleri Konseyi (İstisnalar Hariç Dışişleri Bakanlarından oluşur) Dışişleri ve Güvenlik Politikalarından sorumlu yüksek temsilcinin daimi başkanlığında Avrupa Zirvesi tarafından belirlenen stratejik yönlendirici ilkeler temelinde Birliğin dış eylemini şekillendirir ve Birlik eylemlerinin tutarlılığını sağlar

- Konsey içtüzüğüne göre 10 farklı Konsey oluşumu bulunmaktadır. Bu Konseylerden sadece Dışişleri Konseyinin daimi bir başkanı bulunmaktadır. Diğer Konsey Toplantılarına ise dönemin Konsey Başkanının ülkesinin bakanı başkanlık eder

Konsej Başkanlığı

- Üye devletler tarafından alfabetik sıraya göre eşit rotasyon temelinde 6 aylık dönemler halinde (Ocak-Haziran ve Temmuz-Aralık) yürütülür
- Konsey Başkanlığı 18 aylık süre için görev yapacak 3 üye devletten oluşan devamlılığı ve tutarlılığı sağlamaya yönelik takımlar tarafından yürütülür
- 1 Temmuz 2020 tarihinde Almanya Hırvatistan'dan Başkanlık görevini devraldı ve 1 Ocak 2021 tarihine kadar bu görevi yürütecektir.

1 Ocak 2021-30 Haziran 2021

Portekiz

1 Temmuz 2021-31 Aralık 2021

Slovenya

1 Ocak 2022-30 Haziran 2022

Fransa

1 Temmuz 2022-31 Aralık 2022

Çekya

1 Ocak 2023-30 Haziran 2023

İsveç

1 Temmuz 2023-31 Aralık 2023

İspanya

1 Ocak 2024-30 Haziran 2024

Belçika

1 Temmuz 2024-31 Aralık 2024

Macaristan

1 Ocak 2025-30 Haziran 2025

Polonya

1 Temmuz 2025-31 Aralık 2025

Danimarka

AB Konseyinin Yetkileri

- Konsey ilk kuruluş evresinden günümüze karar alma organı niteliğindedir. Zaman içerisinde bu karar alma yetkisi AP ile paylaşılmıştır. Günümüzde yasama erkini AP ile berber kullanmaktadır
- Yasama teklifi sunma yetkisi Komisyon tekelindedir. Ancak Konsey Komisyondan kendisine uygun öneriler sunmasını talep edebilir. Komisyon öneride bulunmaz yasama teklifini sunmaz ise gerekçelerini Konseye sunmak zorundadır.
- Yani yasama tasarrufu başlatma girişim tekeli Komisyondadır.
- Avrupa Parlamentosu ise yasama sürecinin usulüne göre farklı katılım rollerine sahip olsa da en nihai aşamada ilgili kararın veto edilebilmesi söz konusudur. Yani Konsey tarafından kabul edilen tasarrufun yerine başka bir tasarruf yapamaz. Bu vesile ile Konseyin yasama sürecinde en belirleyici organ olduğu ifade edilebilir.

- ABA.mad.16/1 uyarınca Birliğin bütçesini yapmada Avrupa Parlamentosu ile paylaşılan yetkileri kullanır. ABİA. Mad.314 bütçe yapımını detaylı şekilde düzenlemiştir. Lizbon Antlaşmasına kadar bütçe yapımındaki yetki ağırlığı sadece Konseyde idi. Lizbon Antlaşması ile yapılan düzenlemelerle Konsey ve AP eşit yetki ve görevlere sahip olmuştur. Ayrıca ABİA.mad.126 kapsamında üye devletlerin bütçelerini denetleme yetkisi de Konseye verilmiştir.
- U.a. Antlaşmaları müzakere etme görevi Komisyonundur. Avrupa Parlamentosunun muvafakati alındıktan sonra Konsey tarafından karara bağlanır. **Yani AB adına üçüncü devletler veya uluslararası örgütlerle uluslararası antlaşma akdetme yetkisi vardır**
- ABA mad.16/1 uyarınca Birlik Politikalarının uygulanmasında eş güdümün sağlanmasında temel sorumlu organdır.
- ABİA.mad.5/1'de Birlik nezdinde ekonomi politikalarının uygulanmasında eş güdümü sağlamak ödevi özel bir vurgu ile düzenlenmiştir.

- ABİA.mad.302 kapsamında Ekonomik ve Sosyal Komitenin üyelerini üye devletlerin önerileri doğrultusunda atar
- ABİA.mad.305 kapsamında Komisyonun önerisi üzerine Bölgeler Komitesinin üyelerini atar.
- ABİA.mad.286 kapsamında Avrupa Parlamentosuna danıştıktan sonra Sayıştay üyelerini atar.
- Konsey çalışmalarına yardımcı olan Genel Sekreterlik ve Daimi Temsilciler Komitesi bulunmaktadır

Konsej Genel Sekreterliği

- Konsej üyeleri tarafından oybirliği ile bir sekreter ve yardımcısı 5 yıllık süre ile atanır
- Başkanlık makamı 6 aylık sürelerle değiştiği için çalışmaların devamı ve koordinasyonu konusunda Sekreterlik Makamının ciddi görevleri bulunmaktadır

Daimi Temsilciler Komitesi: Coreper (communité de représentant permanent)

- Üye devletlerin daimi temsilcilerinden oluşur
- Konsey çalışmalarını hazırlamak bu komitenin görevidir
- Konseyin bir konuyu görüşebilmesi için önce bu komiteden geçmesi gerekir
- Farklı konu alanlarını ele alan iki farklı COREPER ekibi bulunmaktadır
- COREPER-I Üye devletlerin AB nezdindeki daimi temsilci yardımcılardan oluşur
- COREPER-II Üye devletlerin Brüksel'deki daimi temsilcilerinden (Büyükelçilerinden) oluşur
- Konseye sunulan taslaklara ilişkin görüşlerini açıklar
- Eğer Komitede taslak metin kabul edilirse Konsey toplantısına GÜNDEM A olarak girer ve tartışmasız oylama yapılır
- Ancak Komitede tartışmalı şekilde geçmiş ise GÜNDEM B olarak gündeme alınır ve Konseyde tartışılarak oylama yapılır

COREPER I

- Daha çok teknik konuları ele alır:
- İstihdam
- Rekabet edebilirlik
- Ulaşım, iletişim ve enerji
- Tarım ve balıkçılık
- Çevre
- Eğitim, gençlik ve kültür

COREPER II

- Genel konular ve dış ilişkiler
- Ekonomik ve mali konular
- Adalet ve içişleri konuları
- Zirve toplantılarının hazırlanmasındaki sorumluluğu

Konseylar Toplantıları

- Konsey sürekli toplantı halinde olan bir organ değildir. Konsey Başkanının daveti, üyelere birinin isteği veya Komisyonun talebi ile toplanır
- Konsey toplantıları iki bölüme oluşur.
- İlk bölümde kamuya açık olarak yasama tasarrufları görüşülüp oylama yapılır
- İkinci bölümde ise yasama dışı faaliyetlere ilişkin görüşmeler yapılır

Konseyn Oylama Yöntemleri

- Lizbon Antlaşması ile yapılan düzenlemeye göre Konsey aksi öngörülmedikçe **nitelikli çoğunlukla** hareket eder
- Kurucu antlaşmalardaki kimi düzenlemelere göre basit çoğunluk veya oybirliği ile alınabilen kararlar da bulunmaktadır
- Bir üye devlet en fazla başka bir üye devlet adına vekaleten oy kullanabilmektedir
- Her üye devletin tek bir oy hakkı bulunmaktadır. Ancak her üye devletin oyunun ağırlığı nüfusuna göre orantılı şekilde belirlenmiştir. Örneğin nüfus açısından dört büyük devlet olan Almanya, Fransa, İtalya ve **Birleşik Krallığın** oy ağırlığı 29 olarak belirlenmiştir.

AB'deki nitelikli oy dağılımı

Ülke	Oy oranları	Nüfus
Almanya	29	82.1
Fransa	29	61.4
İngiltere	29	60.5
İtalya	29	58.0
İspanya	27	44.7
Polonya	27	38.1
Romanya	14	21.7
Hollanda	13	16.5
Yunanistan	12	11.1
Portekiz	12	10.6
Belçika	12	10.4
Çek Cum.	12	10.3
Macaristan	12	10.0
İsvec	10	9.1
Avusturya	10	8.3
Bulgaristan	10	7.7
Slovakya	7	5.4
Danimarka	7	5.4
Finlandiya	7	5.2
İrlanda	7	4.2
Litvanya	7	3.4
Letonya	4	2.3
Slovakya	4	2.0
Estonya	4	1.3
Kıbrıs Rum Kes.	4	0.8
Lüksemburg	4	0.5
Malta	3	0.4

Oybirliği

- Oybirliği varsa her üye devlet karar tasarısını engelleyebilme gücüne sahiptir, yani her üye devletin veto yetkisi bulunmaktadır
- Çekimser oy prensibi Konsey oylamaları için de geçerlidir
- Temel konular: Adalet Divanının İctüzüğünün kabul edilmesi, Bölgeler Komitesinin oluşumu, **yeni üyenin AB'ye katılması**
- Hassas konular: Sosyal güvenlik veya sosyal koruma ile ilgili tedbirlerin kabul edilmesi, aile haklarına ilişkin düzenlemeler, AB'nin öz kaynaklar sistemi, vergilerin uyumlaştırılması,
- Ekonomik ve parasal Birliğin temel unsurlarına ilişkin konularda
- Komisyonun önerisi üzerinde değişiklik yapılacaksa oybirliği ile hareket edilmelidir

Basit Çoğunluk

(istisnai ve sınırlı alanlarda)

- Üye tam sayısının çoğunluğunu ifade eder. Bu çoğunluk toplantıya katılan devletlerin çoğunluğudur.
- Konsey içtüzüğünde toplantı yeter sayısı üye devletlerin çoğunluğu olarak belirlenmiştir.
- Genel Sekreterliğin organizasyonu
- Usule ilişkin konular ve Konsey içtüzüğün kabul edilmesi
- Komisyondan inceleme yapması ve kendisine uygun öneriler yapmayı talep etmesi
- Komitelere ilişkin kuralların belirlenmesi, İstihdam Komitesinin kurulması gibi

Nitelikli Çoğunluk

- Nitelikli çoğunluk oy ağırlığı sistemine dayanmaktadır. Bu sistemde üye devletler nüfusları ile orantılı bir oy ağırlığına sahiptirler
- Lizbon Antlaşması ile «çift çoğunluk» sistemi 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Üç yıllık geçiş süreci ön görülmüş ve 2017 yılında nihai olarak uygulanmaya başlanmıştır.
- İlk olarak üye devlet sayısının 14'ünün dahil olduğu; ikinci olarak Birlik nüfusunun %65'ini oluşturan üye devletleri temsil eden Konsey üyelerinin % 55'i olarak tanımlanmıştır. (Ana Kural)
- Avrupa Komisyonu ya da AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi dışında getirilen bir önerinin kabulü için AB üye devletlerin %72'si ve AB nüfusunun en az % 65'inin desteği aranmıştır.
- Her iki durumda da engelleyici azınlık prensibi benimsenmiştir. Üye devletlerden 4'ünün katıldığı bir engelleyici azınlık yoksa nitelikli çoğunluk gerçekleşmiş sayılacaktır.

- Lizbon Antlaşması 2009 yılında yürürlüğe girdi ve 2014 tarihine kadar Nice Antlaşması ile belirlenen nitelikli çoğunluk sisteminin uygulanmasını benimsedi. (Komisyon önerisi varsa; AB Nüfusunun %62'si ve üye devletlerin çoğunluğu- Komisyon önerisi yoksa üye devletlerin 2/3'ü)
- 2014 yılında Lizbon antlaşmasının nitelikli çoğunluk düzenlemesi yürürlüğe girdi ve 2017 yılına kadar eski usulün uygulanmasının bir üye devlet tarafından talep edilebileceği düzenlenmiştir.
- 2017 Mart ayından itibaren ise %55 ve %65 oranlamasına tabi bir nitelikli oy prensibi kabul görmüştür.

AB ZİRVESİ

AB bünyesindeki en yüksek politik
kurum...

Tarihçe

- AB Zirvesi üye devletlerin devlet veya hükümet başkanlarından oluşmaktadır
- 1960'lı yıllarda siyasi müzakerelerin yürütüldüğü ve AB perspektiflerinin belirlendiği bir yapı. Bu dönemde yapılan toplantılar *zirve* olarak anılmıştır.
- İlk kez AB Tek Senedi ile kurucu antlaşmalarda düzenlenmiştir. Avrupa Tek Senedinin ikinci maddesinde üye devletlerin hükümet veya devlet başkanlarından oluştuğu ve yılda üç kez toplanacağı ifade edilmiştir.
- Görevleri detaylı bir şekilde Maastricht Antlaşması ile tanımlanmıştır. Özellikle ortak dış politika ve güvenlik politikası ile adalet ve içişleri alanlarında hükümetler arası kimi yetkiler tanınmıştır.
- Amsterdam Antlaşması ile güçlendirilmiş işbirliği ve istihdam alanlarında yetkileri genişletilmiştir
- Lizbon Antlaşması ile asli organ haline dönüşmüştür
- Lizbon Antlaşması ile beraber bu organın kararları hukuken bağlayıcı olmuştur. Ortak Dış Güvenlik Politikası dışındaki alanlarda aldığı kararlara karşı ABAD önünde dava açılabilmesinin önü açılmıştır

Yapısı

- AB Zirvesi **üye devletlerin devlet veya hükümet başkanları ile AB Zirvesi Başkanı ve Komisyon Başkanından oluşur**
- Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi de kendi çalışma konularıyla alakalı Zirve toplantılarına katılmaktadır. (**AB Zirvesi üyesi değildir!**)
- Zirve her 6 ayda iki kez Başkanın daveti ile toplanır. Yani yılda 4 kez olağan şekilde toplanmaktadır.
- Başkan Zirveyi olağan üstü toplantıya da çağırabilmektedir
- Lizbon Antlaşması öncesinde rotasyon temelli bir Başkanlık makamı vardı. Ancak Lizbon Antlaşması ile daimi bir AB Zirvesi Başkanlık makamı tesis edilmiştir ve ayrıca görev süresini de uzatmıştır
- AB Zirvesi Başkanını iki buçuk yıllık bir süre için nitelikli çoğunluk ile seçmektedir. Başkanın görev süresi bir defaya mahsus uzatılabilmektedir
- Zirve Başkanının görevden alınması da aynı usul ile gerçekleşmektedir

- 2009-2014 yılları arasında eski Belçika Başbakanı Herman van Rompuy Başkanlık görevini yürütmüştür
- 2014-2019 tarihleri arasında ise eski Polonya Başbakanı Donald Task Başkanlık görevi yürütmüştür
- 2019 yılından beriye eski Belçika Başbakanı Charles Michel bu görevi yürütmektedir
- AB Zirvesi Başkanı Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisinin yetkilerine halel getirmeksizin Birliğin dış temsilini sağlamaktadır
- Başkan herhangi bir ulusal görevde bulunamaz
- AB Zirvesinin toplantılarının hazırlık çalışmalarını Genel İşler Konseyi yürütmektedir. Görüşülecek gündem maddelerini de bu konsey belirler

AB Zirvesi Başkanının Görev ve Yetkileri

ABA.mad.15/6:

6. Avrupa Birliği Zirvesi Başkanı;

a-)Zirve'ye başkanlık eder ve çalışmalarına ivme kazandırır,

b-)Komisyon Başkanı'yla işbirliği halinde ve Genel İşler Konseyi'nin çalışmaları temelinde, Zirve çalışmalarının hazırlanmasını ve sürekliliğini sağlar,

c) Zirve'de uyum ve mutabakatı kolaylaştırmak için çaba sarf eder,

d) Her Zirve toplantısından sonra Avrupa Parlamentosu'na bir rapor sunar.

Avrupa Birliği Zirvesi Başkanı, Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nin yetkilerine hâle gelmeksizin, ortak dış ve güvenlik politikasını ilgilendiren konularda, kendi düzeyinde ve bu sıfatla Birliğin dış temsilini sağlar.

Avrupa Birliği Zirvesi Başkanı, ulusal bir görev üstlenemez.

AB Zirvesinin Yetkileri

- Birliğin temel politika ve stratejilerinin belirlendiği asıl yönetim organıdır
- ABA.mad.15'te Zirve, Birliğe gelişimi için gerekli olan güdülenmeleri veren, genel politik öncelikleri ve yönlendirmeleri tanımlayan bir yapı olarak tanımlanmıştır. **Yani Avrupa bütünleşme sürecinin seyrini belirleyen en temel organdır.**
- Diğer bir husus ise ABA.mad.15'te Zirve'nin yasama faaliyetlerinde bulunamayacağı vurgusudur. Bu vurgu da Lizbon Antlaşması ile yapılmıştır. Bu ana kural geçerli olsa da bazı istisnai durumlarda Zirve'ye yasama faaliyetlerine katılma yetkisi verildiği de gözlemlenmektedir: özellikle ABİA'nın üçüncü kısmında üye devletlerle değişiklik yapma yetkisi bunun bir örneğidir.
- Ancak Kurucu Antlaşmaları ortaya koyan üye devletlerin yüksek karar alıcılarının oluşturduğu Zirvenin yasama faaliyetlerine katılmasa da açıkça yön verdikleri ifade edilebilir.
- Özellikle Lizbon Antlaşması ile karar alma yetkileri ile donatılmıştır
- AB'nin öteki kurumlarına üye atama ve seçme konusunda yetkileri bulunmaktadır: Komisyon Başkanı ve üyelerinin seçimi, Yüksek Temsilci seçimi, Merkez Bankalarının üyelerinin atanması.

ABA mad.7 uyarınca ABA mad.2 deki temel değerleri ihlal eden devletleri tespit etmek

- Bir üye devletin AB değerlerine yönelik ihlalinin söz konusu olması halinde; üye devletlerin 1/3'ü veya AB Komisyonunun önerisi üzerine Parlamentonun muvafakati alındıktan sonra ABA mad.2 de belirtilen değerlerin bir üye devlet tarafından ciddi ve sürekli bir biçimde ihlal edildiğini oybirliği ile tespit edebilmektedir.

- **ABA mad. 17/5 uyarınca Komisyonun üye sayısını değiştirmek ve yine aynı madde uyarınca Komisyon Başkanını belirleyerek Parlamenteoya sunmak ve Komisyon üyelerini atamak:**
- Komisyon, Avrupa Birliği Zirvesi tarafından oybirliğiyle değiştirilmesine karar verilmedikçe, Başkan ve Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi dahil, üye devlet sayısının üçte ikisine karşılık gelen sayıda üyeden oluşur. Komisyon üyeleri, üye devlet vatandaşları arasından üye devletlerin tümünün demografik ve coğrafi yelpazesini yansıtacak şekilde, üye devletler arasında mutlak surette uyulacak bir eşit rotasyon sistemi temelinde seçilir. Bu sistem, Avrupa Birliği'nin İşleyişı Hakkında Antlaşma'nın 244. maddesine uygun olarak Avrupa Birliği Zirvesi tarafından oybirliğiyle belirlenir.

- **ABA mad.18/1 uyarınca Komisyon başkanı ile uzlaşarak Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ni atamak ve görevden almak:**
- Avrupa Birliği Zirvesi, Komisyon Başkanı ile mutabık kalarak, Birlik Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ni nitelikli çoğunlukla atar. Avrupa Birliği Zirvesi, Yüksek Temsilci'nin görevine aynı usule göre son verebilir.

- **ABA mad.22 uyarınca madde 21’de sıralanan Birlik amaç ve ilkeleri temelinde Birliğin stratejik amaçlarını ve çıkarlarını tespit etmek:**

- Madde 22

1. Avrupa Birliği Zirvesi, 21. maddede yer alan ilkeler ve hedefler temelinde, Birliğin stratejik çıkarlarını ve hedeflerini belirler. Avrupa Birliği Zirvesi’nin Birliğin stratejik çıkarları ve hedefleri hakkındaki kararları, ortak dış ve güvenlik politikasına ve Birliğin dış eyleminin diğer alanlarına ilişkindir. Bu kararlar, Birliğin belirli bir ülke veya bölgeyle ilişkilerini kapsayabilir veya tematik bir yaklaşım içerebilir. Kararlarda, kararların süreleri ve Birlik ve üye devletler tarafından sağlanacak araçlar belirlenir. Avrupa Birliği Zirvesi, Konsey tarafından her bir alan için öngörülen kurallara göre kabul edilen bir tavsiye üzerine oybirliğiyle hareket eder. Avrupa Birliği Zirvesi’nin kararları, Antlaşmalar’da öngörülen usullere göre uygulanır.

Madde 21

1. Birliğin uluslararası alandaki eylemi; kurulmasına, gelişmesine ve genişlemesine ilham kaynağı olan ve dış dünyada desteklemeyi hedeflediği şu ilkelere dayanır: demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve temel özgürlüklerin evrenselliği ve bölünmezliği, insan onuruna saygı, eşitlik ve dayanışma ilkeleri ile Birleşmiş Milletler Şartı’nda yer alan ilkelere ve uluslararası hukukun ilkelerine saygı. Birlik, bu paragrafın birinci alt paragrafında belirtilen ilkeleri paylaşan üçüncü ülkelerle ve uluslararası, bölgesel veya küresel örgütlerle ilişkiler geliştirmek ve ortaklıklar kurmak amacıyla çaba gösterir. Birlik, özellikle Birleşmiş Milletler çerçevesinde, ortak sorunlara çok taraflı çözümler bulunmasını destekler

- **ABA mad.24/1 ve 26/1 uyarınca Konsey ile beraber hareket ederek ortak dışışleri ve güvenlik politikasını belirlemek ve hayata geçirmek**

Madde 24/1: Birliğin ortak dış ve güvenlik politikası alanındaki yetkisi, ortak bir savunmaya dönüşebilecek ortak bir savunma politikasının aşamalı olarak belirlenmesi de dahil, dış politikanın bütün alanlarını ve Birliğin güvenliğine ilişkin tüm meseleleri kapsar. **Ortak dış ve güvenlik politikası, özel kural ve usullere tabidir. Bu politika, Antlaşmalar'da aksi öngörülmedikçe, Avrupa Birliği Zirvesi ve Konsey tarafından oybirliğiyle belirlenir ve uygulanır.** Bu politika, **yasama tasarruflarının kabulünü içermez.** Bu politika, Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ile üye devletler tarafından Antlaşmalar'a uygun olarak yürütölür. Avrupa Parlamentosu ve Komisyon'un bu alandaki özel rolü Antlaşmalar'da belirlenmiştir. Avrupa Birliği Adalet Divanı, bu Antlaşma'nın 40. maddesine uyulup uyulmadığının denetlenmesi ve Avrupa Birliği'nin İşleyişı Hakkında Antlaşma'nın 275. maddesinin 2. paragrafında öngörölren bazı kararların hukuka uygunluğunun gözden geçirilmesi hariç olmak üzere, bu hükümler bakımından yetkili değildir.

Madde 26/1: 1. Avrupa Birliği Zirvesi, savunma alanında etkileri olan konulara ilişkin olanlar da dahil, ortak dış ve güvenlik politikası bakımından Birliğin stratejik çıkarlarını belirler, hedeflerini tespit eder ve genel yönlendirici ilkelerini tanımlar. Zirve, gerekli kararları kabul eder. Uluslararası gelişmeler gerekli kıldığında, Avrupa Birliği Zirvesi Başkanı, bu gelişmeler karşısında Birlik politikasının stratejik esaslarını belirlemek amacıyla Avrupa Birliği Zirvesi'ni olağanüstü toplantıya çağırır.

- ABİA Madde 68:

Avrupa Birliği Zirvesi, özgürlük, güvenlik ve adalet alanında yasama ve uygulamaya yönelik planlama konusunda stratejik yönlendirici ilkeleri belirler.

- ABİA mad. 82, 83 ve 86 kapsamında cezai konularda adli işbirliğine ilişkin yetkileri kullanmak:
- Madde 82 kapsamında cezai konularda polis ve adli işbirliğinin sağlanması konusunda olağan yasama usulü ile direktifler çıkarılabileceği düzenlenirken, üçüncü fıkrada herhangi bir üyenin düzenleme aşamasında olan bu direktifin kendi ceza hukuku sistemleriyle köklü çelişkiler yaşamasını gerekçe göstererek durumu AB Zirvesinin gündemine getirme hakkı bulunmaktadır. **AB Zirvesi ise bu taslak metni askıya alabilmektedir.**
- Madde 83 sınır ötesi boyutu olan ciddi suçlar için direktif düzenlenebileceğini ve yine AB Zirvesinin askıya alma prosedürünü düzenlemektedir
- Madde 86 ise Birliğin mali çıkarlarını etkileyen suçlarla alakalı bir savcılık ofisi kurulabileceği Konseyin oybirliği ile hareket edeceği ifade edilmektedir. Eğer Konsey oybirliği oluşturamaz ise 9 üye devlet durumu AB Zirvesinin gündemine getirebilecek ve AB Zirvesinde konsensüs sağlanması halinde ilgili kararın çıkması için Konseye geri gönderilecektir.

- **ABİA mad. 87 uyarınca polisiye işbirliği alanında kendisine verilen yetkileri kullanmak:**
- Konsey, özel yasama usulü uyarınca hareket ederek, bu maddede belirtilen makamlar arasındaki operasyonel işbirliğine ilişkin tedbirler alabilir. Konsey, Avrupa Parlamentosu'na danıştıktan sonra oybirliğiyle hareket eder. Konsey'de oybirliğinin sağlanamaması halinde, en az dokuz üye devletten oluşan bir grup, taslak tedbirlerin Avrupa Birliği Zirvesi'nde ele alınmasını talep edebilir. Bu durumda, Konsey'deki usul askıya alınır. Avrupa Birliği Zirvesi, meseleyi tartışır ve konsensüs sağlanması halinde, askıya alınma tarihinden itibaren dört ay içinde taslağı kabul edilmek üzere Konsey'e geri gönderir.

- ABİA mad. 236 uyarınca Konseyin oluşumu konusunda kendisine verilen yetkileri kullanmak
- ABİA mad.244 uyarınca Komisyon üyelerinin seçimi konusunda kendisine verilen yetkileri kullanmak
- ABİA mad.283 kapsamında Avrupa Merkez Bankası üyelerinin seçimi konusunda kendisine verilen yetkileri kullanmak

- AB Zirvesinin Kurucu antlaşmaların basit usul ile değiştirilmesinde de ciddi yetkileri bulunmaktadır
- Özellikle ABİA'nın Birlik Politikaları ve iç eylemlerini düzenleyen üçüncü kısmında yer alan hükümlerin bir kısmını veya tamamını değiştiren bir karar alabilir. Bu süreci bir üye devlet, AP veya Komisyon başlatabilmektedir

- AB'ye üyelik için gerekli olan yeterlilik kriterleri AB Zirvesi tarafından belirlenmektedir
- Bir üye devletin AB'den ayrılması için de önemli bir rolü bulunmaktadır

AB Zirvesinde Karar Alma Usulü

- ABA mad. 15/4'te karar alma usulü düzenlenmiştir. Lizbon Antlaşması ile yapılan düzenleme ile aksi belirtilmediği sürece kararların konsensüs (uzlaş) ile alınacağı belirtilmiştir. Aksi durumlarda oybirliği, nitelikli çoğunluk veya basit çoğunluk ile kararlar da çıkabilecektir
- Oy kullanma usulü açısından bir üye en fazla başka bir üye adına oy kullanabilecektir. Yani sadece başka bir üye devlet yerine vekaleten oy kullanma hakkı bulunmaktadır.
- AB Zirvesi oylama yaparak bir karar aldığı anda bu oylamaya Zirve Başkanı ve Komisyon Başkanı katılamaz
- AB Zirvesi oylamalarında çekimser oy prensibi de geçerlidir

Oybirliği ile Konsensüs Arasındaki Fark

- Oybirliğinde kural olarak bir oylama yapılır ve olumsuz görüş veren bir üye var ise kararı veto edebilir yani çıkmasını engelleyebilir
- Konsensüste ise kural olarak bir oylama yapılmaz. Üyeler uzun müzakere ve tartışma neticesinde uzlaşarak bir karar çıkarmak durumundadır. Tavizlerin verildiği ve herkesin anlayabildiği bir yöntem olarak anılır.

- AB Zirvesi kendi içtüzüğü de dahil olmak üzere usul ile ilgili meselelerde basit çoğunluk ile kararlar almaktadır. Basit çoğunluktan kasıt AB Zirvesini oluşturan üye sayısının çoğunluğudur
- Ortak değerlerin ciddi ve sürekli ihlalinin tespiti, Komisyon üye sayısının belirlenmesi, Birliğin Stratejik amaç ve çıkarlarının belirlenmesi gibi konularda oybirliği aranmıştır.
- **Oybirliği ile karar alınmasında çekimser oy prensibi kabul görmüştür.**

Avrupa Komisyonu

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunda Yüksek Otorite olarak anılmakta idi
- **Birleşme Antlaşması** ile Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Komisyonları ile birleştirilmiştir
- Birliğin çıkarlarını temsil eden organdır
- Tarafsız olma ve siyasi eğilimleri birbirine yaklaştırma iddiası olan bir organdır
- Temel fonksiyonu **yürütme** görevini yerine getirmektir

Yapısı

- Lizbon Antlaşması ile Başkan ve Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi dahil olmak üzere üye devlet sayısının üçte ikisine karşılık gelen sayıda üyeden oluşmaktadır.
- Bu üçte iki tavanı Avrupa Konseyi tarafından oybirliği ile değiştirilebilmektedir

- Avrupa Konseyi Avrupa Parlamentosuna nitelikli çoğunlukla Komisyon Başkanlığı için bir aday önerir. Bu aday Avrupa Parlamentosunun üye tam sayısının çoğunluğu ile seçilir
- Komisyon başkanı üye devletlerin önerileri üzerine diğer komisyon üyelerini seçmektedir. Daha sonra Başkan, Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve diğer Komisyon üyeleri Avrupa Parlamentosuna sunulur. Buradan **güvenoyu alarak akabinde Konseyin nitelikli çoğunluğu ile atanırlar.**
- Komisyonun görev süresi 5 yıldır.

Statüsü

- Komisyon üyeleri Komiser olarak adlandırılır
- **Komiserler görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsızdırlar.** Yani uyrukluğunda oldukları üye devletleri temsil etmezler Birlik çıkarları doğrultusunda hareket ederler
- Bu kapsamda Komisyon üyeleri başka hiçbir görev üstlenemezler
- Bir Komisyon üyesi doğrudan kendisi istifa edebileceği gibi gerekli şartları yitirmesinin ABAD tarafından tespit edilmesi halinde de görevden alınabilmektedir
- **Komisyon üyeleri Avrupa Parlamentosuna karşı sorumlu oldukları için her aşamada güvensizlik oylaması ile toplu şekilde görevlerine son verilebilmektedir.**
- **Parlamento üye tam sayısının çoğunluğundan az olmamak üzere kullanılan oyların 2/3 çoğunluğu ile bu karar verilebilmektedir**
- Yeni Komisyon üyeleri atanana kadar görevde kalmaya devam ederler ve yeni atanacak Komisyon üyeleri kalan görev süresini doldurur

Komisyonun İşleyişı

- Komisyon üyeleri Başkanın talimat ve otoritesi altında görev yapar ve **Başkanın talep etmesi halinde istifa etmek zorundadırlar**
- Komisyon üyeleri heyet halinde ve çoğunlukla karar almaktadırlar
- Komisyon bünyesinde genel müdürlükler ve ortak hizmet birimleri bulunur. Her Genel Müdürlüğün çalışmalarının siyasi ve yönetim sorumluluğunu üstlenen Komiserlere karşı sorumluluğu bulunmaktadır
- Komisyonun üye devletlerde temsilcilikleri ve bazı üçüncü devletlerde veya u.a. Örgütlerde delegasyonları mevcuttur.

Yetkileri

- Yasama tasarrufları Kurucu Antlaşmalarda aksi öngörülmedikçe ancak Komisyonun önerisi ile kabul edilebilir
- Kurucu Antlaşmalarda yetkilendirildiği alanlarda doğrudan yasama tasarrufu açığa çıkarabilmektedir
- Dış temsil boyutuyla da u.a. Antlaşmaları müzakere etme ödevi Konseyin yetkilendirmesi üzerine Komisyona aittir

Yürütme ve Yönetim Alanındaki Yetkileri

- Komisyon Kurucu Antlaşmaların ve bu Antlaşmalara dayanılarak Birlik organları tarafından alınan tedbirlerin uygulanmasından sorumludur
- Bu kapsamda **Kurucu Antlaşmaların bekçisi olarak anılmaktadır**
- Özellikle hakim durumun kötüye kullanılması, iç pazar işleyişine uyulmaması ve rekabet konularında gerçek veya tüzel kişileri denetleme ve yaptırım uygulama gücü bulunmaktadır
- Üye devletler nezdinde desteklerin iç pazar işleyişi ile uyumlu olmadığını tespit edebilir. **Belirli bir süre içerisinde bu desteğin ve sonuçlarının kaldırılması veya değiştirilmesini isteyebilir. Eğer Komisyon kararına uyulmaz ise Komisyon doğrudan ABAD önünde ihlal davası açabilmektedir.**
- Her yıl Avrupa Parlamentosunun açılış oturumundan en az 1 ay önce Birlik faaliyetlerini içeren genel bir rapor yayınlamaktadır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı

- İlk kez AKÇT ile kurulmuş daha sonra AET ve AAET içerisindeki uyuşmazlıklara da bakmakla görevlendirilmiştir. Bu dönemde Avrupa Toplulukları Adalet Divanı olarak anılmaktadır
- Avrupa Tek Senedi ile ATAD bünyesinde bir ilk derece mahkemesi kurulmuştur. Lizbon Antlaşması ile ismi ABAD olarak değiştirilmiştir

Yapısı

- Her üye devletten bir hakimden oluşur
- Adalet Divanına yardımcı olan hukuk sözcüleri bulunmaktadır
- Hakimler 6 yıllık süreler için atanmaktadır
- Hakim ve hukuk sözcülerinin yeniden atanmaları da mümkündür
- Üye devlet hükümetleri kendileri hakimleri seçmektedir ancak Lizbon Antlaşması ile atanacak olan hakimlerin yeterli kriterleri taşıyıp taşımadığına ilişkin bir Komite kurulmuştur ve bu Komiteye danışılması gerekmektedir

Yargılama Prosedürü

- Divanın çalışma dili Fransızca'dır
- Yargılama dili ise Mahkemenin resmi dillerinden herhangi biri olabilir, yargılama dilini davacı dava dilekçesinde tespit etmektedir
- Üye devletlere karşı bir dava açılacaksa davalı taraf resmi dili yargılama dili olarak seçilmektedir
- Önkarar başvurusu var ise başvuruda bulunan devletin dili üzerinden yargılama yapılacaktır

- Çekişmeli yargılama vardır, yargılamalar kamuya açık yapılır.
- Yazılı aşama (dava dilekçesi, savunmalar, replikler tük ek belgelerin teslimi)
- Sözlü aşama (Bilirkişi, keşif, tanık, tarafların dinlenmesi gibi)
- Dava açılması ilgili tasarrufun yürütmesini doğrudan durdurmaz, Divan şartların gerektirmesi halinde böyle bir karar verebilir

Yetkileri

- 1- Danışma: Avrupa Parlamentosu, Komisyon veya Konsey öngörülen anlaşmanın Kurucu Antlaşmalara uygunluğu ile ilgili ABAD'ın görüşünü alabilir. ABAD görüşü bağlayıcı niteliktedir.
- 2- Uyuşmazlık: Birlik hukukunun uygulanması veya yorumlanması konusunda çıkabilecek tüm uyuşmazlıklarda tek yetkili merci ABAD'dır. **Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikasına ilişkin hükümler ile bu hükümler temelinde kabul edilen tasarruflar üzerinde bir yetkisi bulunmamaktadır.**

- Uyuşmazlık ile ilgili baktığı dava türleri:
- İhlal davası
- İptal davası
- Hareketsizlik Davası
- Akit dışı sorumluluktan kaynaklanan tazminat davaları

3- Önkarar Prosedürü: Birlik tasarruflarının veya uygulamalarının üye devletlerde eş güdümlü tesir etmesi için başvurulmuş bir yöntemdir. Ulusal makamlar doğrudan ABAD'a soru yöneltebilmektedir. Eğer yerel mahkeme kesin olmak üzere karar verecek ise ABAD'a başvurması zorunludur

SAYIŞTAY

- Maastricht Antlaşması ile asli organlar arasında yer bulmuştur, denetim organıdır
- Her üye devletten bir üye olmak üzere 6 yıllık süre için Konsey tarafından Avrupa Parlamentosuna danışıldıktan sonra atanırlar, yeniden atanmaları mümkündür
- ABAD üyelerine sağlanan dokunulmazlık ve bağışıklıklardan faydalananlar
- Birlik organları ve Birlik tarafından kurulan her türlü kurum, organ, ofis veya ajansın gelir ve giderlerini denetleme yetkileri bulunmaktadır. **Bir yargı organı değildir!**

- Her mali yılın sona ermesini takiben yıllık bir rapor hazırlarlar. Bu raporlar Birlik organlarına gönderilir ve AB Resmi Gazetesinde yayımlanır
- **Yaptırım veya talimat gücü yoktur.** Mali konularda hukuka aykırılık, ihlal ve israfa dikkat çekme ödevi bulunmaktadır
- Aktif olarak yetkilendirildiği en önemli konu **hareketsiz kalan birlik organları için hareketsizlik davası açabilmektedir**

Avrupa Merkez Bankası

- Lizbon Antlaşması ile birliğin asli organları arasına dahil edilmiştir
- Görevleri: Para birimi Euro olan ülkelerin para politikalarının yönetilmesi, eş güdümün sağlanması, ulusal merkez bankaları arasındaki işbirliğini güçlendirmek, fiyat istikrarını sağlamak, ortak para politikasını yürütmek
- Kendisinin yetkili olduğu alanlarda Birlik organlarına görüşler sunabilmektedir
- Euro'nun piyasaya sürülmesine karar verme yetkisine sahip tek organdır, üye devletler Avrupa Merkez Bankasının onayı ile kendi darphanelerinde bozuk para basabilmektedir
- Tam bağımsız şekilde faaliyet yürütmektedir

AB Hukuk Düzeni

- AB Hukuk Düzeninin karmaşıklığı
- AKÇT, Roma Antlaşmaları, Maastrich ve Lizbon Antlaşmaları ile AB hukukunun oluşumu
- Doğrudan etki ve doğrudan uygulanabilirlik
- AB Hukukunda üstünlük prensibi
- AB Hukukunun kaynakları

1-Birincil Mevzuat

2-Hukukun Genel İlkeleri

3-U.a. Andlaşmalar

4-İkincil Hukuk

5-Üye devletler arasında akdedilen antlaşmalar

Birincil Mevzuat

- Kurucu Antlaşmalar,
 - Kurucu Antlaşmalara ek veya değişiklik getiren Antlaşmalar,
 - Bu antlaşmaların ekleri, protokolleri, mektupları,
 - Katılma antlaşmaları
 - Adalet Divanı kurucu antlaşmalara «anayasal şart(belge)» demektedir
- Paris Antlaşması** (2002 yılında varlığı son bulmuştur)
- Roma Antlaşmaları**
- Maastricht Antlaşması**

- **Kurucu antlaşmaları değiştiren antlaşmalar:**
Avrupa Tek Senedi, Amsterdam Antlaşması, Nice Antlaşması, Lizbon Antlaşması
- **Tamamlayıcı Antlaşmalar:** AT için Müşterek Mahkeme ve Parlamentaoya ilişkin Antlaşma, AT için Müşterek Konsey ve Komisyon Kuran «Birleşme» antlaşması gibi.
- **Katılma Antlaşmaları**

Hukukun Genel İlkeleri

- Hukuki güvenlik, iyi niyet, ayrımcılık yasağı gibi tüm hukuk sistemlerinin uzlaştığı ortak ilkelerdir. AB hukuku nezdinde ise AB'ye üye devletlerin hukuk sistemlerinde kabul görmüş ortak prensiplerdir.
- Kurucu Antlaşmalardaki boşlukları doldurmak için Divan tarafından tespit edilir
- ABİA.mad.340/2: «Sözleşme dışı sorumluluk konusunda Birlik kurumları veya memurlarının görevlerini yerine getirirken sebep oldukları zararlar üye devletlerin hukuklarındaki ortak ilkelere göre tazmin edilir.» düzenlemesi bulunmaktadır. Divan u.a. Hukukun genel ilkelerinden de beslenebilmektedir.

- Divan, temel hakları hukukun genel ilkeleri kapsamında değerlendirerek koruma altına almaya çalışmıştır. Maastrich Antlaşması «insan haklarına saygı» vurgusu yapmış
- Lizbon Antlaşması ile beraber AB AİHS'ne taraf olmuştur. Ayrıca temel haklar meselesi Lizbon Antlaşması ile beraber Birlik Hukukunun Genel İlkeleri arasında açıkça zikredilmiştir.

Uluslararası Antlaşmalar

- AB'nin üye olmayan u.a. Hukuk kişileri ile yaptığı antlaşmalar yürürlüğe girdiği andan itibaren AB hukukunun parçasıdır. Yani hem AB kurumlarını hem de üye devletleri bağlamaktadır.
- AB tüzel kişiliği tek başına antlaşma tarafı olabileceği gibi AB ile üye devletler beraber de antlaşmanın tarafı olabilir, **bu antlaşmalara karma antlaşmalar** denilir.

- Bir de AB üye devletlerinin tamamı AB tüzel kişiliğinden bağımsız şekilde kurucu antlaşmalarla AB'nin üstlendiği bir yetki alanına ilişkin u.a. Antlaşma akdeder ise AB tüzel kişiliği de bu antlaşma ile bağlı olacaktır (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşması-International Fruit Company kararı)

- AB Kurumlarına u.a. Antlaşma yapabilme konusunda; para ve kur alanında, ortak ticaret politikası; araştırma, teknolojik gelişme ve tanıtım; çevre politikası; kalkınma-işbirliği; ortaklık antlaşmaları gibi...alanlarda doğrudan kurucu antlaşmalarla yetkilendirilmiştir.
- Ancak Divan Kurucu Antlaşmalarda açıkça yetki verilmeyen alanlarda da AB kurumlarının antlaşma yapma yetkisinin olduğunu kabul etmektedir.
- Kimi durumlarda Kurucu antlaşmalar u.a. Antlaşmalara atıflar yapar, örneğin iltica, ikincil koruma ve geçici korumaya ilişkin Birlik politikaları 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne dair Cenevre Sözleşmelerine uygun olmalıdır.

- AB ile üçüncü devletler arasında yapılan antlaşmalarda öngörülen yetkili organ kararları da ilgili antlaşma hükümleri ile eş değer görülmektedir. Divan bunları AB hukukunun mütemmim cüz'ü olarak görmektedir.
- Birliğe üye devletler arasında daha önce yapılan antlaşmalar, kurucu antlaşmalara aykırı hükümler taşımıyorlarsa geçerlidir, aksi halde geçersizdir
- Üye devletlerin kurucu antlaşmalar yürürlüğe girmeden evvel diğer devletlerle akdettiği antlaşmalar ahde vefa ilkesi gereği geçerliliğini korur. Yani üye devletler söz konusu antlaşmalardaki yükümlülüklerden kaçmak için kurucu antlaşmaları ileri süremeyecektir.
- Ancak kurucu antlaşmalar yürürlüğe girdikten sonra «dürüst işbirliği» ilkesi gereği üye devletlerin üçüncü devletlerle akdettikleri antlaşmalar Kurucu antlaşmalara ve hatta ikincil mevzuata uygun olmalıdır.

- Üye devletlerin kurucu antlaşmalar yürürlüğe girmeden evvel diğer devletlerle akdettiği antlaşmalar ahde vefa ilkesi gereği geçerliliğini korur. Yani üye devletler söz konusu antlaşmalardaki yükümlülüklerden kaçmak için kurucu antlaşmaları ileri süremeyecektir.
- Ancak kurucu antlaşmalar yürürlüğe girdikten sonra «dürüst işbirliği» ilkesi gereği üye devletlerin üçüncü devletlerle akdettikleri antlaşmalar Kurucu antlaşmalara ve hatta ikincil mevzuata uygun olmalıdır.

İkincil Mevzuat

- AB kurumlarının tasarruflarıdır
- Kurucu antlaşmalardan alınan yetkilerin kullanılmasıdır,
- Antlaşmalardan kaynaklandığı için türev hukuku veya organ hukuku diye de adlandırılır
- Lizbon antlaşması ile 5 adet ikincil tasarruf türü sıralanmıştır (ABİA.mad.288):

1-Tüzük,

2- Yönerge (direktif),

3- Karar,

4- Tavsiye

5- Görüş.

Bu üç tasarruf arasında herhangi bir
hiyerarşik ilişki bulunmamaktadır!

Buna ek olarak AB kurumlarının pratiğinden ortaya çıkan ve ABAD tarafından tespiti yapılan «sınıflandırılmayan hukuki tasarruflar» da bulunmaktadır. Yani bu beş tasarruf sınırlı sayıda sayılmamıştır!

- Lizbon antlaşması ile beraber yasama tasarrufları ile yasama niteliği olmayan tasarruflar arasında bir ayrım yapılmıştır
- Ayrıca AB kurumlarının yetki devri ile yapılan hukuki tasarruflar (delege edilmiş tasarruflar) ve doğrudan uygulama tasarrufları şeklinde bir ayrım da Lizbon Antlaşması ile yapılmıştır.
- AAET varlığını ayrıca sürdürdüğü için hukuki tasarrufları da ayrıca varlığını devam ettirmektedir.

İkincil Mevzuat

- AB kurumlarının tasarruflarıdır
- Kurucu antlaşmalardan alınan yetkilerin kullanılmasıdır,
- Antlaşmalardan kaynaklandığı için türev hukuku veya organ hukuku diye de adlandırılır
- Lizbon antlaşması ile 5 adet ikincil tasarruf türü sıralanmıştır (ABİA.mad.288):

1-Tüzük,

2- Yönerge (direktif),

Bu üç tasarruf arasında herhangi bir

hiyerarşik ilişki bulunmamaktadır!

3- Karar,

4- Tavsiye

5- Görüş.

Buna ek olarak AB kurumlarının pratiğinden ortaya çıkan ve ABAD tarafından tespiti yapılan «sınıflandırılmayan hukuki tasarruflar» da bulunmaktadır. **Yani bu beş tasarruf sınırlı sayıda sayılmamıştır!**

- Lizbon antlaşması ile beraber yasama tasarrufları ile yasama niteliği olmayan tasarruflar arasında bir ayırım yapılmıştır
- Ayrıca AB kurumlarının yetki devri ile yapılan hukuki tasarruflar (delege edilmiş tasarruflar) ve doğrudan uygulama tasarrufları şeklinde bir ayırım da Lizbon Antlaşması ile yapılmıştır.
- AAET varlığını ayrıca sürdürdüğü için hukuki tasarrufları da ayrıca varlığını

TÜZÜK

- Genel uygulama alanına sahiptirler: Yani kendi uygulama alanına giren tüm hukuk s jelerine soyut bir şekilde uygulanmaktadır. Belirli bir kişi veya gruba değil ilgili olduğu alandaki herkese yönelik hüküm doğurur, *erga omnes* etkiye sahiptir.
- Bütünüyle bağlayıcıdırlar: AB organları ve  ye devletler için bağlayıcı etkiye sahiptirler.  ye devletler veya AB organları bir kısmını uygulamayıp bir kısmını uygulama gibi seçici bir hakka sahip değildirler.

- **Tüm üye devletlerde doğrudan uygulanırlar: Yani üye devletlerin ek bir «iç hukuka aktarma işlemine» ihtiyaçları yoktur.**

Doğrudan iç hukukun parçası haline gelirler.

Doğrudan uygulama kabiliyetinin artması için bazı tüzükler üye devletler veya AB kurumlarına «iç hukuka aktarım için» yasal düzenleme yapmalarını empoze etmeye çalışmaktadır.

- Doğrudan uygulanmalarının bir sonucu olarak üye devletlerin hukuk sükeleri üzerinde hak veya borç yaratabilmektedir. Ulusal makamlar bu tarz düzenlemeleri verecekleri kararlarda göz önünde bulundurmalıdır.

YÖNERGE (DİREKTİF)

- Yönergeler **muhatap** alınan her üye devleti, **ulaşılması gereken sonuçları itibariyle** bağlamaktadır, şekil ve yöntem seçimini ise ulusal makamlara bırakmaktadır. Bu konuda ulusal makamların tamamen serbest olduğu da söylenemez:
 - Direktifler çok detaylı ve açık düzenlendikleri için üye devletler genellikle olduğu gibi yasalaştırma eğilimindedir,
 - Direktifler ulusal makamlara belli bir süre ön görmektedir ve ulusal makamların iç hukukta karşılaştıkları sorunlar gecikme için gerekçe olarak ileri sürülememektedir, **Bu süreye uyulup uyulmadığını AB Komisyonu denetler** ve gerekirse ABAD önünde üye devlet hakkında ihlal davası açabilir.
 - İç hukuka aktarma işlemi gerçekleşirken yönergenin özüne zarar gelmemelidir. Yani tam ve doğru olarak iç hukuka aktarılması gerekir,
 - İç hukuka aktarma işlemine verilen isim önemli değildir ancak iç hukukta bağlayıcı nitelikte olmalıdır ve üye devletler iç hukuka aktarma konusunda seçtikleri hukuki araçları AB Komisyonuna bildirmekle yükümlüdür.

- Esnek bir hukuksal tasarruf olması sebebiyle sık olarak uygulanır, AB hukuku ile ulusal hukukun uyumlaştırılmasına destek sunar.
- Yönergeler doğrudan uygulanmaz ve kural olarak doğrudan etkiye sahip değildir. Ancak ABAD, süresi içerisinde iç hukuka aktarılmayan bir direktifin doğrudan uygulanabilir olduğuna karar vermiştir. Bu durumda bireyler direktif hükümlerine doğrudan dayanabilir

KARAR

- Kararlar bütünüyle bağlayıcıdır. Muhatabı belirtilen bir karar yalnızca muhatabı için bağlayıcıdır
- Lizbon antlaşmasından evvel kararlar sadece muhatabı için çıkarılırdı. Ancak artık muhatabı belli olmayan genel nitelikli kararlar da çıkarılabilmektedir.
- Kararlar muhatabına göre farklı etkiler doğurmaktadır. Kişilere yönelik çıkarılan kararlar doğrudan etkiye sahiptir.
- Üye devletlere yönelik çıkarılan kararlar ise kural olarak doğrudan etkili değildir. Eğer alınan bu kararlar üye devletlerce iç hukuklarına eksik veya hiç aktarılmamış ise, iç hukuka aktarma sürelerine riayet edilmemiş ise artık direktif gibi doğrudan etkiye sahip olabilmektedir

Tüzük, yönerge ve kararlar arasındaki farklar

- Tüzükler doğrudan etkilidir, yönergeler ise kural olarak doğrudan etkili değildir. Kararlar ise muhatabı kişiler ise doğrudan etkilidir ancak muhatabı üye devletler ise kural olarak doğrudan etkili değildir.
- Tüzük tüm üye devletler ve kişiler için çıkarılır, tüm yönleriyle bağlayıcıdır
- Yönerge ise tüm veya bazı üye devletler için çıkarılır ve sonuçları itibarıyla bağlayıcılığı vardır
- Kararlar hem gerçek hem de üye devletlerden bir veya birkaçı için çıkarılabilir ve tüm yönleriyle bağlayıcıdır

Tavsiye ve Görüşler

- Her hukuk sistemi resmi/gayri resmi hukuku bir arada kullanmaktadır. Gayri resmi hukuk “esnek hukuk” olarak da anılmaktadır. Tavsiye ve görüşler bağlayıcı olmamaları sebebiyle esnek hukuk içerisinde görülebilirler.
- AB kurumları tavsiyelerle gerekli gördüğü konularda beyanda bulunurlar
- Görüşler ise üçüncü kişilerin AB organlarından talep ettikleri bir konuya ilişkin beyan açıklamalarıdır. Her ikisi de hukuken bağlayıcı değildir ve bu sebeple ABAD önünde iptali için başvuruda bulunulamaz. Ancak Divan farklı bir dava ile ilgili karar verirken tavsiye ve görüşleri göz önünde bulundurabilir

Sınıflandırılmayan Hukuki Tasarruflar

- Lizbon Antlaşması ile tasnif edilen ikincil mevzuatlar arasında sayılmamıştır. AB organlarının pratiğinden veya kurucu antlaşmaların çeşitli hükümlerinden farklı hukuksal tasarrufların olduğu anlaşılmaktadır. Hukuki bağlayıcılıkları olabileceği gibi olmayabilir de. Bu tespiti duruma göre ABAD yapmaktadır. Örnek olarak;
 - AB kurumlarının iç tüzükleri, ABAD usul kurallarını düzenleyen tüzükler
 - AB tarafından yürütülen u.a. Antlaşma müzakerelerinde Konseyin Komisyona gönderdiği direktifler gibi...
 - AB kurumları arasında akdedilen antlaşmalar
 - Bildirgeler, eylem programları, ilke kararları, bildirimler, yönlendirici ilkeler, ortak eylemler, ortak tutumlar, deklarasyonlar, sonuç bildirgeleri....

İkincil Hukuk Tasarrufları Arasındaki Hiyerarşik İlişki

Yasama tasarrufları

- Bir yasama usulü ile kabul edilen hukuki tasarruflardır. Olağan yasama usulü: Komisyonun önerisi üzerine, AP ve Konseyin ortak katılımı ile tüzük-direktif veya kararın ortaklaşa kabulünü ifade eder.
- Özel yasama usulü: AP'nin katılımı ile Konseyin veya Konseyin katılımı ile AP'nin tüzük-direktif veya kararı açığa çıkarmasına denilir. Bir işlemin yasama tasarrufu olup olmadığı şekil ile ilgili bir konudur. Niteliği itibariyle idari bir işlem bu şekil ile yapılırsa yine yasama tasarrufu olarak anılacaktır.

Delege Edilmiş Tasarruflar/Yasama Dışı Tasarruflar

- Lizbon antlaşması ile gelmiştir. Herhangi bir yasama tasarrufunun Komisyona, yasama tasarrufunun asli olmayan kimi unsurlarını **tamamlaması veya değiştirmesi** için yasama dışı tasarruflar kabul etme yetkisi verebilir.
- Bu tasarrufların yasama niteliği yoktur ve **sadece bir alanın asli olmayan unsurları üzerine** Komisyona bu yetki verilebilir.
- ABİA.mad.290/1: «Bir alanın asli unsurları, sadece yasama tasarrufu ile düzenlenebilir ve dolayısıyla yetki devrine tabi olmaz»
- Yetki devri yapan yasama tasarrufu yetki devrinin konusu, amacı, kapsamı ve süresini açıkça belirtmelidir. Ayrıca başlık olarak “yetki devri” başlıklı bölümü de olmalıdır. Komisyon bir uzman grubu oluşturarak yetki devri amacına uygun metni hazırlar ve AP ile Konseye eş zamanlı olarak sunar. İlgili metni belirtilen sürede onaylama, reddetme veya yetki devrini geri alma yetkisi AP ve Konseyde bulunmaktadır.

Uygulama Tasarrufları (Yürütme Önlemleri)

- Hukuken bağlayıcı olan tasarrufların uygulanmasını kolaylaştırmak için bu tasarruflar başta Komisyon olmak üzere kimi durumlarda Konseye uygulama yetkilerini kazandırabilir. Özellikle Komisyon komite usulü ile bu uygulama tasarruflarını gerçekleştirmektedir. Uygulama tasarruflarının nasıl gerçekleştirileceği 182/2011 sayılı tüzük ile detaylı bir şekilde düzenlenmiştir.
- Ayrıca bu tasarruflar “uygulama” ibaresine başlığında yer vermelidir. Ayrıca kurumlar arası işbirliği ve eşgüdümün sağlanabilmesi için AB kurumları kendi arasında anlaşmalar yapabilmektedir. Bu anlaşmalar Lizbon Antlaşması ile kurumsallaşmıştır ve kurucu antlaşmalara uygun olmak kaydı ile bağlayıcı nitelikli anlaşmalar yapılabilir.

Hukuki Tasarrufların Seçimi

- AB kurumları kurucu antlaşmalarda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için yine kurucu antlaşmalarda öngörülen yetkiler çerçevesinde hukuki tasarruflar tesis edebilmektedir. Eğer amaç gösterilmiş ancak kurucu antlaşmalarda açıkça hangi hukuki tasarrufun yapılacağı belirtilmemiş ise AB kurumları tarafından uygun görülen hukuki tasarruf seçilebilmektedir
- ABAD'a göre bir hukuki tasarrufun niteliği kabul eden kurumun verdiği isme bağlı değildir. Tasarrufun konusu, içeriği ve etkisi belirleyici olandır. Bu sebeple ABAD adlandırması doğru yapılmayan bir hukuki tasarrufu yeniden adlandırabilmektedir.

Hukuki Tasarrufların Gerekçesi

- Kurucu antlaşmalarda AB kurumları tarafından ortaya konulan hukuki tasarruflar için gerekçenin olması bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir, yani gerekçesi olmayan bir hukuki tasarruf esaslı şekil kuralları yönünden iptal davasına konu olabilecektir.
- Gerekçeden kastın ne olduğunu ABAD saptamıştır. Bu saptamaya göre: tasarruftaki gerekçeler davanın taraflarına savunma imkanı tanınmalı, Divanın denetleme yetkisi kullanmasını sağlamalı, üye devletler ve diğer tüm ilgililerin bilgi sahibi olmasına da aracılık etmelidir

Hukuki Tasarrufların Yayınlanması ve Yürürlüğe Girmesi

- Yasama tasarrufları ve yasama dışı tasarruflar arasında bir ayrıma gitmek gerekmektedir
- Olağan yasama usulünde AP Başkanı ve Konsey Başkanı tarafından imzalanır
- Özel yasama usulünde ise ilgili kurumun başkanı tarafından imzalanır ve akabinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanır. Bu tasarruflar yürürlük için bir tarih öngörmüş ise o tarihte, tarih yoksa yayım tarihini izleyen 20. günde yürürlüğe girmektedir
- Yasama dışı tasarruflara ilişkin ise tüzükler, tüm üye devletleri muhatap alan direktifler veya muhatabı belirtilmeyen kararlar, tasarrufu kabul eden kurumun Başkanı tarafından imzalanır, AB Resmi Gazetesinde yayımlanır ve özel bir yürürlük tarihi yoksa yayım tarihini izleyen 20. günde yürürlüğe girer
- Öteki direktifler ve muhatabı belirtilen kararlar ise muhataplarına bildirilir ve bu bildirim tarihi yürürlük tarihidir. Bu tasarruflar yürürlük için değil sadece bilgilendirme maksatlı AB Resmi Gazetesinde yayımlanır
- AB hukukunda ikincil tasarruflar kural olarak geçmişe etkili değildir

- Tüzük: Yürürlük tarihi yoksa AB Resmi gazetesinde yayımlanmasını izleyen 20. günde yürürlüğe girer
- Yönerge: Muhatabı tüm üye devletler ise Tüzükler gibi yürürlüğe girer, muhatabı belirli üye devletler ise bildirim tarihi ile yürürlüğe girer.
- Kararlar: Muhatabı belirtilmeyen kararlar Tüzükler gibi yürürlüğe girer, muhatabı belli olan kararlar ise bildirim tarihi ile yürürlüğe girer.

AB Hukukunun Özellikleri/ AB Hukukunun Uygulanabilirliği

Doğrudan Uygulanabilirlik

- Bu kavram u.a. Hukuk orijinlidir. U.a. Hukukun iç hukukta uygulanma koşullarını ele almaktadır. U.a. Antlaşmalar tarafları açısından ahde vefa ilkesi gereği bir bağlılık durumu yaratmaktadır ve iç hukukta da uygulanması gerekmektedir. İç hukukta nasıl uygulanacağı meselesi ise tamamen devletlere bırakılmıştır. Devlet uygulamaları ile iki farklı teorinin varlığından bahsedilebilir:
 - 1- Monist teori
 - 2- Düalist teori
- ABAD'ın da tespit ettiği gibi monist teori AB doğasına daha uygun düşmektedir. AT Antlaşması yürürlüğe girdiği andan itibaren üye devletlerin hukuk sistemleri ile bütünleşen özgün bir hukuk düzeni oluşturmuştur. Simmenthal davasında ise Divan, kurucu antlaşmalara dayalı tasarrufların üye devlet hukuk sistemlerinin bütünleyici bir parçası olduğu tespitlerini yapmaktadır. ABİA.mad.288 uyarınca da AB normları üye devletler için doğrudan bağlayıcıdır.

Doğrudan Etki

- Doğrudan uygulanabilirlik AB normunun iç hukukta ayrıca bir düzenleme gerektirmeden üye devlet hukuku ile bütünleşmesi anlamına gelirken, doğrudan etki kavramı **AB normunun kendi kendine uygulanabilir karakterinin olup olmadığı** ile ilgilenir. Yani her bir gerçek veya tüzel kişinin AB normuna dayanarak ulusal makamlar önünde gereğinin yapılmasını talep etme imkanının bulunması doğrudan etki ile ilgili bir kavramdır.
- Doğrudan uygulanabilir olmayan bir hukuk tasarrufu iç hukuka aktarılmaya ihtiyaç duyar, iç hukuka aktarıldığında doğrudan etkisi varsa bu etki sonuçlarını doğurur
- Ancak doğrudan uygulanabilir olan bir hukuk tasarrufu doğrudan etkili olmayabilir. Yani kişilere ulusal makamlar önünde talep hakkı sunmayabilir

Doğrudan Etki Devam...

- AB hukuku kural olarak doğrudan etkilidir. Yani sadece AB Kurumları ve üye devletlere değil aynı zamanda Birlik vatandaşlarına veya tüzel kişiliklerine de dolaysız bir şekilde hak ve/veya yükümlülükler ortaya koyabilmektedir.
- **Dikey Doğrudan Etki:** Devlet-Birey ilişkilerinde AB normlarının birey tarafından devlete karşı ileri sürülebilmesidir
- **Yatay Doğrudan Etki:** AB normlarının bireylerarası ilişkilerde ileri sürülmesidir

Doğrudan Etki Prensibinin Temelleri

- U.a. Antlaşmalar hukukunda doğrudan etki kuralı olarak yoktur.
- AB hukuku ise doğrudan etki prensibine dayanmaktadır ve birçok birincil ve ikincil hukuk mevzuatı doğrudan etkilidir. Doğrudan etki kavramı kurucu antlaşmalarda yer almasa da Van Gend En Loos kararında Divan tarafından tespit edilmiştir. Bu kararında ATAD üye devletlerin AT ile egemenlik devrinde bulunduğu ve ilgili hükme doğrudan etki tanıyan yeni bir u.a. hukuk düzeni oluşturulduğu tespitlerini yapmaktadır.

Van Gend en Loos Kararı

- Hollandalı bir firma olan Van Gend en Loos firması ülkeye Almanya'dan ithal ettiği bir malın gümrük vergisinin ödenmesinde 1 Ocak 1958'de yürürlüğe giren Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Antlaşmanın ilgili maddesi uyarınca geçerli olan gümrük vergisi oranını ödemek istemekte, buna karşılık Hollanda Gümrük İdaresi sonraki tarihli ulusal kanunla getirilen ve AB kuralına aykırı olan daha yüksek vergi oranını talep etmektedir. Verginin ödenmesine ilişkin açılan bu dava ulusal mahkemede görülmekte, ancak ön karar prosedürü çerçevesinde Hollanda mahkemesi uyuşmazlıkla ilgili kararını verebilmek için uygulayacağı AB kuralının yorumunu ABAD'dan talep etmektedir. Divanın söz konusu kararı uyarınca Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Antlaşmanın 12. Maddesi doğrudan etki oluşturmakta ve Ulusal Mahkemelerin Koruması gereken bireysel hakları yaratmaktadır. Yani Topluluk hukuku bireyler nezdinde sadece yükümlülükler yaratmaz, onların lehine haklar da yaratmakta ve ulusal hukuklarına eklenmektedir.

AT Antlaşması 12.madde ve ABİA. 30.madde

- «Üye devletler arasındaki ithalat ve ihracatta, gümrük vergileri ve eş etkili vergiler yasaktır. Bu yasak, mali nitelikteki gümrük vergilerine de uygulanır.» ATAD Van Gend En Loos kararında iş bu hükmün ulusal mahkemeler tarafından korunması gereken bireysel haklar yarattığı, yani doğrudan etkili olduğu sonucuna varmıştır.
- ATAD'a göre bir AB normunun doğrudan etkili olması için üç temel koşul gerekmektedir.

1-Antlaşma normu açık ve kesin olmalıdır: ulusal makamların yorumuna ihtiyaç duymaması anlamına gelir

2-Koşul içermemelidir: yani normun uygulanması ve etkili olması için AB kurumları veya üye devletlerin ek bir işlemine gerek olmaması demektir

3-Dogrudan uygulanır olmalıdır

Ulusal makamlar ÖNKARAR prosedürü ile bir AB normunun doğrudan etkili olup olmadığını ABAD'a sorabilmektedir.

Tam doğrudan etkiye sahip (hem yatay hem de dikey doğrudan etkili olan normlar:

- Üye devletler arasında ithalata ilişkin miktar kısıtlamaları ve eş etkili tüm tedbirlerin yasaklanması
- Birlik içinde işçilerin serbest dolaşımı
- Birlik içerisinde iş ve hizmet sunma serbestileri
- Teşebbüsler arası antlaşmalar ve hakim durumun kötüye kullanılması yasağı
- Kadın ve erkeğe eşit işe eşit ücret ilkesinin uygulanması

Sadece dikey doğrudan etkiye sahip olan normlar:

- Uyrukluktan kaynaklanan ayrımcılığın yasaklanması
- Malların serbest dolaşımına ilişkin ilke
- Üye devletlerin yardımlarının Komisyona bildirilmesi
- Ticari nitelikli devlet tekellerine ilişkin uygulama
- Diğer üye devlet ürünlerine ayrımcı vergi uygulanmaması

Doğrudan etkiye sahip olmayan antlaşma maddeleri de vardır

- Topluluğun amaçları, üye devletlerin dürüst işbirliği, Birliğin çevre politikaları, tüketicinin korunmasına ilişkin kimi normlar...

2- İkincil Mevzuat

- Kural olarak sadece tüzükler doğrudan etkilidir. Ancak Şartları varsa Direktif ve Kararlar da doğrudan etki doğurabilirler. Tavsiye ve görüşler ise doğrudan etkili değildir.
- Tüzük:** Tüzükler koşulsuz ve açık ifadeler taşıma durumlarına göre yatay ve/veya dikey doğrudan etkiye sahip olabilirler
- Yönerge:** Yönergeler kural olarak doğrudan uygulanabilir değildir ve bu durum da doğrudan etkili olmalarını tartışmalı hale getirmektedir. Ancak Divana göre yönergelerin doğrudan etkili olduğunu reddetmek bağlayıcılığının da reddi anlamına gelmektedir. **Yönergeler; koşulsuz ve açık olması halinde ve öngörülen süre içerisinde iç hukuka aktarılmamış ise doğrudan etki kazanır.**

- Ratti kararında Divan «kusurlu devlet» tespitini yapmıştır. Belirtilen süre ve şartlarda ilgili yönergeyi iç hukukunun parçası haline getirmeyen devlet ihmâl veya kusurundan kurtulamaz tespitlerini yapmaktadır. (kimse kendi hatasından yararlanamaz genel hukuk ilkesi)
- Karar:
 - Kişilere yönelen kararlar hem yatay hem de dikey doğrudan etkiye sahip olabilirler
 - Devletlere yönelen kararlar ise dikey doğrudan etkiye sahiptir

3-Uluslararası Antlaşmalar

- Divan AB'nin yaptığı antlaşmaları Birlik hukukunun bir parçası olarak görmektedir. Demirel kararında, AT'nin Topluluk dışı devletler ile yaptığı antlaşmaların açık ve kesin ifadeler içermesi bir koşula tabi tutulmaması ve iç hukuka aktarım için bir ek işleme ihtiyaç duymaması halinde doğrudan etkili olduğuna hükmetmiştir. Sevince kararında Divan, AB ile üçüncü devletler arasında oluşturulan organların kararlarının da şartları oluşmuş ise doğrudan etkili olabileceğine hükmetmiştir.

AB HUKUKUNDA NORMLAR HİYERARŞİSİ

*Normlar hiyerarşisinin her kademesi uluslararası hukukta jus cogens niteliğindeki normlara uygun olmak zorundadır!

1	BİRİNCİL MEVZUAT	HUKUKUN GENEL İLKELERİ
	Üye devletler tarafından oluşturulur, yazılıdır. • Kurucu Antlaşmalar, • Kurucu Antlaşmalara ek veya değişiklik getiren Antlaşmalar, • Bu antlaşmaların ekleri, protokolleri, mektupları, • Katılma antlaşmaları Not: Yürürlükte olan kurucu antlaşmalar: ABİA ve ABA	ABAD tarafından tespit edilir, yazılı değildir
2	AB'nin yapmış olduğu uluslar arası antlaşmalar, yazılıdır	
3	İkincil mevzuat: Tüzük, yönerge, karar (tavsiye ve görüşler hariç) Not: İkincil mevzuat hükümleri arasında bir hiyerarşi yoktur!	

AB Hukukundan Doğan Hakların İç Hukukta Korunması

- ABA mad.4, Birliğe üye devletlere dürüst iş birliği çerçevesinde kurucu antlaşmalardan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin uygulanması için birbirlerine yardımcı olma yükümlülüğü getirmektedir.
- Yani üye devletler kurucu antlaşmalardaki hak ve yükümlülükleri yerine getirmek için hem pasif hem de aktif her türlü tedbiri almakla yükümlüdürler.
- Ayrıca bu yükümlülük Birliğin hedeflerinin gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürecek her türlü tedbirden kaçınmayı da içermektedir.
- **Dürüst iş birliği prensibi üye devletlerin mahkemeleri de dahil olmak üzere tüm makamlarına yöneliktir.**
- AB hukukundan doğan hakların korunması Divanın belirlediği ilkeler ışığında özerklik prensibi çerçevesinde ulusal mahkemeler tarafından sağlanmaktadır.

Ulusal Hukukun Özerkliği

- Kurucu antlaşmalarda AB hukukundan doğan hakların ulusal mahkemelerde korunmasına yönelik yaptırım ve usul kurallarına yer verilmemiştir. Bu alan üye devletlerin iç hukuku tarafından belirlenmektedir. Divan kararlarında bunun üye devletlere ait bir sorumluluk olduğu tespitleri yapılmaktadır. **Yani AB hukukundan doğan hak ve menfaatler ulusal düzeydeki yargısal başvuru imkanları kullanılarak korunmaktadır buna da ulusal hukukun özerkliği denilmektedir.**
- Ulusal mahkemelerin özerkliği bulunsa da Divanın tespit ettiği ilkeler ışığında tüm üye devletlerde tek örnek ve etkili bir uygulamanın olması sağlanmaya çalışılmaktadır.
- Kimi durumlarda gerçek veya tüzel kişiler doğrudan ABAD önünde dava açabilmektedir. Ancak Birlik hukukunu uygulama konusundaki temel yetkili organ ulusal mahkemelerdir. Ulusal mahkemeler hukuki açıdan bir tereddüt yaşadıklarında ABİA mad.267 yoluyla önkarar prosedürünü işleterek ABAD'a soru yöneltme imkanına sahiptir.

- Ulusal hukukun özerkliğinin uygulanabilmesi için konu ile ilgili AB hukukunda herhangi bir düzenlemenin olmaması gerekir. Birlik hukukunda bir hükmün bulunmaması halinde yetkili yargı organlarını belirlemek ve hangi usulle nereye başvurulabileceğini düzenlemek her üye devletin iç hukukuna ilişkin bir sorumluluktur.
- Bu uygulama farklı ulusal hukuk uygulamalarının açığa çıkmasına sebep olabilir ve tek örnek AB hukuku uygulaması hedefine zarar verici pratiklere yol açabilir. Bu sebeple Divan, ulusal mahkemelerde uygulanacak ilke ve ölçütleri ortaya koymuş ve ulusal uygulamaları birbirine yakınlaştırmaya çalışmıştır.

Ulusal Hukuk Özerkliğinin Çerçevesi

- Divan kararlarında ulusal hukukun özekliği denge ve etkililik üzerinden değerlendirilmiştir.
- 1- Denge ilkesi:** Birlik hukukundan kaynaklanan hak ve menfaatlerin korunması; ulusal hukuktan doğan hak ve menfaatlerin korunmasına ilişkin davalara oranla daha ağır usul koşullarına bağlanamaz.
 - 2- Etkililik İlkesi:** AB hukukundan kaynaklanan hak ve menfaatlerin kullanımını iç hukuk kuralları zor veya imkansız hale getirmemelidir.
- Bu iki ilkeye aykırı hukuk kurallarının ulusal mahkemelerce uygulanmaması gerekmektedir.

Üye Devletlerin Tazminat Sorumluluğu

- Üye devletlerin kendilerine yüklenebilen ihlallerinden dolayı zarar gören bireyler zararlarının tazminini talep edebilecektir. Ulusal mahkemelerde açılacak bu tazminat davasının dürüst işbirliği ilkesinin bir sonucu olduğu ifade edilebilir.
- AB hukukunun üye devletlerde uygulanmasının denetlenmesinde ulusal mahkemelere önemli bir rol düşmektedir.
- Devletlerin tazminat sorumluluğuna ilişkin önemli bir karar: Francovich davası:
 - Ulusal mahkemeler Topluluk hukukunun uygulanmasında başlıca yetkili mercii olarak tanımlanmıştır.
 - Topluluk hukukunun bir üye devlete isnat edilecek şekilde ihlal edilmesi halinde zarar gören kişiler ulusal mahkemelerde bu zararlarının tazmin edilmesini talep edebilecektir. Zararlarla ilgili devletlerin sorumluluğu ilkesi kurucu antlaşmaların özünde yer almaktadır.

Devletlerin tazminat sorumluluğuna ilişkin önemli bir karar: Francovich davası:

- AB Konseyi işverenin ödeyememe durumuna düşmesi halinde ücretli çalışanların korunmasına yönelik üye devlet mevzuatlarının uyumlaştırılmasına dair çıkardığı yönerge İtalya devleti tarafından süresi içerisinde iç hukuka aktarılmamıştır. ABAD tarafından bu durum tespit edilmiştir.
- İtalyan vatandaşı Francovich yönerge ile elde etmesi gereken teminat ve korumalardan yararlanmak amacı ile hem işverenine hem de İtalya devletine karşı ulusal mahkemeler önünde dava açmıştır. Davaya bakan İtalya mahkemeleri bu konu ile ilgili bir dava türünün iç hukukta olmadığını belirterek önkarar yoluyla Divana başvurmuştur.

- Francovich davasında üye devletlerin tazminat sorumluluğu için üç temel koşul sıralanmıştır:
 - 1-Direktifte istenen sonucun kişiler yönünden bir takım haklar doğurması gerekmektedir.
 - 2-Bu hakların kapsamının ilgili Direktif hükümlerine dayanarak belirlenebilir olması gerekmektedir.
 - 3-Devlete isnat edilen yükümlülüğün yerine getirilmemesi ile mağdur olan kişilerin zararları arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir.

- Doğrudan etkili olan Birlik hukuku hükümlerine aykırı olarak yapılan her türlü ulusal işlemlerden kaynaklanan zararlara ilişkin üye devletlerin tazminat sorumluluğu bulunmaktadır.
- Üye devletlerin tazminat sorumluluğunu iç hukukta ele alabilmeleri için tüm ulusal düzenlemeleri yapma yükümlülükleri de bulunmaktadır.

AB HUKUKUNDA YARGISAL DENETİM

- AB hukukuna uyulması konusunda yargısal denetim ABAD tarafından yerine getirilmektedir
- ABAD bu görevini yerine getirirken «topluluk kurumlarının yetkilerinin sınırlılığı» ilkesi çerçevesinde hareket etmelidir. Kurucu antlaşmalarla kendisine verilen yetkilerle sınırlı hareket eder ve bu yetkileri kullanırken tam ve münhasır bir yetkiye sahiptir.
- Kurucu antlaşmalarla kendisine verilmeyen yetki alanlarında ulusal mahkemeler yetkilidir. Yani Birlik faaliyetlerinin Birlik hukukuna uygun yürütülmesinde genel yetki ulusal mahkemelerdedir.
- Divan yargılamaları dava açma ehliyeti bulunan birinin başvurusu üzerine başlamaktadır. Karşı tarafın rızası aranmaz. Bu yönüyle zorunlu yargı yetkisinin var olduğu ve ulusal yargı sistemlerine benzediği ifade edilebilir.

- ABAD kurucu antlaşmaların kendisini yetkilendirdiği alanlarda münhasır yargı yetkisini kullanmaktadır. AB hukuk düzeninde davaların üç temel amaç etrafında düzenlendiği söylenebilir:
 - 1- Birlik kurumlarının işlemlerini denetlemek
 - 2- Üye devletlerin Antlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetlemek
 - 3-Tüm üye devletlerin AB hukukunu tek örnek ve etki ile uygulamasını sağlamak adına Divan ile ulusal yargıç arasında irtibatın sağlanmasına dair ön karar prosedürü

Dava Türleri

- İptal Davası
- İhmal (hareketsizlik) davası
- Tam yargı davaları (tazminat davası)
- İhlal davası
- Ön karar davası

İPTAL DAVASI

- Birlik tasarruflarının «geçerlilik» ve «hukuka uygunluk» denetiminin yapıldığı bir dava türüdür
- Birliğin ana organları da dahil olmak üzere; organ, ofis veya ajanslarının hukuki tasarrufları bu denetime tabi olabilir
- Birlik tasarrufu-bağlayıcı olmalı ve hukuki etki doğurmalıdır
- **Tavsiye ve görüşler bağlayıcı ve hukuki etki doğurma kriterlerine uymadığı için yargı yetkisinin dışında kalacaktır**(ABİA.m.263) Ayrıca AB talimatnameleri ve genelgelerine karşı da iptal davası açılmaz
- ABAD içtihatlarına göre niteliği veya şekli ne olursa olsun hukuki etki doğuran ve bağlayıcı olan tüm AB tasarrufları iptal davasına konu olabilir
- Komisyona veya başka bir organa başvurulmadan doğrudan doğruya açılan bir dava türüdür

İptal Davasına Konu Olabilecek Tasarruflar

1- Birlik Tasarrufları:

- Konsey ve Komisyon tasarrufları
- Konsey ve Parlamentonun ortak karar usulüyle kabul ettiği tasarruflar
- Avrupa Konseyi tasarrufları
- AP'nin üçüncü kişiler bakımından etki doğuran tasarrufları
- Avrupa Merkez Bankası tasarrufları
- Sayıştay/Denetim kurumu tasarrufları
- Birlik organ, ofis veya ajanslarının tasarrufları

- Ortak dış işleri ve güvenlik politikası çerçevesinde kabul edilen tasarruflar iptal davasına konu olamamaktadır.

- Ancak Divan özgürlük, güvenlik ve adalet alanında hukuka uygunluk denetimi yapabilir. Ancak üye devletlerin iç güvenlik sebebiyle kolluk kuvvetlerince aldıkları tedbirlerin orantılılığı veya hukuka uygunluğu konusunda bir denetim yapamaz. (ABİA.m.276)

2- Bağlayıcı Tasarruflar: ABAD niteliği ve şekli ne olursa olsun hukuki etki doğuran tüm Birlik tasarruflarına karşı iptal davası açılabileceğini kabul etmektedir. Yani Birlik kurumunun hukuki tasarrufla ilgili nitelendirmesine bakmadan özüne bakıp kendi tespitlerini yapar.

- DAVACILAR

1-Üye Devletler ve Birlik Kurumları

- Üye devlet, AP, Konsey veya Komisyon tarafından yetkisizlik, esaslı şekil kurallarının ihlali, antlaşmaların ihlali veya antlaşmaların uygulanmasına ilişkin herhangi bir hukuk kuralının ihlali gerekçeleri ile iptal davası açılabilir (**Tam ayrıcalıklı davacılarıdır, menfaat koşulu aranmaz**)
- Sayıştay, Avrupa Merkez Bankası ve Bölgeler Komitesi ise ancak kendi yetkilerini korumak amacıyla aynı gerekçelerle iptal davası açabilir (kısmi ayrıcalıklı davacılarıdır, menfaat koşulu aranmaz)

2- Gerçek ve Tüzel Kişiler

- Muhatabı olduğu veya kendisini doğrudan ve bireysel olarak ilgilendiren tasarruflar ile kendisini doğrudan ilgilendiren ve uygulama tedbiri alınmasını gerektirmeyen düzenleyici tasarruflara karşı iptal davası açılabilir.
- Gerçek ve tüzel kişiler içerisine dernek, vakıf, şirket, bölgesel ve yerel idareler de girmektedir. Aynı zamanda üçüncü devletlerin uyrukluğunda bulunan kişiler de gerçek kişiler arasında değerlendirilmektedir.
- Üye devletler veya Birlik Kurumları tarafından açılan davalara doğrudan ABAD bakar, gerçek ve tüzel kişilerin açtığı davalara ise ilk derece mahkemesi bakmaktadır

A-)Gerçek ve Tüzel Kişilerin İptal Davası

Açabileceği Tasarruflar

- Doğrudan gerçek kişilere yöneltilmiş bireysel tasarruflar
- Üçüncü kişilere yönelmiş olan ancak gerçek veya tüzel kişileri doğrudan ve şahsi olarak etkileyen tasarruflar
- Tüzüklerin iptal davasına konu olabilmesi için genel ve soyut nitelikte olmaması; gerçek ve tüzel kişiler yönünden bir dizi bireysel karar da içermesi gerekir
- ABAD tasarrufun şekline ve AB'nin nitelendirmesine bağlı kalmadan tasarrufun özüne bakarak bir değerlendirme yapmaktadır
- Sonuç olarak gerçek ve tüzel kişilerin Birlik tasarruflarına karşı iptal davası açabilmeleri için her durumda doğrudan ve şahsi olarak ilgili olmaları gerekmektedir.
- Genel olarak bakıldığında; anti-damping, birleşme, hakim durumun kötüye kullanılması, devlet yardımları gibi alanlardaki tasarruflar gerçek veya tüzel kişilerin açtığı davalara konu olmaktadır.

B-) Hukuki Menfaat

- Gerçek ve tüzel kişilerin iptal davası açabilmesi için ileri sürebilecekleri bir menfaatin olması gerekmektedir. **İspat davayı açacak ilgili kişiye aittir.**
- Açılacak olan davanın sonucuna bağlı bir menfaatin bulunması gerekmektedir.
- Menfaatin gerçekleşmiş ve halihazırda bulunması gereklidir. Geleceğe yönelik menfaatler için ise davacının zararının kesin olması ve varsayımsal olmaması gibi şartlar aranır.

Davanın Açılma Süresi

- Tasarrufun yayımlandığı, tebliğ edilmesi halinde tebliğ tarihi tebliğ edilmemiş ise davacının öğrendiği tarihten sonra 2 ay içerisinde açılması gerekir
- **Süre hak düşürücü süredir.**
- Eğer bir tasarruf süresi içerisinde iptal edilmez ise ve ancak AB hukukuna aykırılık taşıyor ise herhangi **bir uyuşmazlık halinde ABAD önünde hukuka aykırılık def'i olarak ileri sürülebilir. Yani ilgili tasarrufun uygulanmaması ABAD'dan talep edilir.**

- Hukuka aykırılık def'i Lizbon Antlaşması öncesinde sadece tüzük şeklinde çıkan tasarruflara karşı ileri sürülebiliyordu. Sonrasında tüm tasarruflara genişletilmiştir
- Süresi içerisinde iptal edilmeyen bir hukuki tasarrufa dayanılarak bir işlem yapılmış ve ilgili olan kişilere yönelmiş ise ABAD önüne gelen bu uyuşmazlıkta dayanak tasarruf iptal edilmez. Türev nitelikli işlem, uygulama veya tasarruflara ilişkin uygulamalar iptal edilir.

İptal Sebepleri

- ABİA, mad.263/II:
 - Yetkisizlik,
 - Esaslı şekil kurallarının ağır ihlali,
 - Antlaşmaların ihlali veya antlaşmaların uygulanmasına ilişkin herhangi bir hukuk kuralının ihlali,
 - Yetkinin kötüye kullanılması
-
- A blue bracket connects the third bullet point, "Esaslı şekil kurallarının ağır ihlali,", to the words "resen" and "araştırma" written in red text to its right.

1-Yetkisizlik

- Birliğe verilmemiş bir yetkinin kullanılması (mutlak yetkisizlik) veya birlik organlarının bir birinin yetki alanına girmesi (nispi yetkisizlik)
- Birlik organının iç yetki kurallarını ihlal etmesi (maddi anlamda yetkisizlik)
- Birlik tasarrufu coğrafi açıdan Birliğin yetki alanı dışındaki yerler için sonuç doğuruyorsa yine yetkisizlik olarak değerlendirilir (yer bakımından yetkisizlik)
- Yetki kullanımı belirli bir süreye bağlanmış ise ve bu süre aşılmışsa yine yetkisizlik söz konusu olur (süre bakımından yetkisizlik)

2-Esaslı Şekil Kurallarının İhlali

- Birlik tasarruflarının gereken usul ve şekil kuralları ile yapılmaması anlamına gelir
- Örneğin tüzük, yönerge ve kararların gerekçeli olması ABİA.a.296'da düzenlenmiştir
- Toplantı ve karar yeter sayılarına riayet edilmemesi
- Görüş alınması gereken bir konuda görüş alınmaması

3- Antlaşmaların ihlali veya Antlaşmaların Uygulanmasına İlişkin Bir Hukuk Kuralının İhlali

- Normlar hiyerarşisinin sağlanması hedeflenmiştir
- Doğal olarak genel hukuk ilkelerine aykırılık da bir iptal sebebi oluşturmaktadır.
- Bağlayıcı niteliği olan tüm AB tasarruflarına gönderme yaptığı için kapsayıcı bir iptal sebebidir

4-Yetkinin Kötüye Kullanılması/Yetki Saptırması

- Birlik kurumlarına verilen yetkilerin amaç dışı kullanılması anlamına gelir. Açık, kesin bir sapma hali iptal sebebi sayılmaktadır. Kurumların takdir yetkilerini kullandıkları durumlarda ABAD minimum düzeyde bir denetim yapmayı tercih etmektedir
- Ayrıca hedeflenen amaca ulaşmak için belirlenen usulden başka bir usule başvurmak da bir çeşit yetki saptırmasıdır
- Yetkinin saptırılmasına ilişkin ispat davacıya aittir

İptal Davasının Etkileri

- İptal davası açıldığı zaman söz konusu hukuki tasarrufun yürütmesi kendiliğinden durmaz. Divan şartların gerektirdiğini düşünürse böyle bir karar verebilir
- **Divan davayı kabul ederse birlik tasarrufu hiç yapılmamış sayılır.** Kimi durumlarda yargıç iptal edilen tasarrufun bir süre daha hukuki etkisini devam ettirmesine hükmedebilir
- Bazı durumlarda Divan yenisi düzenlenene kadar iptal edilen tasarrufun yürürlükte kalmasına hükmedebilir
- Doğrudan iptal söz konusu ise herkes için etki doğurur (erga omnes etki)
- Tasarrufu kabul edildiği andan itibaren hükümsüz kılar

- Divan kısmi iptal kararı da verebilir
- Divan iptal ettiği tasarruf yerine farklı bir tasarruf koyamaz. Kurumlara emir-talimat veremez
- İptal davasında tazminata hükmedilemez.
- Divan tarafından iptal edilmeyen tasarruf hukuka uygunluk karinesi kazanmaz. Sonraki bir uyuşmazlıkta hukuka aykırılık def'i olarak veya önkarar prosedürü ile Divan önünde hukuka aykırılığı ileri sürülebilir.

Hareketsizlik Davası

- Avrupa Topluluğu döneminde sadece Komisyon ve Konseyin hareketsizlik durumlarına karşı dava açılabilirdi
- Maastricht antlaşması ile beraber AP de bu kurumlara dahil edilmiştir
- Lizbon Antlaşması ile Avrupa Zirvesi, Merkez Bankası ve Birliğin organ, ofis veya ajansları da listeye eklenmiştir

- Kurucu Antlaşmalara göre harekete geçme yükümlülüğü bulunan kurumların harekete geçmelerini sağlamak ve nihai olarak harekete geçmediklerini tespit etmek için açılır
- Hareketsizlik davasının açılabilmesi için davalıya kurucu antlaşma hükümleri gereğince açık ve kesin bir şekilde karar alma ya da harekette bulunma yükümlülüğünün yüklenmiş olması gerekmektedir.
- AB kurumuna açıkça yüklenmemiş ve takdirine bırakılan hukuksal tasarruflar için ise ihmal davası açılamayacaktır

DAVACILAR

Üye Devletler ve Birlik Kurumları

- Üye devletler,
 - Komisyon,
 - Konsey,
 - Avrupa Parlamentosu,
 - Sayıştay,
 - Merkez Bankası
-
- ayrıcalıklı davacılar
- Dava konusu tasarrufun bağlayıcılığına bakmadan ve ileri sürebilecekleri bir menfaat olmadan dava açabilirler
 - Önceden idari aşamanın tamamlanması gerekmektedir

Gerçek ve Tüzel Kişiler

- Gerçek ve tüzel kişiler sadece bağlayıcı nitelikli olan tasarruflara karşı bu davayı açabilir (**yani tavsiye ve görüşler hakkında ihmal davası açamazlar**)
- Muhatabı oldukları veya kendilerini doğrudan ve bireysel olarak ilgilendiren tasarruflara karşı,
- Mahkeme ilk derece mahkemesi olarak gerçek veya tüzel kişilerin açtığı ihmal davalarına bakmaktadır.

Hareketsizlik Davası Prosedürü

1- İdari Aşama

- İdari aşama hareketsiz kalan birlik kurumunu harekete geçirmeyi amaçlar
- Harekete geçme davetinin yazılı olması gerekmektedir
- Bu davetin kuruma iletildiği tarihten itibaren AB kurumunun 2 aylık tutum belirleme süresi bulunmaktadır
- Birlik kurumunun ihmalinin öğrenildiği tarihten itibaren **makul bir süre içerisinde** harekete geçme davetinin yapılması gerekmektedir.

Uyuşmazlık/Dava Aşaması

- İdari aşamada AB kurumuna tanınan 2 aylık süre içerisinde beklenen tutum gerçekleştirilmez ise bu sürenin bitiminden itibaren 2 aylık süre içerisinde dava açılabilir
- İlgili AB kurumunun kendisine yapılan ön başvuruya karşı verdiği cevabın belirsiz olması halinde de ihmal davası açılabilir.
- **İdari aşamada kim talepte bulunmuş ise o kişinin dava açması gerekir. İhmal davası açacak kişi idari başvuru konusuyla da bağlıdır.**
- İdari aşamada yapılan davet konusu ile sınırlı bir şekilde ihmal davası açılabilir
- Dava açıldıktan sonra ilgili kurum beklenen tasarrufu açığa çıkarır ise dava konusuz kalacağından ihmal davası reddedilmektedir
- **Beklenenden farklı bir tasarruf yapılırsa veya doğrudan ilgili kişinin talebi reddedilir ise artık ihmal davası açılmayacaktır. İptal davasına konu olabilir.**

Hareketsizlik Davasının Sonuçları

- Divan, mevcut hareketsizliğin Birlik hukukuna aykırı olduğunu tespit etmekle yetinmelidir.
- Birlik kurumlarının yerine geçerek hukuksal tasarruf üretemez, Birlik kurumlarına emir ve talimatlar veremez.
- İlgili kurumlar makul bir süre içerisinde beklenen hukuksal tasarrufu açığa çıkarmakla yükümlüdür.
- Aksi takdirde sürekli ihmal davasına konu olacaktır.

İptal davası ile ihmâl davası arasındaki farklar

- İptal davasının konusu Birlik organlarının hukuka aykırı tasarruflarıdır
- İhmâl davasının konusu Birlik organlarının hukuka uygun olmayan eylemsizliğidir
- İptal davasının açılacağı durumlarda ihmâl davası açılabilmesi mümkün değildir

Tam Yargı Davaları

- Tam yargı davalarında Birlik yargıcı geniş yetkilerle donatılmıştır.
- Yani davacı ve davalı tarafın dilekçelerinde değindiği tüm konulara ilişkin esastan inceleme yapmak durumundadır. Önceki derslerde gördüğümüz ihmal veya iptal davalarından farklı olarak tam yargı davasında Birlik yargıcı hukuksal bir durumun tespitinden farklı olarak;
- Önüne gelen birlik tasarrufunu iptal edebilir,
- Birlik kurumunun yanlış bir değerlendirmesi söz konusu ise ilgili tasarrufu değiştirebilir,
- Kusurlu Birlik davranışından kaynaklı uğranılan zararların tazminine karar verebilir.

Açılabilircek Tam Yargı Davaları

- Özü itibariyle birlik işlem veya eylemlerine karşı iptal ve ihmal davalarına göre daha etkin ve kapsamlı bir yargı yolu olduğunu söylemek mümkündür. Üç temel başlık altında tam yargı davalarını inceleyebiliriz:

1- Birlik Müeyyidelerine Karşı Davalar

2-Zararın Tazmini Davası

a-Sözleşme Dışı Sorumluluğa Dayalı Tazminat Davaları

b-Sözleşmeye Dayanan Sorumluluktan Doğan Tazminat Davaları

3- Personel Davaları

1- Birlik Müeyyidelerine Karşı Davalar

- Birlik kurumları kimi durumlarda Birlik hukukuna aykırı davranan gerçek veya tüzel kişilere doğrudan para cezaları kesebilmektedir. Örneğin; Avrupa Merkez Bankasının Bankacılık ile ilgili verdiği cezalar; Komisyonun, anlaşmalar, hakim durumun kötüye kullanılması ve şirket birleşmelerine ilişkin verdiği örnek cezalar gösterilebilir. Bu cezalar idari para cezası şeklinde olmaktadır.
- Bu tarz birlik yaptırımları söz konusu ise Divan hem hukukilik hem hakkaniyet ve elverişlilik denetimi yapabilmektedir.
- Divan verilen cezayı kaldırmak, değiştirmek konusunda her türlü yetkiye sahiptir
- Birlik organlarınca verilen bu tarz müeyyidelere karşı **menfaati bulunan herkes** Adalet Divanı önünde tazminat davası açabilmektedir.

Zararın Tazmini Davası

- Kurucu antlaşmalarda birliğin organları tarafından meydana gelen zararların tazmini konusu düzenlenmiştir.
- Bu yolla Birliğin tazminat sorumluluğu, **tasarruf ve eylemlerinden** doğabileceği gibi **sözleşmelerden** doğmaktadır. İki başlık altında incelemek mümkündür. Sözleşme dışı sorumluluğa dayalı tazminat davaları ve sözleşmelere dayanan tazminat davaları.

a-)Sözleşme dışı sorumluluğa dayanan tazminat davaları

- Üye devletler kurucu antlaşmalar yoluyla yetki transferinde bulundukları gibi bu durum sorumluluk transferini de beraberinde getirmektedir. Bu noktada Birlik, kurumlarının ve çalışanlarının görevlerini yerine getirirken sebep oldukları zararları –sözleşme dışı sorumluluk- veya –haksız fiil sorumluluğu- kapsamında tazmin etmek ile mükelleftir(ABİA 340).
- Birlik yargıcı birlik organları veya görevlilerinin sebep olduğu zararları hesaplarken üye devletlerin ulusal hukuklarından doğan genel hukukun ilkelerini göz önünde bulundurmaktadır.

Akit Dışı Sorumluluğun Kabul Koşulları

- Birlik organ veya görevlilerinin sebep olduğu zararlardan dolayı **menfaati etkilenen her gerçek veya tüzel kişi dava açabilme hakkına sahiptir.** Bu zarardan etkilenen gerçek veya tüzel kişinin uyrukluğuna bakılmaz. AB üye devletlerinin uyrukluğunda olması zorunlu değildir.
- Birlik veya dernekler üyeleri için kolektif başvuru yapamazlar. Tazminat davası doğrudan üyeler tarafından açılmalıdır.

- Üye devletler de Birliğin organ veya görevlilerinin görevleri ile ilişkili eylemlerinden doğan zararlarını bu yolla tazmin edebilmektedir.
- **Ancak üye devletlerin sebep olduğu zararlar için Adalet Divanında dava açmak mümkün değildir.**
Bu konuda ulusal mahkemeler yetkili olup dosyalar ön-karar prosedürü yolu ile Adalet Divanının önüne gelmektedir.
- Gerçek veya tüzel kişiler İlk Derece Mahkemesi ile divanda dava açmaktayken, üye devletler ise doğrudan Divan önünde dava açabilmektedir.

Süre Yönünden Sınır:

- Divan Statüsü md 46:
- Dava, sorumluluğu doğuran **olayın gerçekleştiği veya zararın meydana geldiğinin anlaşıldığı tarihten itibaren 5 yıllık bir süre içerisinde açılmalıdır.**
- Eğer bu süre içerisinde dava açılmazsa zamanaşımına uğramaktadır.

Birliğin sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için:

- 1- Birliğe yüklenebilen bir kusurlu davranışın olması gerekir. Örnek; Birlik tasarruf veya ihmalinin hukuka aykırı olması, Birlik kurum veya çalışanlarının bir hatasının bulunması gibi,
- 2- Bu kusurlu davranış sonucunda bir zararın meydana gelmiş olması gerekir,
- 3- Tasarruf veya ihmal ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekir.

Birliğe yüklenebilen kusurlu bir davranış:

- Birliğin geręekleřtirdięi tasarrufun niteliği her ne olursa olsun Birliğin sorumluluğu söz konusu olacaktır.
- Geniş yorumlanmalı ve hukuksal idari vs her türlü nitelikli işlemler bu kapsamda dşnlmelidir. Sözleşme dışı sorumluluğu meydana getiren olay maddi bir fiil olabileceği gibi (olay yeri incelemesi gibi) müspet bir davranış veya müspet bir davranışın yapılmamasına dönük ihmali bir davranış da olabilir.
- **Ancak doğrudan kurucu antlaşma maddelerinden kaynaklanan zararlar bu kapsama dahil değildir, bu iddia ile tazminat davası aılamaz.**

- Zarara sebebiyet veren tasarruf veya ihmali davranış Birlik organları veya çalışanları tarafından ilgili görevlerinin icrası sebebiyle meydana gelmiş olmalıdır:
 - Birliğin organlarından anlaşılması gereken bütün kurum kuruluş ve bunların daireleridir.
 - Kurum görevlilerinin kişisel kusurlarından doğan zararların tazmini de söz konusudur. Ancak bu durumda kişilerin icrai veya ihmali davranışları Birlik kurumlarının kendilerine vermiş oldukları görevler neticesinde meydana gelmiş olmalıdır.
 - Zarar kurum adına çalışan kişinin veya bizzat kurumun görevi ile doğrudan ilişkilendirilemiyorsa bu noktada, çalışanın kişisel sorumluluğu söz konusu olacaktır. **Bu durumda ulusal mahkemeler yetkilidir.**

Üye devletlerin verdikleri zararlardan Birlik sorumlu tutulabilir mi?

- Tutulamaz. Çünkü tam yargı davası birlik otoriteleri ve çalışanlarının görevleri sebebiyle vermiş oldukları zararlara ilişkindir.
- Sözleşme dışı sorumluluk kurumu da bunun için getirilmiştir. Üye devletlerin verdikleri zararlar için ihlal davası veya ulusal mahkemelerde tazminat davaları açılabilir. Ön karar prosedürü yolu ile dava Divan önüne gelebilmektedir.

Birlik tasarruflarına dayanılarak Üye devlet bir düzenleme ya da tasarrufta bulunmuş ve bu yolla bir zarar meydana gelmişse ne olur?

- Bu konuda zararın kaynağına bakılmalıdır. Zararın kaynağı Birlik kurumlarının hukuksal tasarruflarına dayandığı için sözleşme dışı sorumluluk kapsamında uğranılan zararların giderilmesi için Divan önünde dava açılabilmektedir. **Ancak Divanın yerleşik içtihatlarına göre Ulusal yargıda zararın tatmini hususunda etkin ve tatmin edici bir iç başvuru yolu varsa bu yola gidilmelidir. Divan önünde başvuru ikincil nitelik arz etmektedir.**

Eğer üye devlet ve Birliğin kusurlarının birikmesi sonucunda zarar meydana gelmişse?

- Bu noktada Divan öncelikle ulusal yargıda çözüm aranmalıdır içtihatları oluşturmuştur.
- Devletin sorumluluğu belirlendikten sonra Divan önünde tazminat talep edilmelidir.
- Yani Divan üye devletin kusur oranının tespiti ulusal mahkemelerce yapılmalıdır görüşünü savunmaktadır.

Davranışın hukuka aykırılığı: tazminat **davasının kusurlu davranışa** **dayanması:**

- Birliğin akit dışı sorumluluğu esas olarak kusura dayanmaktadır.
- Divan bu kusur sorumluluğunu belirlerken kurucu antlaşmalarda bir düzenlemenin bulunmamasından dolayı üye devletlerin ulusal hukuklarından doğan Birlik hukukunun genel ilkelerini göz önünde bulundurmaktadır.

İSTİSNA:

- Ana kuralımız kusur sorumluluğu olmakla beraber istisnai hallerde kusursuz sorumluluğa dayanan tazminat davaları da görülmektedir. Divan kusursuz sorumluluğa ilişkin olarak özellikle temel hak ve özgürlüklerin özüne ilişkin esaslı bir zararın meydana gelmesini değerlendirmeye almaktadır
Örneği mülkiyet hakkına ilişkin esaslı zararlar kusur olmasa bile dava konusu edilebilecektir. Divan bu durumu sıra dışı ve özel bir zarar olarak değerlendirmektedir.

- Ana kuralımız ise –kusura dayalı- birlik kurum, organ veya görevlilerinin hukuka aykırı tasarruf veya ihmallerinden doğan zararlardır.
- Divan tazmini gereken Birlik davranışlarını –idari- ve –yasama- olarak ikiye ayırmaktadır.
- İdari davranışlar; bir hizmetin iyi bir şekilde düzenlenmemesi, yanlış bir bilgi verilmesi veya verilmemesi gereken bir kişisel bilginin verilmesi gibi davranışları ifade eder.

- Yasama davranışları, AB nin tüm yasama tasarruflarından doğan zararları ifade etmektedir.
- Ancak yasama niteliğindeki işlemler geniş taktir yetkisi barındıran işlemler olup Birliğin tazminat sorumluluğunda tutulması için özel şartlar aranmaktadır.
- İlgili kurumların takdir sahalarını ağır ve açık şekilde aşmaları beklenmektedir.
- **Bu alanda tazminat sorumluluğunun doğması için kişilerin haklarını koruyan bir üst Birlik hukuku kuralının yeterince ciddi, ağır ve aşikar nitelikte ihlali gerekmektedir.**

- Yani kurumlara geniş takdir hakkı tanınan tasarruflarda hak tesis eden bir üst norma aykırılık söz konusu ise **ağır ve esaslı, aşikar bir ihlalin** varlığına bakılacaktır.
- Ancak kurumların tasarrufları için kurumlara geniş takdir hakkı sunulmayan tasarruflarda ilgili üst normun sadece ihlali yeterli görülmektedir.

Sözleşme Dışı Sorumlulukta ZARAR

- Tazminat talebinde bulunan davacılar bir zararlarının olduğunu iddia ve ispat etmek zorundadırlar.
- Söz konusu giderim, yoksun kalınan kazanç da dahil olmak üzere maddi ve manevi zararlara ilişkindir.
- Divan tam olarak tespit edilemeyen ancak gelecekte doğması kesin öngörülebilir nitelikte olan zararlara ilişkin de karar verebilmektedir. **Ancak varsayıma dayalı zararlara ilişkin talepleri divan reddetmektedir.**
- Kurumların geniş yetkilere sahip olduğu iktisadi alanlarda özel bir zarar şartı aranmaktadır. Buna göre tasarrufun kişilere etkisi veya başka bir ifade ile zararın derecesi ön plana çıkmaktadır. İlgili zararlar sektörel anlamda karşılanması muhtemel iktisadi riskleri aşacak bir düzeyde olması gerekir.

Sözleşme Dışı Sorumlulukta İlliyet Bağı

- Davacı taraf sözleşme dışı sorumluluktan doğan tazminat davalarında; kusurlu tasarruf veya ihmali davranış ile zarar arasında bir illiyet bağının olduğunu ispatlamak zorundadır.
- Farklı bir ifade ile zararın doğrudan doğruya kurumun veya çalışanlarının icrai-ihmali davranışları ile gerçekleşmiş olması gerekir.
- İlgili zarar üçüncü bir kişi, davacı veya mücbir sebep gibi hallerle ortaya çıkarsa Birliğin tazminat sorumluluğu doğmaz.
- Birliğin kusurlu davranışı ile üçüncü bir kişinin kusurlu davranışı birleşirse Divan sadece Birliğin kusur oranını göz önünde bulundurarak bir karar vermektedir.

b- Sözleşmeye Dayanan

Sorumluluktan Doğan Tazminat

Davaları

- Avrupa Birliğinin taraf olduğu sözleşmelerden doğan zararların tazminatı ile ilgili bir konudur.
- Kural olarak AB üyesi devlet ve yurttaşları ile Birlik kurum organ ve çalışanları yargılama yetkisi bulunan Divanın, farklı devletleri yargılama yetkisi bulunmamaktadır.
- Ancak ABnin kurumsal olarak imzaladığı antlaşmalardan doğan zararların nasıl tahsil tespit edileceği konusunda ilgili antlaşma tarafları bir tahkim şartını sözleşme maddeleri arasına koyup Divanı yetkili kılabilirler.

- Tahkim şartı ve Divanın yargı yetkisi tamamen antlaşma hükümleri ile ilgilidir. İmzalanan sözleşmede meydana gelecek ihtilaflar halinde Divan yargılama yetkisini kullanır.
- Eğer imzalanan sözleşme kapsamında divana yetki verilmemiş ise bu noktada ulusal mahkemeler yetkilidir. Genelde devletler ulusal mahkemeleri yetkili kılmaktadır.

3-Personel Davaları

- Birlik ve birlik çalışanları arasında çeşitli uyuşmazlıklar meydana gelebilmektedir. Bu hususta temel yargılama yetkisi birlik yargıcına aittir. ABİA.md 270 AB Divanını bu hususta yetkili kılmıştır.
- Birlik çalışanı bir uyuşmazlık halinde öncelikle idari yolları tüketmelidir.
- Çalışan talebini bir dilekçe ile bir üst makama(kendisini atayan makama) başvurur.
- İlgili makam açıkça olumsuz bir yanıt verir ise 3 aylık bir süre içerisinde dava açılabilir.
- Üst makamın 4 aylık susma hakkı vardır. Bu süre içerisinde herhangi bir cevap gelmez ise zımnen reddedilmiş sayılır ve 3 aylık süre içerisinde dava açılabilir.

- Birlik çalışanı dava açılmasını beklemeden ihtiyati tedbir isteyebilir.
- Birlik çalışanının başvurusu Birlik tasarrufunun kişisel durumunu doğrudan ilgilendirmesi ve etkilemesinden kaynaklı olmalıdır. Ayrıca güncel ve somut bir menfaatinin de etkilendiğini ispat etmelidir
- İlk derece mahkemesi sıfatı ile Divan önünde görülen dava yoğunluğunu azaltmak adına 2004 tarihinde Nice antlaşması ile Uzmanlaşmış Yargı Daireleri çerçevesinde personel davalarına bakmak ile görevli bir mahkeme kurulmuştur. Konsey kararı ile kurulan bu mahkeme AB Kamu Personeli Mahkemesi olarak anılmaktadır. Bu tarihten sonra ilk derece mahkemesi olarak bu mahkeme personel davalarına bakmaktadır.

- AB Kamu Personeli Mahkemesi kararları Divan önünde temyiz edilmektedir
- AB Kamu Personeli Mahkemesinin üyeleri Konsey tarafından 6 yıllığına seçilen 7 yargıçtan oluşmaktadır.
- Bu davalarda ilgili tasarrufun iptali istenebileceği gibi tazminat kararı da verilebilmektedir.

AB Üye Devletlerinin Yargısal Denetimi

İHLAL DAVASI

Genel Olarak İhlal Davası

- Üye devletlerin AB hukukuna uygunluğunun denetlendiği bir dava türüdür
- ABİA 258-260 maddelerinde düzenlenmiştir
- Diğer uluslararası örgütlerden AB'yi ayıran önemli noktalardan birisidir
- Divan bu davada üye devletin AB hukukunu ihlal ettiğini tespit eder ve ilgili ihlalin kaldırılması ve zararların giderilmesi noktasında kararını verir
- Yani üye devletlere emir veya talimatlar veremez, üye devletlerin açığa çıkardıkları tasarrufları iptal edemez

İhlalin Niteliği

1- İhlalin Kapsamı:

- İhlal edildiği ileri sürülen Birlik normunun bağlayıcı olması gerekir.
- Söz konusu normun normlar hiyerarşisindeki yeri önemli değildir. Bu kapsamda AB Hukuku kapsamında yer alan uluslararası hukuk düzenlemelerinin de ihlal edilmesi dava konusu olabilir.
- İSTİSNA: Birliğin Dışişleri ve güvenlik politikası çerçevesinde açığa çıkardığı tasarruflar ve üye devletlerin aşırı kamu açığı vermesi ihlal davasına konu edilememektedir. Bu durum için özel bir prosedür uygulanmaktadır.

2- İhlal Edilen Yükümlülüğün Niteliği:

- İhlal eylemi aktif veya pasif olabilir
- Doğrudan birlik hukukuna aykırı aktif bir eylem olabilir
- Birliğin almasını zorunlu kıldığı bir önlemi almaktan kaçınma şeklinde de olabilir
- Genellikle direktiflerin iç hukuka zamanında aktarılmaması, eksik veya yanlış aktarılması, Komisyona bilgi verilmemesi, Birlik hukukuna aykırı mevzuat çıkarılması gibi sebeplerle ihlal davaları açılmaktadır

3-İhlali Gerçekleştirenlerin Niteliği:

- Üye devletler tarafından gerçekleştirilen davranışlar ihlal davasına konu olabilmektedir.
- Üye devletin herhangi bir biriminden bu eylem doğmuş olabilir, niteliği veya isimlendirmesi önemli değildir

4-İhlal Davasının Konusuna ilişkin Gerekçeler (**birlik hukukunun ihlalini meşrulaştırmaz**):

- İdari ve anayasal düzenin özellikleri veya iç düzenden doğan zorunluluklar,
- Başka devletlerin de benzer ihlal davranışlarında bulunması,
- Birlik kurumlarının kusuruna üye devletin dayanması gibi gerekçe örneklerinde de ihlalin varlığı tespit edilir.
- Söz konusu ihlal davranışının bir zarar açığa çıkarmış olması şartı da aranmaz. Önemli olan yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğinin tespitidir
- Tek gerekçe mevcut yükümlülüğün yerine getirilmesinin imkansızlığı veya mücbir sebeple yerine getirilemediğinin ispatıdır. İlgili üye devletler böyle bir durumda Komisyona bildirim yapmış olmalıdır.

İhlal Tespitinde İşletilecek Prosedür

1-Prosedürün Başlatılması

- İhlal davasının davacıları ÜYE DEVLETLER ve KOMİSYON olabilir. Avrupa Yatırım Bankası ve Avrupa Merkez Bankası da kendi yetki alanlarına ilişkin prosedür başlatabilir.
- Buna göre de işletilecek prosedür farklılaşmaktadır

Komisyon

- Komisyonun AB'nin bekçisi olarak anılmasının sebeplerinden birisi de ihmal davası prosedürünü başlatmadaki misyonudur.
- Üye devletleri denetleyerek Birlik Hukukuna aykırılıkları denetleme ödevi bulunmaktadır.
- Komisyonun ihlal davası prosedürünü başlatması için menfaat koşulu aranmamaktadır.
- Komisyon prosedürü bir üye devlet, kişi tarafından yapılan şikayet üzerine veya re'sen başlatılabilmektedir.
- Komisyona taktir hakkı tanınmıştır.
- **Prosedürü başlatma veya başlatmama noktasında Komisyonun vermiş olduğu kararlar dava konusu yapılamamaktadır.**

Üye Devletler

- Üye devletler de menfaat koşulu aranmaksızın prosedürü başlatabilmektedir
- Komisyona şikayette bulunurlar ve Komisyon tarafların görüşünü aldıktan sonra kendi görüşünü açıklar.
- Eğer ihlalin var olduğu görüşünü açıklarsa Komisyon veya Üye devlet ABAD önünde dava açabilir.
- Eğer Komisyon ihlalin olmadığını tespit ederse veya şikayet tarihinden sonra 3 ay susarsa üye devlet doğrudan ABAD önünde dava açabilir
- Üye devletler kendileri hakkında öteki devletlerin bu prosedürü başlatabileceği kaygısı ile genellikle Komisyona şikayet yolunu kullanmaktadırlar

2-Komisyon Tarafından Yürütülen İdari Aşama

- İhlal davasında zorunlu yürütülmesi gereken bir aşamadır.
- Komisyon üye devlete ihlal suçlaması ile ilgili bir yazı gönderir ve verdiği süre içerisinde açıklamalarını bekler
- Üye devletin görüşleri alınır. Suçlanan devletin açıklamaları üzerine Komisyon incelemeyi askıya alabilir veya ilgili devlet ihlali gidermiş ise ihlalin ortadan kalktığına karar verebilir
- Eğer üye devletin görüşleri Komisyonu tatmin etmez ise Komisyon konu ile ilgili gerekçeli görüşünü açıklar. Bu gerekçelerde ihlale ilişkin maddi ve hukuki sebepler sıralanır
- Komisyon gerekçeli görüşünde ilgili devletlerin alması gereken önlemleri veya yapması gerekenleri de sıralayabilir. İlgili ihlallerin derhal veya verilen süre içerisinde giderilmesi ilgili devlete tavsiye edilir.
- Yani Komisyonun üye devlete gönderdiği görüş bağlayıcı değildir. Mevcut ihlali de tespit etmez.
- Eğer ihlal devam ediyor ise prosedürü kim başlatmış ise doğrudan ABAD önünde dava açmaktadır

Divan Önünde Yargısal Aşama

1-Divana Başvuru

- Davayı açıp açmamak noktasında Komisyona geniş bir taktir yetkisi sunulmuştur
- Komisyon idari aşamayı tamamladıktan sonra ne kadarlık süre içerisinde dava açabileceği düzenlenmemiştir. ABAD içtihatlarında makul bir süre içerisinde davayı açmış olması şartı tespit edilmiştir

2-Divana Başvurunun Konusu

- Komisyon tarafından idari aşamada sıralanan ihlal gerekçeleri ile bağlı şekilde yargılama yapılır
- Yani idari aşamada dile getirilmeyen suçlama veya iddialar Divan önüne getirilememektedir
- Mevcut ihlal idari aşamada son bulmuş ise ABAD dava konusuz kalacağı için başvuru kabul edilmez.
- Ancak ABAD önünde dava açıldıktan sonra ihlal son bulursa bu durum yargısal süreci otomatik olarak sonlandırmaz

- Divan kararında söz konusu ihlali hem tespit eder hem de ilgili devlete ihlali ortadan kaldırma yükümlülüğü yükler.
- Yani ilgili devlet ihlale ilişkin yasal mevzuatlarını değiştirmek veya kaldırmak yükümlülüğü altına girdiği gibi zarara uğrayanların zararlarını karşılamak külfeti altındadır da
- Bu davada şartların gerektirmesi halinde Komisyonun talebi üzerine geçici koruma önlemlerine de karar verilebilir. Karar verme taktir ve yetkisi ABAD'dadır

- Davacı davasını ispat külfeti altındadır
- Ancak ABAD karar verirken tarafların sunduğu hukuki sebepler veya delillerle bağlı değildir
- Kendisi doğrudan başka sebep veya delillere dayanabilir
- İhlalin varlığı tespiti için yeterlidir. Yani ihlal eden üye devletin kusurlu olup olmadığına bakılmaz

ABAD'ın Vereceği Kararların Etkileri

- Divanın davanın esasına ilişkin yetkileri son derece geniştir. Yani tam yargı davası niteliğindedir.
- Divan kararı iki kısımdan oluşur. İlk kısımda ihlali tespit eder.
- İkinci kısımda ise ihlalin giderilmesi için alınacak önlemleri sıralar. İhlale ilişkin düzenlemeyi veya uygulamayı kaldırmak, Birlik düzenlemesini ulusal hukuka aktarmak, zarara uğrayan kişilere tazminat ödenmesi gibi önlemleri sıralar.
- Ancak üye devlete ihlali giderecek yol yöntemleri dayatamaz veya empoze edemez. Bu konudaki yetki ve yükümlölük üye devletlere bırakılmıştır.

- İlgili devletler Birlik düzenlemesini iç hukuka aktarmak, ihlali oluşturan düzenlemeyi değiştirmek veya kaldırmak ve zarar görenlerin zararlarını gidermek noktasında dilediği yöntemi uygulayabilir
- Yani ABAD üye devletlerin mevzuatlarını değiştiremez, düzeltemez veya kaldıramaz
- ABAD ihlali tespit etmiş ise üye devletler için bağlayıcıdır. Üye devletler somut adım atana kadar ulusal makamlar ihlale konu bir düzenleme söz konusu ise bu düzenlemeyi gözardı etmek durumundadırlar.

ABAD'ın İhlal Kararlarının Uygulanmamasının Yaptırımları

- ABAD kararlarının ne zaman uygulanması gerektiği kurucu antlaşmalarda belirtilmemiştir. Genel eğilim olabilecek en kısa sürede uygulanması gerektiği yönündedir.
- Uygulamada Komisyon bir süre ön görerek üye devlete kararın yerine getirilmesini içeren bir yazı gönderir
- Komisyon bu sefer ABAD kararlarına uyulmamanın kendisi bir ihlal teşkil ettiği için mevcut ihlalin giderilmemesi ve ABAD kararlarına uyulmamasını tespit ederse durumu tekrar divan önüne yeni bir dava olarak götürebilir

- Komisyon bu davada üye devlet tarafından ödenmesi gereken maktu bir tutara veya günlük para cezalarına ilişkin Divanın karar vermesini talep edebilir.
- Divan verilecek para cezasını belirlemede geniş taktir yetkisine sahiptir. Komisyonun talebi ile bağlı değildir. Divan hem maktu bir tutarın ödenmesine hem de günlük para cezasına hükmedebilir.

- Lizbon Antlaşması ile Direktiflerin iç hukuka aktarılması konusunda üye devletlerin aldığı tedbirleri Komisyona bildirme yükümlülüklerini ihlal etmesi halinde doğrudan ilk ihlal davasında maktu bir tutara veya günlük para cezasına hükmedilebilmesi imkanı tanınmıştır.

Birincil Mevzuat															
Kurucu Antlaşmalar:	Paris Antlaşması Roma Antlaşmaları Maastricht Antlaşması		Yürürlükteki güncel kurucu antlaşma isimleri: • ABA, ABİA, AAETA. • Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu Kuran Roma Antlaşması da varlığını devam ettirmektedir • ABA mad. 6/1 hükmü AB Temel Haklar Şartını kurucu antlaşmalarla eş değer düzeyde görmüştür. Bu sebeple birincil hukuk kaynakları arasında görülmektedir												
Kurucu Antlaşmaları Değiştiren Antlaşmalar:	Avrupa Tek Senedi Amsterdam Antlaşması Nice Antlaşması Lizbon Antlaşması		<table><tr><td></td><td>Maastricht</td><td>Lizbon</td></tr><tr><td>AKÇT. AET.</td><td>ATA.</td><td>ABİA.</td></tr><tr><td></td><td>ABA.</td><td>ABA.</td></tr><tr><td>AAET</td><td>AAET.</td><td>AAET.</td></tr></table>		Maastricht	Lizbon	AKÇT. AET.	ATA.	ABİA.		ABA.	ABA.	AAET	AAET.	AAET.
	Maastricht	Lizbon													
AKÇT. AET.	ATA.	ABİA.													
	ABA.	ABA.													
AAET	AAET.	AAET.													
Tamamlayıcı Antlaşmalar:	Müşterek Mahkeme ve Parlamentoya ilişkin Antlaşma gibi														
Katılma Antlaşmaları:	Devletlerin AB'ye katılma antlaşmaları														

Hukukun Genel İlkeleri	Saygı gösterilmesi gereken hukuk ve adaletin temel kavramları: Hukuki güvenlik, iyi niyet, yasallık gibi, ayrımcılık yasağı gibi.
	Uluslararası antlaşmalar ve ikincil mevzuatın üstünde yer alır. Birincil mevzuatla eş değerdir.
	Ana kural üye devletlerin hukuk sistemlerinin genel ilkelerinin ABAD tarafından tespit edilmesi ile açığa çıkarılması yönündedir. Temel haklara ilişkin uluslararası hukukun genel ilkelerinden de istisnai olarak faydalanılmıştır
	İlk etapta temel haklar kurucu antlaşmalarda sınırlı şekilde ele alınmıştır. ABAD ise temel hakları hukukun genel ilkeleri başlığı altında değerlendirerek koruma altına almaya çalışmıştır.
	Divanın temel haklara ilişkin içtihatları sonucunda Maastricht antlaşması ile temel haklara saygı vurgusu yapılmıştır.
	Lizbon antlaşması ile AİHS Birlik hukukunun bir parçası haline dönüşmüştür. Birliğin AİHS'e katılımı tesis edilmiştir.

Uluslararası Antlaşmalar	- AB'nin taraf olduğu u.a. antlaşmalar AB hukuk düzenin bir parçası olup tüm AB kurumları ile üye devletleri bağlar. İlgili antlaşmada ön görülen ortaklık konseyi kararları da aynı niteliktedir. - Normlar hiyerarşisinde Birincil mevzuat ve Hukukun Genel İlkelerinin altında yer alırlar
AB'nin u.a. antlaşma akdetme prosedürü:	Komisyon müzakere eder, AB Parlamentosunun muvafakati alınır, AB Konseyi tarafından onaylanır
Karma Antlaşmalar:	Birlik ile üye devletlerin beraberce taraf olduğu ve çoğunlukla ticari nitelikli veya ortaklık öngören u.a. antlaşmalarda uygulanan bir yöntemdir. Ankara Antlaşması karma bir antlaşmadır.
	- Birliğe üye devletlerin kendi aralarında yaptığı antlaşmalar kurucu antlaşmalara aykırı olamaz. - Kurucu Antlaşmalar yürürlüğe girmeden evvel üye devletlerin üçüncü kişilerle yaptığı antlaşmalar ise ahde vefa ilkesi gereği geçerli olmaya devam eder ancak Birliğe karşı sorumluluk gündeme gelebilir. - Kurucu antlaşmalar yürürlüğe girdikten sonra üye devletlerin üçüncü kişilerle yapacakları antlaşmalar kurucu antlaşmalara aykırı olamaz. Bu dürüst işbirliği ilkesinin bir gereğidir.

İkincil Mevzuat:	Türev Hukuku veya Organ Hukuku olarak da anılır. ABİA mad.288’de sıralanan ikincil hukuk kaynakları sınırlı şekilde sayılmamıştır.
Tüzük	• Avrupa Parlamentosu ile birlikte AB Konseyi veya Komisyon tarafından çıkarılır, • Genel uygulama alanına sahip, • Bağlayıcı, • Tüm üye devletlerde doğrudan uygulanan metinlerdir • Adeta AB Kanunu işlevine sahip metinlerdir
Yönerge	• Avrupa Parlamentosu ile birlikte AB Konseyi veya Komisyon tarafından çıkarılır, • Muhatap alınan her üye devleti, • Ulaşılması gereken sonuçlar bakımından bağlayan, • İç hukuka aktarımı konusunda belli bir süre ön görülen, • Şekil ve yöntem seçimi konusunda ulusal otoritelerin yetkili olduğu metinlerdir. • Yönergeler çok genellikle teknik açıdan çok teferuatlı konuları kapsamlı şekilde ele alan metinler olduğu için üye devletler olduğu gibi yasalaştırma eğilimindedir • Üye devletler Direktifi iç hukuka aktarmak için tercih ettikleri hukuki araçları Komisyona bildirmekle yükümlüdürler
Karar	• Avrupa Parlamentosu ile birlikte AB Konseyi, sadece AB Konseyi veya Komisyon tarafından çıkarılır, • Lizbon antlaşması öncesinde sadece muhatabı belli kararlar çıkarılabilmekte idi • Lizbon Antlaşması sonrasında muhatabı belli olmayan kararlar da çıkarılabilmektedir • Muhatabı belli olmayan kararlar etki bakımından Tüzük ile eşdeğerdir • Muhatabı belli olan kararlar ise sadece muhatabı için bağlayıcıdır • Tüzükten nitelik olarak farkı ise özel durumlara ilişkin konuların genellikle kararlarla düzenlenmesidir
Tavsiye	• Birlik kurumlarının gerekli gördükleri konularda beyanda bulunması

Görüş	• Üçüncü kişilerin talepte bulunması halinde Birlik kurumlarının açığa çıkardığı beyanlar
Sınıflandırılmayan Hukuki Tasarruflar	• Genellikle ortak dışışleri ve güvenlik ile adalet ve içişlerinde işbirliği alanlarında açığa çıkarılan metinlerdir. • Ortak bildirgeler, deklarasyonlar, yönlendirici ilkeler, sonuç bildirgeleri, çerçeve kararlar gibi. • Ayrıca kurucu antlaşmalarda anılan ama yukarıdaki tasnife uygun olmayan farklı metinler de bulunmaktadır: AB kurumlarının iç tüzükleri, u.a. antlaşmaların müzakere evresinde Konseyin Komisyona gönderdiği direktifler gibi.

Hukuk kaynakları arasındaki hiyerarşik ilişki:

1- Uluslararası Jus Cogens Normlar	
2- Birincil Hukuk /Hukukun Genel İlkeleri	
3- Uluslararası Antlaşmalar	
4- İkincil Hukuk Kaynakları	İkincil Hukuk kaynakları arasında hiyerarşik ilişki yoktur!

Birincil Hukuk			Doğrudan etkili	Dikey	Yatay
Uluslararası Antlaşmalar			Doğrudan etkili	Dikey	Yatay
Tüzük			Doğrudan etkili	Dikey	Yatay
Yönerge	Ana kural doğrudan etkili değil		- İç hukuka aktarılmaması - Süreye uyulmaması - Yönerge hükümlerinin içerik olarak eksik aktarılması durumunda doğrudan etki doğurabilir	Dikey	Ana kural yatay doğrudan etki yok ancak üye devletler yetkilerini kişilere devrederse yatay etki doğurabilir
Karar	Kişilere yönelik		Doğrudan etkili	Dikey	Yatay
	Devletlere yönelik	Ana kural doğrudan etkili değil	- İlgili karar muhataplarına bildirilmiş, - Süresi dolmuş, - Diğer şartları da taşıyor ise	Dikey	Yatay etki yok
Uluslararası Antlaşmalar			Uluslararası hukukun koşulları çerçevesinde doğrudan etki var	Dikey	Yatay

- Doğrudan etkili bir hükmün söz konusu olması için açık ve kesin ifadeler taşınmalı, koşula bağlı olmamalı ve doğrudan uygulanabilir karakterde olmalıdır!

	Muhataplar		Bağlayıcılığı		Uygulanabilirliği	
	Genel	Birel			Doğrudan	Dolaylı
Tüzük	Tüm üye devletler ve kişiler		Tüm yönleri ile bağlayıcı		Doğrudan uygulanabilir ve doğrudan etkili	
Yönerge (direktif)	Tüm veya bazı üye devletler			Sonuçları bakımından bağlayıcıdır, uygulanacak yöntem üye devletlere bırakılır		Doğrudan uygulanabilir veya doğrudan etkili değildir (ana kural): - İç hukuka aktarılmaması veya eksik aktarılması - Süreye uyulmaması - Yönerge hükümlerinin mutlak ve yeterince açık olmaması Durumlarında doğrudan uygulanabilir ve doğrudan etkili
Karar	Bir veya birçok kişi veya birçok devlet		Tüm yönleri ile bağlayıcı		Kişilere karşı doğrudan uygulanabilir ve doğrudan etkili	Devletlere karşı doğrudan uygulanabilir veya doğrudan etkili değildir (ana kural): - İlgili karar muhataplarına bildirilmiş, - Süresi dolmuş, - Diğer şartları da taşıyor ise Doğrudan uygulanabilir ve doğrudan etkili

Not: Lizbon Antlaşması ile beraber muhatabı belli olmayan kararlar da düzenlenebilmektedir. Bu kararlar tüzük ile eşdeğer niteliktedir.

TÜZÜK:	YÖNERGE	KARAR
• Genel Uygulamaya sahip, • Tümüyle bağlayıcı, • Tüm üye devletlerde doğrudan uygulanabilir, • Hem dikey hem yatay doğrudan etkilidir	• Bir veya birden çok üye devletlerle tüm üye devletler için çıkarılabilir, • Sonuçları itibariyle bağlayıcıdır, • Kural olarak doğrudan etkili değildir, ama şartları oluşmuş ise (süresinde iç hukuka aktarılmaması, yönergenin niteliğinin boşaltılması gibi) sadece dikey doğrudan etkili olacaktır	• Kişilere, devletlere veya muhatabı belirsiz olarak çıkabilir, • Tümüyle bağlayıcıdır, • Kişilere yönelik kararlar hem dikey hem yatay doğrudan etkili, • Devletlere yönelik kararlar ise şartları taşıyor ise sadece dikey doğrudan etkili, • Muhatabı belli olmayan kararlar ise şartları taşıyorsa hem dikey hem de yatay doğrudan etkili

ÖN KARAR USULÜ

- Ulusal mahkemelerde açılan davalar Birlik hukuku ile ilintili olabilmekte ve ulusal makamların Birlik hukukunu yorumlaması ihtiyacı doğabilmektedir.
- Sadece ulusal makamların yetkili olduğu bir hukuksal yapıda farklı karar ve uygulamaların açığa çıkma riski bulunmaktadır
- Ön Karar Prosedürü Birlik hukukunun tüm üye devletlerde aynı şekilde uygulanmasını sağlamak ve eşgüdümü tesis etmek için benimsenmiş bir yöntemdir

- Nice Antlaşması ile İlk Derece Mahkemesine belli alanlarda başvuru imkanı getirilmiş,
- Amsterdam antlaşması vize, sığınma, göç ve kişilerin serbest dolaşımı alanlarını üçüncü sütundan birinci sütuna ekleyerek Birlik hukukuna dahil etmiş ve ABAD'a bu konularda bazı şartlar dahilinde önkarar yoluyla başvuru imkanı tanınmıştır (kararlarına karşı kanun yolu kapalı olan ulusal birimler önkarar yoluna gidebilmektedir ve kamu düzeni-iç güvenlik meseleleri ATAD yargı yetkisi dışında bırakılmıştır)

- Lizbon Antlaşması ise sınırlı önkarar başvuru düzenlemelerini daha da genişletmiş; özgürlük, güvenlik ve adalet alanında ABAD'a genel bir yetki alanı açmıştır
- Divan hem ihlal davaları hem de önkarar davası için her durumda; bir üye devletin polis veya diğer kolluk kuvvetleri tarafından yürütülen operasyonların geçerliliğini veya orantılılığını veya üye devletlerin kamu düzenini koruma ve iç güvenliği sağlama konusundaki sorumluluklarını yerine getirmelerini denetleme yetkisine sahip değildir.

a.Önkarar Davasının Konusu

- Ulusal yargıç, Antlaşmaların yorumu veya Birlik Kurum, organ, ofis veya ajanslarının tasarruflarının geçerliliği ve yorumu konusunda ön karar başvurusu yapabilmektedir. (ABİA.m.267/I)
- İç hukuk düzenlemeleri önkarar prosedürü dışında kalmaktadır.
- Divanın ulusal hukuk kuralını geçersiz kılmak gibi bir yetkisi yoktur.

1-Antlaşmalar

- Kurucu Antlaşmalar
- Kurucu Antlaşmaları değiştiren antlaşmalar
- Tamamlayıcı antlaşmalar
- Katılma antlaşmaları

2-İkincil Hukuk Tasarrufları

- Ön karar usulünde tüm ikincil hukuk tasarrufları yorumlanması konusunda Divan denetimine götürülebilmektedir
- İkincil hukuk tasarrufları hem geçerlilik hem de yorum açısından Divan önüne götürülebilir
- Ancak Divan kararları ön karar prosedürü ile sadece yorumlanması amacıyla tekrar Divan önüne götürülebilir

3-Birliğin Taraf Olduğu Uluslararası Antlaşmalar

- Kurucu Antlaşmalarda açıkça bir düzenleme olmasa da Divan AB'nin taraf olduğu u.a. Antlaşmaların Divan önüne geçerlilik ve yorumlanması hakkında götürülebileceğine karar vermiştir
- Yani AB tarafından imzalanan u.a. Antlaşmaların hukuki etkisi Divan kararları ile belirlenmektedir
- Ayrıca AB'nin yaptığı antlaşma ile kurulan organ kararları da Divan denetimine açıktır

4-Üye Devletlerarasında Yapılan Sözleşmeler

- Birliğin münhasır yetkilerinin olduğu alanlarda üye devletler antlaşmalar yoluyla yakın işbirliğinde bulunabilirler
- İlgili antlaşmalarda Divanın yargı yetkisinin tanınmakta ve önkarar usulü ile geçerlilik ve yoruma ilişkin yetkinin verilebilmektedir

b.Önkarar Başvurusu Yapabilecek Yargı Yeri

- Önkarar usulü sadece ulusal yargı organları tarafından Divana yapılabilmektedir. Yani «yargıçtan yargıca» yapılan bir gönderme niteliğindedir
- Ulusal yargı makamlarının tespitinde Divanın kendi kriterleri bulunmaktadır. Ulusal hukuka göre yargı merci olarak nitelendirilmeyen bir yapı Divan tarafından tam aksi bir tespitle ele alınabilmektedir

Divan İçtihatlarında Yargı Yerinin Taşınması Gereken Kriterler

- Mevzuatla kurulması
- Sürekli olması
- Bağımsız olması
- Kararlarının bağlayıcı olması
- Kararları önceden belirlenmiş olan kurallara göre vermesi
- Çekişmeli bir yargılama yürütmesi

- Divan kararlarında bu kriterler esnek ve bütünlüklü olarak yorumlanmaktadır. Örneğin bir kararında çekişmeli yargılama yapmayan bir merciinin önkarar başvurusunu kabul etmiştir
- Ayrıca mahkeme hakem mahkemelerini yargı yeri olarak kabul etmemektedir. Devlet otoritelerinin parçası olan klasik anlamda ilk derece, istinaf, temyiz ve yüksek yargı yerleri yargı merci olarak kabul görmektedir

c.Önkarar Başvurusu Yapma Konusunda Ulusal Mahkemelerin Durumu

1-Başvuru Yapma Özgürlüğü ve Zorunluluğu

- Başvuru yapma yetkisi sadece ulusal yargıçlara aittir
- Aynı zamanda kural olarak başvuru yapılmasının gerekli olup olmadığı konusundaki takdir hakkı da münhasıran ulusal yargıçlara aittir.
- Yani ulusal yargıç dava taraflarının talepleri ile bağlı değildir.
- Önkarar yoluna gidecek ise Divana dilediği soruyu yöneltebilir.

Başvuru Yapmaya Zorunlu Olan Yargı Yerleri

- Kanun yollarının kapalı olduğu bir yargılama yürütüldüğünde Antlaşmaların veya Birlik kurum, organ, ofis veya ajanslarının tasarruflarının geçerliliği ve yorumuna ilişkin bir sorun açığa çıkarsa yargıç Divana başvurmak zorundadır
- Yani nihai kararı verecek olan bir mahkeme yargılama yapıyor ise Divana başvurması zorunlu kılınmıştır

Acte Clair Doktrini

- Divan CILFIT kararında ulusal makamlarda nihai kararı verecek olan bir yargı biriminin AB hukuku ile ilgili yorum gerektiren bir konuda Divana başvuru zorunluluğunun kalkabileceğine karar vermiştir
- Divana göre sorunun cevabı şüpheyi yer bırakmayacak şekilde açık ve belli olması durumlarında Divana başvuru zorunluluğunun olmayacağına karar vermiştir. Aynı kararda Divan:
 - Önkarar başvuru konusunun Divan tarafından önceden karara bağlanmış olması,
 - Topluluk hukukunun uygulanmasının makul şüpheyi yer bırakmayacak şekilde doğru ve açık olması hallerinde Divana önkarar yolu ile başvurmak zorunlu değildir

- Ancak ulusal makamların Birlik normlarının geçerliliğini denetlemek gibi bir imkanı bulunmamaktadır
- Dava konusu olayda Birlik normunun geçerliliğine ilişkin bir şüphe var ise Divana önkarar yoluyla başvurulması zorunludur
- Ayrıca Lizbon Antlaşması ile tutuklu birinin yargılandığı davada önkarar yoluyla Divana gidilirse Divanın ivedilikle karar vereceği de kurucu antlaşmalara eklenmiştir

Başvurunun Yerindeliği

- Divan önkarar başvurusunun yerindeliğini incelerken yerel mahkemenin değerlendirmelerine önem vermektedir. Divan;
 - Ulusal mahkeme önünde gerçek bir ihtilafın varlığını (varsayımsal ve muhtemel ihtilaflar başvuru konusu yapılamaz)
 - Divan tarafından verilecek olan görüşün ihtilafın çözümüne bir katkı sunması şartları ile yapılan başvuruları kabul veya reddetmektedir.

Başvuru Zamanı

- Başvuru zamanı konusunda ulusal yargıçlar tamamen serbesttir
- Divan genellikle olayın olgularının belli olduğu ve ulusal hukuk yönünün kesinleşip Birlik hukukuyla ilgili bir sorunla karşılaşıldığı anı ideal başvuru zamanı olarak yorumlamaktadır

Başvuru İçeriği

- Başvurunun içerişi ve yöneltilecek soruları tespit etmek konularında ulusal yargıç serbesttir
- Divan sorulan soruların kapsamında hatalar var ise tekrar formüle edebilmektedir

ÖnKarar Prosedürü

- Yerel mahkeme önkarar başvurusu yapmaya karar verdiğinde önündeki davayı durdurur
- Divan kararını açıklayana kadar ulusal mahkeme ihtiyati tedbir kararı alabilmektedir.
- Hatta Divan ulusal mahkemelerde yürütmeyi durdurma kararını yasaklayan bir hüküm olsa dahi ulusal mahkemelerin bu tedbir kararlarını verebileceğini tespit etmiştir

- Önkarar Prosedürü çekişmesiz bir davadır yani tarafları yoktur
- Ulusal mahkemenin önkarar başvurusu üye devletlere, Komisyona ve dava taraflarına bildirilir. Bunlardan yazılı görüş sunmak isteyenler 2 aylık süre içerisinde görüşlerini sunalıdır
- Divan nihai kararını açıklar ve bu karar AB'nin tüm dillerinde yayınlanır

Önkararın Hukuki Sonuçları

1-Bağlayıcılık Etkisi: Divan kararı gerek geçerlilik gerekse yoruma ilişkin bir başvuruya dayansın her açıdan başvuru yapan mahkemeyi bağlamaktadır. Önkarar başvuruları hakkında Divanın verdiği kararlar benzer vakalar için de geçerlidir

Not: Geçersizliğe ilişkin Divan kararı ilgili Birlik tasarrufunu iptal etmez. İptal davasında olduğu gibi ilgili tasarrufu gözardı etmesini önündeki davaya uygulanmamasını tesis eder

- Birlik hukukunun yorumu veya geçersizliğine ilişkin yapılan önkarar başvurularına ilişkin Divanın verdiği kararlar kural olarak geçmişe etkilidir
- Geçersiz sayılan bir tasarruf yürürlüğe girdiği andan itibaren geçersiz sayılmaktadır
- Yorumlamaya ilişkin bir karar geçmişteki benzer uyuşmazlıklar için de emsal niteliğindedir
- Ancak Divan kararlarının geçmişe yürümesine ilişkin belirli süreler öngörebilmektedir

Dava Türleri ve Konuları

İptal Davası	Hareketsizlik Davası	Tam Yargı Davaları	İhlal Davası	Önkarar Davası
Bağlayıcı Birlik tasarruflarının geçerlilik ve hukuka uygunluk denetimini yapmak	Birlik kurumlarının AB hukukuna aykırı şekilde hareketsiz kalmalarını tespit etmek	1-Birlik Müeyyidelerine Karşı Davalar 2-Zararın Tazmini Davası a-Sözleşme Dışı Sorumluluğa Dayalı Tazminat Davaları b-Sözleşmeye Dayanan Sorumluluktan Doğan Tazminat Davaları 3- Personel Davaları	Bir üye devletin AB hukukundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmediğini tespit etmek	Ulusal yargıçların AB hukukunun geçerliliği veya yorumlanması konusunda Divana soru yöneltmesi

Davacı ve Davalılar Kimler Olabilir?

İptal Davası	Hareketsizlik Davası	Tam Yargı Davaları	İhlal Davası	Önkarar Davası
• Üye devletler • AP • AB Konseyi • Komisyon	• Üye devletler • AP • AB Konseyi • Komisyon	• Herhangi bir sınırlamaya tabi değildir, menfaati etkilenen herkes davacı olabilir	• Komisyon veya üye devlet(ler) • Gerçek veya tüzel kişiler bu davayı açamaz	Davacı veya davalısı yoktur
• Sayıştay • Avrupa Merkez Bankası • Bölgeler Komitesi	• Sayıştay • Merkez Bankası			
• Gerçek ve Tüzel Kişiler	• Gerçek ve Tüzel Kişiler			
Davalılar	Birlik Otoriteleri	Birlik Otoriteleri	Üye Devletler	

- Gerçek ve tüzel kişiler muhatabı oldukları veya kendilerini doğrudan ve bireysel olarak ilgilendiren tasarruflara karşı davalar açabilmektedirler

Dava Süreleri

İptal Davası	Hareketsizlik Davası	Tam Yargı Davaları	İhlal Davası	Önkarar Davası
İlgili tasarrufun tebliğ edildiği tarihten eğer tebliğ edilmemiş ise öğrenildiği tarihten itibaren iki aylık sürede açılması gerekir	Birlik otoritesine tutum belirlemesi için 2 aylık süre verilir Ek 2 aylık süre içerisinde de dava açılabilir	Sorumluluğu doğuran olayın gerçekleştiği veya zararın meydana geldiğinin anlaşıldığı tarihten itibaren 5 yıllık bir süre içerisinde açılmalıdır.	-Komisyon açacak ise süre ön görülmemiştir -Üye devletler açacak ise Komisyon görüşünden sonra 3 aylık süre içerisinde davayı açmalıdır	Bir süre öngörülmemiştir Nihai kararı verecek olan ulusal yargı biriminin kararı açıklamadan evvel başvurusu kural olarak zorunludur.

Verilebilecek Kararlar ve Etkileri

İptal Davası	Hareketsizlik Davası	Tam Yargı Davaları	İhlal Davası	Önkarar Davası
-İlgili Birlik tasarrufunun geçerliliği ve hukuka uygunluğu konusunda karar verilir. -Yani tespit davası niteliğindedir. -Tazminata hükmedilmez	-Birlik otoritelerinin AB hukukuna aykırı şekilde hareketsiz kaldığı tespit edilir -Kural olarak Birlik kurumlarının ilgili karara uyması gerekmektedir aksi taktirde sürekli ihmal davasına konu olurlar	-Birlik tasarrufu iptal edilebilir -Birlik kurumunun değerlendirmesi yanlış ise ilgili tasarrufu değiştirebilir -Zarar söz konusu ise zararın tazminine karar verilebilir	- Üye devletlerin AB hukukunu ihlal edip etmediklerinin tespitini yapmak	-Ulusal yargı makamlarının sorularını cevaplamak

Özet Bilgiler

İptal Davası	Hareketsizlik Davası	Tam Yargı Davaları	İhlal Davası	Önkarar Davası
-Bağlayıcı ve hukuki etki doğurma kabiliyeti olan tüm Birlik tasarruflarına karşı açılabilir -Tavsiye ve görüşlere karşı iptal davası açılmaz -Tespit davasıdır -Dava açma süresi hak düşürücü süredir -Süresinde iptal edilmeyen Birlik tasarrufuna karşı ancak hukuka aykırılık def'i ileri sürülebilir -İptal sebepleri: *Yetkisizlik *Esaslı şekil kurallarının ağır ihlali *Antlaşmaların veya Antlaşmaların uygulanmasına ilişkin herhangi bir hukuk kuralının ihlali *Yetkinin kötüye kullanılması	-İdari ve yargısal aşamalardan oluşur -Birlik otoritesi harekete geçmeye davet edilir -2 ay içinde harekete geçmez ise ek 2 aylık süre içerisinde dava açılır -Tespit davasıdır	-Üye devletlerin zararlarına karşı ABAD önünde tazminat davası açılmaz -Kusurlu davranış, zarar ve illiyet bağı aranır -Kurucu antlaşmaların kendisinden dolayı tam yargı davası açılmaz -Birlik tasarrufuna dayanılarak üye devlet hareket etmiş ve zarar meydana gelmişse öncelikle ulusal makamlarda dava açılmalıdır. ABAD önünde dava açmak ikincil yoldur -Akit dışı sorumluluk davasında temel kural kusur sorumluluğudur -Divan kusursuz sorumluluğa ilişkin olarak özellikle temel hak ve özgürlüklerin özüne ilişkin esaslı bir zararın meydana gelmesini değerlendirmeye almaktadır	-Üye devletlerin AB bağlayıcı kararlarına uymaması yeterlidir -Aktif bir davranış olabileceği gibi ihmalî bir hareket de söz konusu olabilir -Üye devletlerin hangi birimi tarafından ihlal eyleminin gerçekleştiği önemli değildir. Ancak gerçek veya tüzel kişilere bu davanın açılması söz konusu değildir -İdari ve yargısal aşama olarak iki aşamadan oluşur -Ulusal mevzuatlar bu yolla geçersiz kılınamaz -ABAD üye devletlere ne yapması gerektiğini söyleyemez -ABAD kararlarına uyulmaz ise para cezası gündeme gelir	-Yargıçtan yargıca yapılan bir göndermedir -Nihai kararı verecek olan ulusal makam ortada bir şüphenin varlığı halinde ABAD'a başvuru yapmak zorundadır -Buna karşı Acte Clair doktrini oluşmuştur -Önkarar başvurusu yapılmış ise mevcut ulusal yargıdaki dava askıya alınır -Önkarar davası sonucuna ulusal makamlar uymaz ise İhlal Davasına konu olabilir

Üye Devletlerin AB'ye Yetki Transferinde İzlenen İlkeler

Sınırlı Yetki İlkesi	- AB Kurucu Antlaşmalarda kendisine verilmiş olan yetkilerle sınırlı şekilde hareket eder - Yani birliğe verilmeyen yetkiler üye devletlerde kalmaya devam eder. - Ancak bu yetkileri kullanmada sınırsız ve denetimsiz değildir. Zira Birliğin genel görevlerini yerine getirmesini kolaylaştırmak ve Birliğin hedeflerine ulaşmasına tehdit oluşturacak eylemlerden kaçınma yükümlülüğü altındadırlar.
Zimni Yetki İlkesi	Kurucu Antlaşmalarda Birlik organlarına bir görev veya faaliyet alanı öngörülmüş ama açıkça bir yetki verilmemiş ise ABAD amaçsal yorum ile Birliğin zımnen yetkili olduğunu kabul etmektedir.
Tamamlayıcı Yetkiler	Antlaşmalarda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için yine Antlaşmalarda belirtilen politikalar çerçevesinde Birliğin harekete geçmesi gerekmekte ise ve ancak Birlik yetkilendirilmemiş ise: Komisyonun önerisi ve AP'nin müvafakati alınarak Konsey oybirliği ile uyum tedbirleri alabilir.

AB ile Üye Devletler arasındaki ilişkiler: Birlik Yetkilerinin Sınırlandırılması

Münhasır Yetkiler	- Sadece Birliğin yetkili olduğu alanlardır. - Üye devletler Birliğin doğrudan yetkilendirmesi ile yetki sahibi olabilirler: Gümrük Birliği, İç pazarın işleyişi için gereken rekabet kurallarının oluşturulması, Para birimi Euro olan devletlerin para politikası, Ortak Balıkçılık politikası çerçevesinde biyolojik deniz kaynaklarının koruma altına alınması, ortak ticaret politikası. - Üye devletlerin yetkilendirme olmadan bu alanlarla ilgili düzenleme yapması ihlal davalarına konu olabilir.
Paylaşılan Yetkiler	- Üye devletlerin Birliğin yetki kullanmadığı ölçüde yetki kullanabildiği yetki çeşididir. - Eğer üye devletler yetki kullanacak ise Birlik hukukuna aykırı olmaması gerekir. - Yani hem AB hem de üye devletler aynı anda yetkili değildir. Paylaşılan yetki

	alanları: İpazar, Sosyal politika,Ekonomik/Sosyal/Yersel uyum, Biyolojik deniz kaynaklarının koruma altına alınması hariç: tarım ve balıkçılık, evre, Tüketicinin korunması, Taşımacılık, Trans-Avrupa Ağıları, Enerji, zgrlk/güvenlik/adalet, halk sağılığı ve ortak güvenlik İSTİSNA: Birlik araştıırma, teknoloji, uzay, kalkınma için işbirliğı ve insani yardım alanlarında tedbirler alabilir ancak ye devletlerin yetki kullanmasına engel değıldir.
ye Devletlerin Eylemlerini Desteklemek, Koordine Etmek veya Tamamlamak için Kullanılan Yetkiler (ereve Yetkiler)	• Temel yetki ye devletlerdedir • Birlik sadece ye devletlerin düzenlemelerini destekleme ve eştdm sağılama konularında gereken tedbirleri alır • İnsan sağılıının korunması ve iyileştirilmesi, sanayi, kültür, turizm, eğıitim, mesleki eğıitim, gençlik ve spor, sivil savunma, İdari işbirliğı

Yetkilerin Kullanılmasında İzlenen İlkeler

1-Katmanlı Yetki İlkesi	• İlk kez Avrupa Tek Senedi ile evre politikalarına ilişkin olarak kurucu antlaşmalara dahil edilmiştir • Kapsamlı şekilde Maastricht Antlaşması ile düzenlenmiştir • Amsterdam Antlaşmasına eklenen bir protokol ile bu yetkinin erevesi detaylı şekilde düzenlenmiştir • Lizbon Antlaşması da ek bir protokol ile ulusal parlamentolara bu ilkenin uygulanmasını denetleme imkanı verilmiştir
Katmanlı Yetki İlkesi Nedir?	• ABA.m.5/III: «Birlik münhasır yetkisine girmeyen alanlarda, sadece, öngörülen eylemin amaçlarının ye devletler tarafından merkezi düzeyde veya bölgesel ve yerel düzeyde yeterli biçimde gerekleştiremeyeceğı, • Fakat söz konusu eylemin boyutu ya da etkileri itibariyle Birlik düzeyinde daha iyi gerekleştirebileceğı durumlarda harekete geçer.»

	• Münhasıran yetkinin Birlikte olduğu alanlarda Subsidiarite ilkesinin uygulanmasından bahsedilemez, daha çok diğer yetki alanlarından paylaşılan yetkilerle ilişkili kullanılmaktadır • Bir eylem �ye devlet veya devletler tarafından daha iyi bir şekilde gerçekleştirildiğinde Birliğin bu ilkeyi uygulaması söz konusu olamaz • Birlik sadece eylemin boyutu ya da etkileri itibariyle Birlik düzeyinde daha iyi gerçekleştirilebileceği durumlarda harekete geçebilecektir. • Ayrıca Birliğe yeni bir yetki verilmesinin dayanağı olarak bu ilkeye başvurulamaz, ancak mevcut yetkilerin kullanılmasına ışık tutabilir
Katmanlı Yetki İlkesinin Denetimi	
a- A Priori Denetim (�nleyici Denetim)	• Lizbon Antlaşması ile getirilen bir erken uyarı sistemidir • Birlik tasarrufu tasarı halinde iken ulusal parlamentoların şikayetlerini dile getirebildiği bir önleyici mekanizma oluşturulmuştur • Birlik hukuksal tasarrufları �ye devletlerin ulusal parlamentolarına gönderilir. • Ulusal parlamentoların gönderim tarihinden itibaren 8 hafta içinde AP, Konsey ve Komisyon Başkanına söz konusu teklifin Katmanlı Yetki İlkesi ile uyumsuzluğuna dair görüş bildirme hakları bulunmaktadır • �ye devletlerin ulusal parlamentolarının 1/3 � Birlik hukuksal tasarrufunun katmanlı yetki ilkesi ile uyumsuzluğu hakkında görüş bildirmesi halinde, Komisyon veya söz konusu proje sahibi birim metnini gözden geçirir ve önerisini sürdürmesi halinde kararının gerekçelerini bildirir. • Birlik tasarrufuna ilişkin Konsey ve Avrupa Parlamentosunun ilk görüşmesinde ulusal parlamentoların yarısı tarafından katmanlı yetki ilkesine bir itiraz var ise bu konuda bir karar vermek durumunda kalmaktadırlar • Bu yöntem ile ulusal parlamentolar Birlik hukuksal tasarruflarının hazırlık

	evresine demokratik bir şekilde katılabilmektedir
b- A Posteriori Denetim (Sonradan Yapılan Düzeltici Denetim)	- Lizbon Antlaşması ile getirilen bir denetim yoludur - Ulusal parlamentolar bir yasama işlemi nedeniyle Katmanlı Yetki İlkesinin ihlal edildiği gerekçesi ile ABAD önünde dava açabilmektedir
2- Orantılılık İlkesi	- ABAD içtihatları ile açığa çıkmış bir ilkedir - Maastricht Antlaşması ile ABA m.5/IV'de yani ilk kez bir kurucu antlaşmada düzenlenmiştir - Bu ilkeye göre, Birlik eyleminin içeriği ve şekli, Antlaşmaların amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olanı aşamaz - Yani bu ilke ile Birlik tasarruflarının seviyesi belirlenmektedir - Katmanlı Yetki İlkesinden farklı olarak münhasıran Birlik alanına bırakılan yetkilerde de orantılılık ilkesi uygulanmaktadır
3- Birlik Yetkilerinin Uygulanmasında Esneklik İlkesi: Yakın İşbirliği	- İstenilen hedeflere Birlik tarafından makul bir süre içinde topluca ulaşılamayacağı durumlarda son çare olarak başvurulabilecektir - AB çerçevesinde Birlik müktesebatına uygun olarak kurulması gerekir - Münhasıran Birliğe ait olan yetki alanlarında üye devletler arasında yakın işbirliği kurulamaz - İç Pazar ve Ekonomik ve Sosyal uyuma hâle getirmemesi gerekir - En az 9 üye devletin katılımı gerekir - Tümüyle üye devletlerin katılımına açık olması gerekmektedir - Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası dışındaki alanlarda: Yakın işbirliği kurmak isteyen devletler, Komisyona, bir talepte bulunurlar - Komisyonun önerisi üzerine Avrupa Parlamentosunun muvafakati alındıktan sonra Konsey tarafından izin verilir - Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası alanında ise doğrudan Konseye talepte bulunulur. Konsey bu talebi Birlik

	Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisine ve Komisyona iletir. Ayrıca durumu bilgilendirme mahiyetinde Avrupa Parlamentosuna da talep iletilir • Yakın işbirliğine katılan devletlerin Konseydeki oybirliği ile nihai karar verilir. Yakın işbirliğine katılmayan devletler bu görüşmelere katılabilir ancak oy kullanamazlar • Ayrıca Konsey oybirliği sağlayarak alacağı bir karar ile yakın işbirliğine ilişkin prosedür için nitelikli çoğunluk ile karar alma prensibini benimseyebilir
--	--

AB Hukukunun Üstünlüğü/Önceliği

- AB hukuku üye devletlerin ulusal hukuklarından bağımsız bir hukuk alanı oluşturmaktadır.
- AB hukukunun üstünlüğü kurucu antlaşmalarda yer almaz. (AB Anayasası taslağı ve Lizbon Antlaşmasına ek 17 nolu deklarasyon metni)
- AB hukukunun birliği ve tekdüzeliğinin doğal bir sonucudur
- AB kurallarının doğrudan uygulanabilir, doğrudan etkili ve bağlayıcı olması ile de ilişkilidir.
- Costa/E.N.E.L kararı (AB düzeninin kendine özgü ve özerk yapısına yapılan vurgu)

COSTA/ENEL Davası

- Plamino Costa İtalyan vatandaşıdır. İtalyan elektrik firması ENEL'in İtalyan hükümetince kamulaştırılmasının Avrupa Birliği Hukuku düzenlemelerine aykırı olduğu gerekçesiyle karşı çıkmış ve konuyu İtalyan mahkemelerine taşımıştır.
- ENEL ve İtalyan hükümeti, Birlik (Topluluk) Hukukundan daha sonra tarihli ve kamulaştırmayı yasal kılan İtalyan hukuku düzenlemelerini gerekçe göstererek davanın reddini talep etmişlerdir. Costa, mahkemeden konunun bekletici sorun olarak Avrupa Adalet Divanı'na gönderilmesini talep etmiş ve bunun üzerine Divanın görüşüne başvurulmuştur.
- Divan kararında, Avrupa Birliği (Topluluk) Hukukunun üye devletlerin iç hukuklarının birer parçası olduğunu ve ulusal mahkemelerce uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Divan, üye devletlerin egemenlik haklarının bir kısmını Topluluğa devrettiğini, bu durumun yeni bir hukuk sistem oluşturduğunu ve Topluluk Hukukunun kendisiyle uyumlu olmayan daha sonra yürürlüğe koyulan iç hukuklara dahi öncelikli olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Üstünlük Prensiplerinin Uygulama Alanı

- Bağlayıcı olan tüm AB normları (Kurucu antlaşmalar, hukukun genel ilkeleri, tüzük, yönerge, karar, u.a. Antlaşmalar) kendisi ile ters düşen ulusal hukuk normlarından üstündür
- Söz konusu AB hukuku normlarının usulünce kabul edilip yürürlüğe konulması gerekmektedir
- Ulusal hukuk normunun gücü ve etkisi önemli değildir: Anayasa, kanun, idari işlem... gibi.
- AB hukukundan önce veya sonra çıkarılan tüm iç hukuk kaidelerine karşı üstünlük vardır.
- Yani sonraki düzenleme önceki düzenlemeyi hükümsüz kılar (lex posterior derogat legi priori) kuralı AB hukukunda uygulanmaz!

Üstünlük Prensibinin İç Hukuk Açısından Sonuçları

- **Simmenthal kararı:** Sığır eti ithal eden İtalyan şirketi gümrükte zorunlu veterinerlik hizmeti sunan devletin bunu ücrete tabi tutmasını serbest dolaşım hakkı ihlali olarak görmüş ve ulusal makamlarda dava etmiştir. **Ön karar usulü ile dava Divanın önüne gelmiş ve Divan:** Topluluk hukuku ortaya çıkmadan evvel yapılan iç hukuk normlarının akıbetine ilişkin olarak, “Topluluk normunun ortaya çıkışı kendi başına, topluluk normlarıyla bağdaşmayan iç hukuk normlarını uygulanamaz kılmaktadır” tespitini yapmaktadır.
- Topluluk hukuku ortaya çıktıktan sonra yapılan iç hukuk normlarının Topluluk hukuku ile çatışması halinde ise iç hukuk normunun kendiliğinden uygulanamaz hale geldiği tespitini yapmaktadır. Yani mevcut AB hukuk normu iç hukuk normunun yasal etkinlik alanı kazanmasını önlemektedir.
- **İç hukuk düzenlemesi geçerliliğini devam ettirir sadece yetkili makamlarca uygulanamaz hale gelir.**

- Ayrıca dürüst işbirliği ilkesi gereği üye devletler Birlik hukukuna aykırı iç hukuk normlarını uygulamaktan kaçınmak zorundadır. Bu görev ulusal yargıçlara düşmektedir. Aksi halde ilgili devletler ihlal davasına konu olabilir.
- Factortame kararında Divan Topluluk hukukuna aykırı bir iç hukuk normunun etkilerinin kaldırılması için gerekirse **yürütmeyi durdurma kararı verilebileceğini tespit** etmiştir. Yani üstünlük prensibinin sonucu sadece aykırı olan iç hukuk normunu “göz ardı etmek” değildir. Yürütmeyi durdurma kararını yasaklayan bir kanun hükmü söz konusu ise bu da uygulanmayacaktır.

- **Kreil Kararı:** Almanya'nın Bonn eyaletinde Silahlı Kuvvetlerde elektronik alanda çalışmak için Başvuru yapan bir kadının başvurusunun Bonn Anayasası gerekçe gösterilerek kadınların silahlı hizmet göremeyeceği gerekçesi ile reddedilmesine dayanmaktadır. Bu durumun cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan bir AB Direktifine aykırılığı ile ulusal makamlar önünde iptal davası açılmış ve ön karar usulü ile konu Divanın önüne gelmiştir. Divan da ilgili Anayasa maddesini Yönergeye aykırı bularak uygulanmaması gerektiğini tespit etmiştir.

AB Hukukundan Doğan Hakların İç Hukukta Korunması

- ABA mad.4, Birliğe üye devletlere dürüst iş birliği çerçevesinde kurucu antlaşmalardan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin uygulanması için birbirlerine yardımcı olma yükümlülüğü getirmektedir.
- Yani üye devletler kurucu antlaşmalardaki hak ve yükümlülükleri yerine getirmek için hem pasif hem de aktif her türlü tedbiri almakla yükümlüdürler.
- Ayrıca bu yükümlülük Birliğin hedeflerinin gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürecek her türlü tedbirden kaçınmayı da içermektedir.
- **Dürüst iş birliği prensibi üye devletlerin mahkemeleri de dahil olmak üzere tüm makamlarına yöneliktir.**
- AB hukukundan doğan hakların korunması Divanın belirlediği ilkeler ışığında özerklik prensibi çerçevesinde ulusal mahkemeler tarafından sağlanmaktadır.

Ulusal Hukukun Özerkliği

- Kurucu antlaşmalarda AB hukukundan doğan hakların ulusal mahkemelerde korunmasına yönelik yaptırım ve usul kurallarına yer verilmemiştir. Bu alan üye devletlerin iç hukuku tarafından belirlenmektedir. Divan kararlarında bunun üye devletlere ait bir sorumluluk olduğu tespitleri yapılmaktadır. **Yani AB hukukundan doğan hak ve menfaatler ulusal düzeydeki yargısal başvuru imkanları kullanılarak korunmaktadır buna da ulusal hukukun özerkliği denilmektedir.**
- Ulusal mahkemelerin özerkliği bulunsa da Divanın tespit ettiği ilkeler ışığında tüm üye devletlerde tek örnek ve etkili bir uygulamanın olması sağlanmaya çalışılmaktadır.
- Kimi durumlarda gerçek veya tüzel kişiler doğrudan ABAD önünde dava açabilmektedir. Ancak Birlik hukukunu uygulama konusundaki temel yetkili organ ulusal mahkemelerdir. Ulusal mahkemeler hukuki açıdan bir tereddüt yaşadıklarında ABİA mad.267 yoluyla önkarar prosedürünü işleterek ABAD'a soru yöneltme imkanına sahiptir.

- Ulusal hukukun özerkliğinin uygulanabilmesi için konu ile ilgili AB hukukunda herhangi bir düzenlemenin olmaması gerekir. Birlik hukukunda bir hükmün bulunmaması halinde yetkili yargı organlarını belirlemek ve hangi usulle nereye başvurulabileceğini düzenlemek her üye devletin iç hukukuna ilişkin bir sorumluluktur.
- Bu uygulama farklı ulusal hukuk uygulamalarının açığa çıkmasına sebep olabilir ve tek örnek AB hukuku uygulaması hedefine zarar verici pratiklere yol açabilir. Bu sebeple Divan, ulusal mahkemelerde uygulanacak ilke ve ölçütleri ortaya koymuş ve ulusal uygulamaları birbirine yakınlaştırmaya çalışmıştır.

Ulusal Hukuk Özerkliğinin Çerçevesi

- Divan kararlarında ulusal hukukun özekliği denge ve etkililik üzerinden değerlendirilmiştir.
- 1- Denge ilkesi:** Birlik hukukundan kaynaklanan hak ve menfaatlerin korunması; ulusal hukuktan doğan hak ve menfaatlerin korunmasına ilişkin davalara oranla daha ağır usul koşullarına bağlanamaz.
 - 2- Etkililik ilkesi:** AB hukukundan kaynaklanan hak ve menfaatlerin kullanımını iç hukuk kuralları zor veya imkansız hale getirmemelidir.
- Bu iki ilkeye aykırı hukuk kurallarının ulusal mahkemelerce uygulanmaması gerekmektedir.

Üye Devletlerin Tazminat Sorumluluğu

- Üye devletlerin kendilerine yüklenebilen ihlallerinden dolayı zarar gören bireyler zararlarının tazminini talep edebilecektir. Ulusal mahkemelerde açılacak bu tazminat davasının dürüst işbirliği ilkesinin bir sonucu olduğu ifade edilebilir.
- AB hukukunun üye devletlerde uygulanmasının denetlenmesinde ulusal mahkemelere önemli bir rol düşmektedir.
- Devletlerin tazminat sorumluluğuna ilişkin önemli bir karar: Francovich davası:
 - Ulusal mahkemeler Topluluk hukukunun uygulanmasında başlıca yetkili mercii olarak tanımlanmıştır.
 - Topluluk hukukunun bir üye devlete isnat edilecek şekilde ihlal edilmesi halinde zarar gören kişiler ulusal mahkemelerde bu zararlarının tazmin edilmesini talep edebilecektir. Zararlarla ilgili devletlerin sorumluluğu ilkesi kurucu antlaşmaların özünde yer almaktadır.

Devletlerin tazminat sorumluluğuna ilişkin önemli bir karar: Francovich davası:

- AB Konseyi işverenin ödeyememe durumuna düşmesi halinde ücretli çalışanların korunmasına yönelik üye devlet mevzuatlarının uyumlaştırılmasına dair çıkardığı yönerge İtalya devleti tarafından süresi içerisinde iç hukuka aktarılmamıştır. ABAD tarafından bu durum tespit edilmiştir.
- İtalyan vatandaşı Francovich yönerge ile elde etmesi gereken teminat ve korumalardan yararlanmak amacı ile hem işverenine hem de İtalya devletine karşı ulusal mahkemeler önünde dava açmıştır. Davaya bakan İtalya mahkemeleri bu konu ile ilgili bir dava türünün iç hukukta olmadığını belirterek önkarar yoluyla Divana başvurmuştur.

- Francovich davasında üye devletlerin tazminat sorumluluğu için üç temel koşul sıralanmıştır:
 - 1-Direktifte istenen sonucun kişiler yönünden bir takım haklar doğurması gerekmektedir.
 - 2-Bu hakların kapsamının ilgili Direktif hükümlerine dayanarak belirlenebilir olması gerekmektedir.
 - 3-Devlete isnat edilen yükümlülüğün yerine getirilmemesi ile mağdur olan kişilerin zararları arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir.

- Doğrudan etkili olan Birlik hukuku hükümlerine aykırı olarak yapılan her türlü ulusal işlemlerden kaynaklanan zararlara ilişkin üye devletlerin tazminat sorumluluğu bulunmaktadır.
- Üye devletlerin tazminat sorumluluğunu iç hukukta ele alabilmeleri için tüm ulusal düzenlemeleri yapma yükümlülükleri de bulunmaktadır.

AB Hukukunda Yargısal Denetim

- ABAD kurucu antlaşmaların kendisini yetkilendirdiği alanlarda münhasır yargı yetkisini kullanmaktadır. AB hukuk düzeninde davaların üç temel amaç etrafında düzenlendiği söylenebilir:
 - 1- Birlik kurumlarının işlemlerini denetlemek
 - 2- Üye devletlerin Antlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetlemek
 - 3-Tüm üye devletlerin AB hukukunu tek örnek ve etki ile uygulamasını sağlamak adına Divan ile ulusal yargıç arasında irtibatın sağlanmasına dair ön karar prosedürü

Dava Türleri

- İptal Davası
- İhmal (hareketsizlik) davası
- Tam yargı davaları (tazminat davası)
- İhlal davası
- Ön karar davası